

**Studie předpokládaného vývoje
hlavních statistických ukazatelů
v České republice a jejích krajích**

Ing. Hana Chladová

OBSAH

Úvod	3
Administrativní a účelové regiony.....	5
Udržitelný rozvoj.....	15
Udržitelný rozvoj na regionální úrovni.....	39
Předpokládaný vývoj.....	53
Alternativní metody měření pokroku.....	67
PŘÍLOHY.....	74
Přílohové tabulky – UR	75
Metodická část.....	97
Přehled zkratk.....	101
Regiony přeshraniční spolupráce	102
CSD Indicators of Sustainable Development	107
Širší soubor ukazatelů Eurostatu na úrovni dílčích témat udržitelného rozvoje	110

ÚVOD

Koncepční práce na strategii udržitelného rozvoje jsou nezbytným nástrojem pro nasměrování vývoje společnosti a jejího hospodářství. Jedním z nosných témat, které se opět dostává do čela diskuzí, je Kohezní politika Evropské unie. Její podstatnou oblastí je podpora hospodářské, sociální a územní soudržnosti¹. K tomuto cíli slouží zejména regionální politika a uplatňování principu solidarity, kterými se naplňuje článek 158 Smlouvy o založení Evropského společenství a jeho doplnění již ratifikovanou Lisabonskou smlouvou, kde se ukládá v článku 2 – bojovat proti sociálnímu vyloučení a diskriminaci, podporovat sociální spravedlnost a ochranu, rovnost mužů a žen, mezigenerační solidaritu a ochranu práv dítěte. Dále pak usilovat o udržitelný rozvoj Evropy, založený na vyváženém hospodářském růstu a na cenové stabilitě, vysoce konkurenceschopném sociálně tržním hospodářství směřujícím k plné zaměstnanosti a společenskému pokroku a na vysokém stupni ochrany a zlepšování kvality životního prostředí; podporovat vědecký a technický pokrok; respektovat bohatou kulturní a jazykovou rozmanitost a dbát na zachování a rozvoj evropského kulturního dědictví. Pro dokreslení je možné uvést, že v současném programovacím období 2007 – 2013 se kohezní politika z hlediska výdajů podílí na celkovém rozpočtu EU 35,7 %, což představuje zhruba 350 mld. EUR.

Pro objektivní posouzení okruhu příjemců (regionů) výše zmiňované podpory je nezbytné:

- Nadefinovat územní celky – respektive normy, které danou oblast upravují tak, aby pomoc – podpora mohla být správně nasměrována, tzn. uplatnit „místně orientovaný model“ rozvoje;
- Uvážit a implementovat očekávané zásadní změny v Kohezní politice EU po roce 2013;
- Vymezit tematické okruhy, za které se budou zjišťovat jak žádoucí, tak nežádoucí regionální disparity;
- a v neposlední řadě je velmi důležité vybrat i vhodnou metodu a ukazatele².

Již dnes lze předpokládat, že v nové Kohezní politice pro programovací období po roce 2013 budou klíčové priority vymezené pro alokaci prostředků z fondů EU zaměřené na oblast sociálního začleňování, aby bylo možné realizovat „územní sociální agendy“. Toto úzce souvisí zejména s aktuálním stavem vývoje hospodářství Evropského společenství, jednotlivých členských zemí a samozřejmě i regionálních a místních územních celků. Také pravděpodobně zaznamená vyšší váhu podpora účelově sestavených interregionálních, přeshraničních celků typu „Baltický region EU“, „Region Dunaje“ a dalších, které jistě vzniknou jako funkční regiony horstev, skupiny ostrovů, povodí atd. Zvláštní pozornost bude věnována venkovským oblastem, oblastem postiženým průmyslovými přeměnami a regionům, které jsou závažně a trvale znevýhodněny přírodními nebo demografickými podmínkami.

Rovněž lze předpokládat, že se prosadí aktivity směřující k dalšímu rozšiřování Evropské unie jihovýchodním směrem. Jde o to, jak rychle. Tento proces jistě poznamená i kritéria (výběr indikátorů a rozhodné období) a orientaci podpory zaostávajícím regionům, na druhou stranu lze reálně očekávat, že další rozšiřování pravděpodobně neovlivní kritéria pro programovací období po roce 2013.

Vzhledem k podmínkám rozvoje, které výrazným způsobem poznamenala krize globální ekonomiky, a potřebám pro dosažení žádoucího rozvoje, budou hrát významnou roli následující aspekty kohezní politiky:

- spolupráce bez ohledu na správní hranice s cílem vytvořit synergický efekt;
- podpora infrastruktury a propojení zaostávajících regionů s centry růstu;
- v neposlední řadě půjde o požadavek růstu koncentrace.

¹ V říjnu 2008 zveřejnila Evropská komise Sdělení „Zelená kniha o územní soudržnosti – učinit z územní rozmanitosti přednost“, kterým byla zahájena veřejná debata o územní soudržnosti.

² Pro výběr ukazatelů je vhodné vycházet z mezinárodních doporučení a nadnárodních norem.

Z výše uvedeného vyplývá, že by Česká republika měla orientovat své aktivity na regionální a místní úrovni na dosažení dlouhodobé perspektivy stabilního ekonomického růstu se zaměřením na posilování konkurenceschopnosti, cestou vytváření znalostní ekonomiky, tj. maximálně využívat lidský kapitál – znalosti, zkušenosti, dovednost – a tím dosahovat vysokou přidanou hodnotu, která by zvýšila cenu práce a vytvořila předpoklady pro vysoký životní standard. K tomu bude rovněž nezbytné orientovat se na zlepšování infrastruktury v širším slova smyslu (nejen dopravní, ale i ve vzdělávání, zdravotnictví či kultuře). Důležitou roli musí sehrát rovněž rozvoj vědy, výzkumu a zavádění jejich aplikací do praxe (inovace, nové technologie) a environmentální politika.

Administrativní a účelové regiony

Jak již bylo naznačeno v úvodu, pro oblast Kohezní politiky sehraává prvořadý význam vymezení regionu jako určité entity z celku. Až doposud se podpora ze strany orgánů Evropské unie (dále jen EU) vázala zejména na administrativně správní regiony, jejichž determinace dostala legislativní podobu ve formě Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003, které upravuje pravidla pro tvorbu „Klasifikace územních jednotek ke statistickým účelům“ tzv. NUTS³.

Administrativní regiony

Ke statistickým účelům sledování sociálně-ekonomických jevů a procesů byla vytvořena již zmiňovaná klasifikace NUTS; jde o unifikované struktury územních jednotek v členských respektive kandidátských zemích EU. Jednotlivé úrovně v rámci klasifikace tvoří v současné době 3 velikostní skupiny územních jednotek. Pro jejich vytváření platí určitá pravidla, opírající se zejména o počet obyvatel trvale žijících v daném regionu a rozlohu. Platí zde však i další pravidla, která jsou zakotvena v citované legislativě – Nařízení EU.

Nařízení rozlišuje dva základní typy územních jednotek - **administrativní** neboli **správní jednotky**⁴, a jednotky ostatní, tzv. **neadministrativní**, někdy se užívá pojmu **účelové regiony**. V rámci „Klasifikačních kritérií – článek 3“ byly zformulovány intervaly počtu obyvatel pro jednotlivé regionální úrovně (viz následující tabulka).

Úroveň	Minimum	Maximum
NUTS 1	3 miliony	7 milionů
NUTS 2	800 000	3 miliony
NUTS 3	150 000	800 000

Tabulka 1: Klasifikační kritérium počtu obyvatel pro jednotlivé úrovně NUTS

V současné době ve statistickém členění území České republiky odpovídá úrovni NUTS 1 celé území ČR. Dále pak osm tzv. regionů soudržnosti odpovídající úrovni NUTS 2, které jsou vytvořeny agregováním krajů. Kraje odpovídají regionální úrovni NUTS 3. Jednotlivé kraje jsou složeny z území okresů, které podle aktuální verze doporučení EUROSTATU odpovídají tzv. LAU 1 – *Local Administrative Units* (dříve NUTS 4) a ty pak jsou dále členěny na obce, tj. LAU 2 (dříve NUTS 5).

Klasifikace NUTS byla původně vytvořena jako třístupňová hierarchická struktura, jež byla postupem doby modifikována na pětistupňovou a poté zmíněným Nařízením EP a Rady (ES) opět zredukována na tříúrovňovou klasifikaci. Při vymezení jednotlivých úrovní se upřednostňuje administrativní členění státu s uplatněním **principu komplementarity**, tzn., že vyšší úroveň je tvořena určitým počtem jednotek nižšího řádu a souhrn všech regionů na stejné úrovni pokrývá beze zbytku celé území. Základní strukturou NUTS má být přitom území státu. Jednotlivé regionální úrovně odpovídají příslušným stupňům územně-správního (administrativně-správního)⁵ členění pro regionální úroveň NUTS 1 až NUTS 3, a dále pak nižší administrativní jednotky⁶ LAU 1 a LAU 2:

- **NUTS 1** – jde o územní jednotku typu velkých oblastí, menší státy, makroregiony, spolkové země u federálního uspořádání, např. v SRN, ale též může jít i o autonomní oblasti, například Åland – oblast ve Finsku, kde žije národnostní menšina Švédů;
- **NUTS 2** – obvykle se jedná o úroveň tzv. středního článku řízení, která slouží rovněž v rámci EU jako základ pro regionální politiku. Tato skutečnost se odráží v četnosti nejrůznějších statistických komparací;
- **NUTS 3** – zpravidla jde o nejnižší článek územně-správního řízení odpovídající danému členění státu, např. skupiny okresů či kraje;

³ Zkratka odvozena od La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques („Klasifikace územních jednotek“)

⁴ European Commission – Methods and Nomenclatures – Regions Nomenclature of territorial units for statistics NUTS – 2003

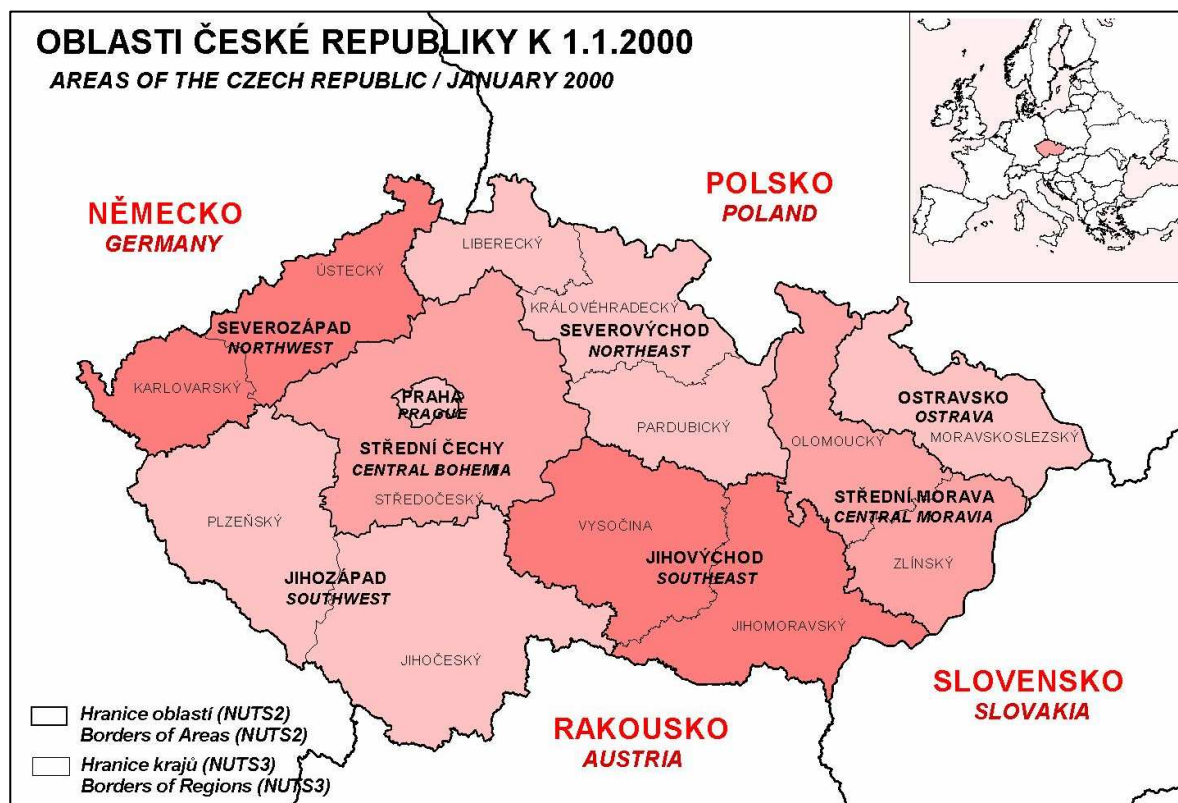
⁵ Příloha II - NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (ES) č. 1059/2003 ze dne 26. května 2003

⁶ Příloha III - NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (ES) č. 1059/2003 ze dne 6. května 2003

- **LAU 1 (dříve NUTS 4)** – představuje v podmínkách České republiky okresní úroveň;
- **LAU 2 (dříve NUTS 5)** – charakterizuje obecní (místní/lokální) úroveň.

Česká republika po podání žádosti o přijetí do EU již v roce 1997 začala přizpůsobovat své administrativně správní územní členění v duchu gentlemanských dohod pro tuto oblast, jež se všeobecně uznávaly před přijetím zmiňovaného Nařízení. V Parlamentu ČR byl v prosinci 1997 odsouhlasen ústavní zákon 347/1997 Sb. o vytvoření vyšších územně samosprávných celků. Tento zákon nabyl účinnosti 1. ledna 2000. Na základě tohoto ústavního zákona vzniklo 14⁷ vyšších územně správních celků (VÚSC) – Hlavní město Praha a 13 krajů. Tyto regiony se staly základem pro realizaci regionální politiky v České republice, nesplnily však doporučení ze strany orgánů EU.

Aby ČR, respektive její regiony, mohly participovat na případnou pomoc v rámci regionální politiky EU – podporu pro zaostávající regiony – bylo třeba vytvořit agregaci z legislativně odsouhlasených „VÚSC“ regiony vyššího řádu NUTS 2, které jsou označovány jako regiony „oblasti soudržnosti“. O jejich skladebnosti vypovídá následující kartogram.

Kartogram 1: Skladebnost regionů NUTS 2 a NUTS 3 – Oblasti soudržnosti a kraje ČR

Při této agregaci musely být dodrženy a respektovány určitá hlediska:

- velikosti a počty územních jednotek NUTS;
- princip skladebnosti a vazby na administrativně správní dělení státu;
- podobnost jednotek nižšího řádu, vytvářejících jednotku vyššího řádu;
- zabezpečení souborů dat a informací požadovaných orgány EU;
- uplatňování pravomoci zastupitelských sborů a orgánů státní správy na úrovni kraje.

⁷ Tím došlo k rozšíření počtu dosavadních 8 krajů na 14 regionů, což bylo v určitém rozporu s doporučeními orgánů EU, které naopak předpokládaly jejich zredukování na 5 až 7 územních celků. Tento fakt sehrál hlavní roli, že kraje nemohly být zařazeny na regionální úroveň NUTS 2, která je všeobecně v rámci EU brána jako základ pro realizaci regionální politiky a současně tyto regiony NUTS 2 jsou případnými příjemci podpory pro snížení jejich zaostávání za vyspělými, ekonomicky rozvinutými celky.

V rámci procesu harmonizace při definování regionálních celků odpovídajících principům klasifikace územních celků pro úroveň NUTS 2, bylo rozhodnuto o seskupení krajů do 8 oblastí soudržnosti (skupiny krajů). Jejich skladebnost vyplývá z následujícího tabulkového přehledu.

NUTS 1	NUTS 2 – oblasti soudržnosti	NUTS 3 - kraje
Česká republika	Praha	Hlavní město Praha
	Střední Čechy	Středočeský kraj
	Jihozápad	Jihočeský kraj
		Plzeňský kraj
	Severozápad	Karlovarský kraj
		Ústecký kraj
	Severovýchod	Liberecký kraj
		Královéhradecký kraj
		Pardubický kraj
Jihovýchod	Vysočina	
	Jihomoravský kraj	
Střední Morava	Olomoucký kraj	
	Zlínský kraj	
Moravskoslezsko	Moravskoslezský kraj	

Tabulka: Přehled o skladebnosti regionů ČR na úrovních NUTS 1, NUTS 2 a NUTS 3

Z tohoto tabulkového přehledu je zřejmé, že 3 regiony na úrovni NUTS 2 – Praha, Střední Čechy a Moravskoslezsko – jsou identické i pro regionální úroveň NUTS 3. Zbývajících 5 regionů z úrovně NUTS 2 bylo vytvořeno agregací krajů.

Následující tabulka podává charakteristiky související s velikostí rozlohy regionů, jejich lidnatostí⁸ a počtem obcí v jednotlivých regionech. Současně tabulka podává přehled o skladebnosti jednotlivých regionálních úrovní.

Z těchto údajů je zřejmé specifické postavení Hlavního města Prahy, jež má nejmenší rozlohu a naopak nejvyšší hustotu obyvatel na km². Tabulka naopak nepodává přehled o vnitřním členění Prahy na správní obvody, jichž je 22, které se dále dělí na 57 městských částí.

Průměrná velikost regionů NUTS 2 v České republice je 9 658 km², což je o 6 211 km² méně než činí průměr pro tuto regionální úroveň za 27 členských zemí EU. Opačná situace je u regionální úrovně NUTS 3, kde průměr za ČR představuje území o průměrné rozloze 5 519 km², což je o 2 219 km² více než činí průměr na úrovni EU 27 (3 300 km²).

Obdobné relace platí i při porovnání průměrného počtu obyvatel. Pro regionální úroveň NUTS 2 dosahuje průměrný počet obyvatel v ČR 1 281 tis., zatímco průměr za EU 27 činí 1 819 tis. obyvatel. Pro regionální úroveň NUTS 3 představuje průměr v České republice 732 tis. obyvatel, zatímco v EU 27 je to pouze 378 tis.⁹

⁸ údaje o středním stavu počtu obyvatel za rok 2008 a hustotou obyvatel na km²

⁹ Porovnání je převzato z Eurostatu – Regions in the European Union – Nomenclature of territorial units for statistics – NUTS 2006/EU-27; Jde o regionální údaje za rok 2005.

Regiony NUTS 1, NUTS 2 a NUTS 3	Rozloha v km²	Střední stav obyvatel	Hustota obyvatel na km²	Počet obcí
Česká republika	78 865	10 404 027	131,9	6 249
Praha	496	1 222 654	2 464,9	1
Střední Čechy	11 015	1 216 259	110,4	1 146
Jihozápad	17 617	1 200 147	68,1	1 124
<i>Jihočeský kraj</i>	<i>10 057</i>	<i>634 796</i>	<i>63,1</i>	<i>623</i>
<i>Plzeňský kraj</i>	<i>7 561</i>	<i>565 351</i>	<i>74,8</i>	<i>501</i>
Severozápad	8 649	1 141 462	132,0	486
<i>Karlovarský kraj</i>	<i>3 314</i>	<i>307 926</i>	<i>92,9</i>	<i>132</i>
<i>Ústecký kraj</i>	<i>5 335</i>	<i>833 536</i>	<i>156,3</i>	<i>354</i>
Severovýchod	12 440	1 502 295	120,8	1 114
<i>Liberecký kraj</i>	<i>3 163</i>	<i>435 637</i>	<i>137,7</i>	<i>215</i>
<i>Královéhradecký kraj</i>	<i>4 759</i>	<i>553 366</i>	<i>116,3</i>	<i>448</i>
<i>Pardubický kraj</i>	<i>4 519</i>	<i>513 293</i>	<i>113,6</i>	<i>451</i>
Jihovýchod	13 991	1 638 075	117,1	1 377
<i>Vysočina</i>	<i>6 795</i>	<i>494 235</i>	<i>72,7</i>	<i>704</i>
<i>Jihomoravský kraj</i>	<i>7 195</i>	<i>1 143 840</i>	<i>159,0</i>	<i>673</i>
Střední Morava	9 230	1 233 060	133,6	702
<i>Olomoucký kraj</i>	<i>5 267</i>	<i>641 964</i>	<i>121,9</i>	<i>398</i>
<i>Zlínský kraj</i>	<i>3 964</i>	<i>591 096</i>	<i>149,1</i>	<i>304</i>
Moravskoslezsko	5 426	1 250 076	230,4	299

Tabulka: Přehled o rozloze, středním stavu počtu obyvatel, hustotě obyvatel a počtu obcí

Následující tabulkový přehled umožňuje porovnání četností na jednotlivých úrovních NUTS za členské země EU.

EU	NUTS1		NUTS 2		NUTS 3	
EU-27		97		257		1233
BE	Gewesten/ Régions	3	Provincies/ Provinces	11	Arrondissementen/ Arrondissements	43
BG	Rajoni	2	Rajoni za planiranje	6	Oblasti	28
CZ	Území	1	Oblasti	8	Kraje	14
DK	-	1	-	1	Amter	15
DE	Länder	16	Regierungsbezirke	41	Kreise	439
EE	-	1	-	1	Groups of Maakond	5
GR	Groups of development regions	4	Periferies	13	Nomoi	51
ES	Agrupación de comunidades autónomas	7	Comunidades y ciudades autónomas	19	Provincias + Ceuta y Melilla	52
FR	Z.E.A.T + DOM	9	Régions + DOM	26	Départements + DOM	100
IE	-	1	Regions	2	Regional Authority Regions	8
IT	Gruppi di regioni	5	Regioni	21	Provinciae	103
CY	-	1	-	1	-	1
LV	-	1	-	1	Reģioni	6
LT	-	1	-	1	Apskritis	10
LU	-	1	-	1	-	1
HU	Statisztikai nagyrégiók	3	Tervezési-statisztikai régiók	7	Megyék + Budapest	20
MT	-	1	-	1	Gzejjer	2
NL	Landsdelen	4	Provincies	12	COROP regio's	40
AT	Gruppen von Bundesländern	3	Bundesländer	9	Gruppen von Politischen Bezirken	35
PL	Regiony	6	Województwa	16	Podregiony	45
PT	Continente	3	Comissões de coordenação regional + Regiões autónomas	7	Grupos de Concelhos	30
RO	Macroregiuni	4	Regiuni	8	Judet+Bucuresti	42
SI	-	1	-	1	Statistične regije	12
SK	-	1	Oblasti	4	Kraje	8
FI	Manner-Suomi, Ahvenanmaa/ Fasta Finland, Åland	2	Suuralueet / Storområden	5	Maakunnat / Landskap	20
SE	Grupper av riksområden	3	Riksområden	8	Län	21
UK	Government Office Regions; Country	12	Counties (somegrouped); Inner and Outer London; Groups of unitary authorities	37	Upper tier authorities or groups of lower tier authorities (unitary authorities or districts)	133

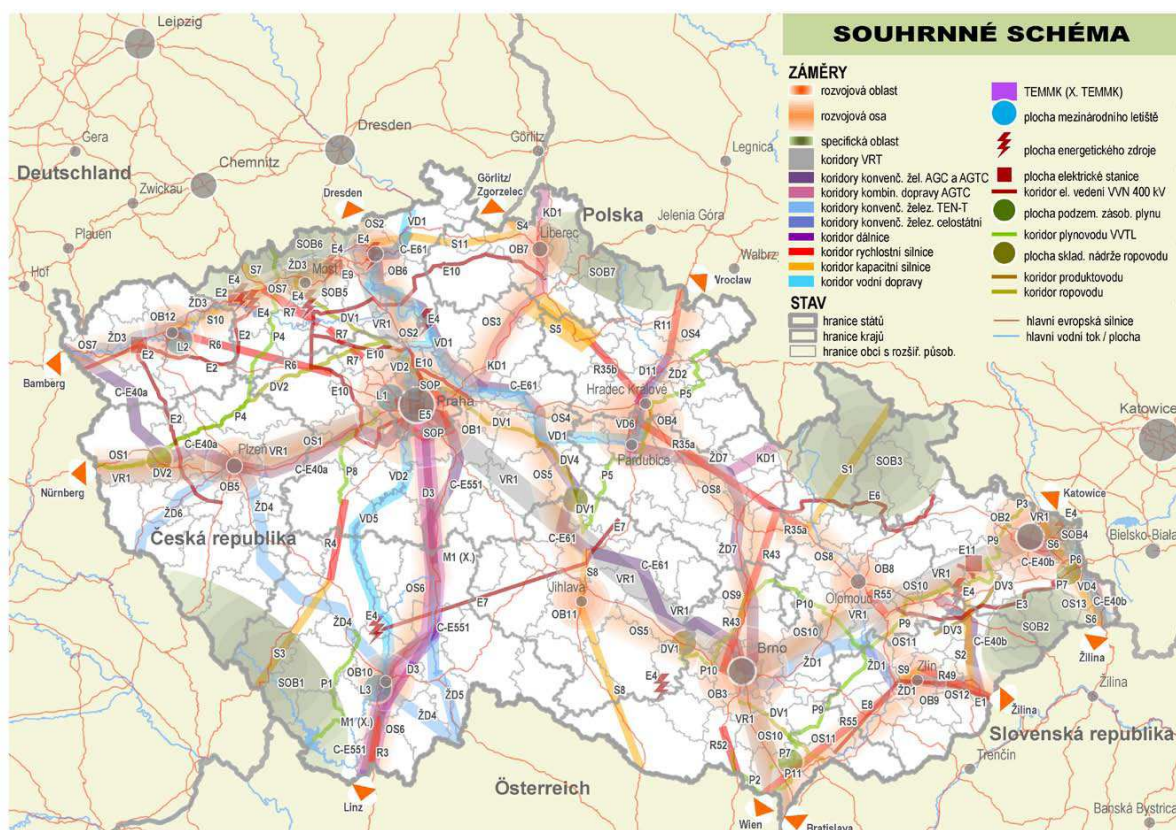
Tabulka 2: Rozdělení regionů dle úrovně a členských zemí - internetové stránky Eurostatu – vlastní úprava

Neadministrativní regiony

Neadministrativní regiony jsou někdy též označovány jako analytické neboli účelové, ekonomicko-geografické apod. Jedná se například o sídelní aglomerace, oblasti příhraniční a přeshraniční spolupráce, povodí, chráněné oblasti – národní parky apod. Jsou definovány podle analytických požadavků, například podle nadmořské výšky, typu půdy či hustoty osídlení atd.

Geografické členění se stává základním aspektem pro pozorování jevů a procesů na určitém území v daném čase. Pro potřeby srovnatelnosti jednotlivých charakteristik je účelné prosazovat jednotné principy při definování dílčích územních celků s důrazem na stabilitu.¹⁰ Na druhé straně však vzhledem k tomu, že jde o otevřený systém, realizují se tyto změny až po zralé úvaze. Významnou roli v rámci uplatňované politiky v EU sehrává regionální politika. Pro vytýčení cílů regionální politiky, její vlastní zavádění do praxe a zdokonalování má také významnou roli regionální statistika. Zde je třeba zdůraznit fakt, že velmi často se v praxi naráží na nedostatečné datové zdroje, které by umožnily poskytovat informace v požadovaném regionálním detailu a časové frekvenci. Vzhledem k této skutečnosti je třeba se opírat i o expertní odhady, pomocné metody a statisticko-matematické modelování požadovaných dat.

Jako zásadní lze též označit fakt, že regionální problematika – politika, je ovlivňována z národní a samozřejmě i nadnárodní úrovně. Proto je třeba již na samém prvo počátku regionálních analýz nutně vycházet z cílů nadřazených jednotlivým dílčím regionům. Jako příklad lze uvést „Politiku územního rozvoje ČR“, jež ve značné míře je determinována cíly formulovanými jako strategie rozvoje Evropské unie.

Kartogram: Souhrnné schéma „Politiky územního rozvoje ČR, rok 2008“

Výše uvedený kartogram podává přehled o tom, kde a v jakých neadministrativních – účelových regionech se uvažuje v rámci politiky územního rozvoje ČR s určitými aktivitami – železniční, silniční a vodní doprava; kudy povedou dálkovody (plyn, ropa, elektřina), či naznačuje vztah mezi rozvojovými oblastmi a rozvojovými osami a ukazuje specifické oblasti.

¹⁰ Velmi často se v praxi setkáváme s tím, že neadministrativní regiony jsou definovány (zastoupeny) pomocí administrativních územních celků nižšího řádu a následuje jejich agregace.

Mezi účelové regiony se zpravidla také zařazují regiony, které jsou vytvářeny nad rámec národních hranic. Tyto regiony mají trojí formu:

- přeshraniční spolupráce;
- nadnárodní spolupráce;
- meziregionální spolupráce.

Přeshraniční spolupráce¹¹

Programy na podporu přeshraniční spolupráce jsou určeny pro neziskový sektor na všech hranicích ČR pro období 2007 – 2013 s 85 % finanční podporou EU. Na každé státní hranici se finanční prostředky obou sousedních stran slučují do jedné společné částky, celkově určené pro obě přilehlé části pohraničí. Podíly podpory cestovního ruchu jsou zde diferencované dle jednotlivých společných pohraničních území. Celkově bude v těchto programech na cestovní ruch společně využitelných cca 190 mil EUR finančních prostředků, které budou postupně využívány na jednotlivé projekty.

Region	Zaměření operačního programu přeshraniční spolupráce
OP Bavorsko – Česká republika	Prioritní osa 1 - Hospodářský rozvoj, lidské zdroje a sítě; Oblast podpory - Cestovní ruch, volný čas a rekreace.
OP Sasko – Česká republika	Prioritní osa 2 - Rozvoj hospodářství a cestovního ruchu
OP Rakousko – Česká republika	Prioritní osa 1 - Socioekonomický rozvoj, cestovní ruch a transfer know-how.
OP Slovensko – Česká republika	Prioritní osa 1 - Podpora socio-kulturního a hospodářského rozvoje přeshraničního regionu a spolupráce.
OP Polsko – Česká republika	Prioritní osa 2 - Zlepšení podmínek pro rozvoj podnikatelského prostředí a cestovního ruchu.

Tabulka: Přehled regionů s přeshraniční spoluprací v rámci programovacího období 2007 – 2013

V těchto regionech jde především o posilování vzájemných hospodářských, společenských a kulturních vztahů, společnou péči o přírodní bohatství, rozvoj cestovního ruchu, budování flexibilního trhu práce a jiných oblastí rozvoje (více informací viz programové dokumenty).

Cílem je posílení spolupráce mezi regionálními ekonomikami (zvláště malých a středních podniků), univerzitami, výzkumnými institucemi a dalšími organizacemi, zlepšování dostupnosti a využití stávajících sítí technologií a výzkumu a jejich rozšiřování, zlepšení kvality přeshraniční infrastruktury a vytvoření sítě nabídek služeb cestovního ruchu, snížení omezení sociálních, vzdělávacích a kvalifikačních systémů, zlepšení integrace žen a znevýhodněných skupin, posilování mobility pracovní síly a studentů, zlepšení společenského života v příhraniční oblasti, vypracování přeshraničního programu prevence sociálních rizik, integrovaný záchranný systém a pohotovostní oddíly v přeshraničním regionu apod.

¹¹ Podrobnější informace jsou v příloze

Nadnárodní spolupráce

Předchozí program CADSES (INTERREG IIC, INTERREG IIIB), pokrýval jednu ze 13 oblastí nadnárodní spolupráce v Evropě, která byla největší a nejkomplexnější. Od pobřeží Baltského moře, přes pohoří ve střední Evropě, maďarské pláně, rakouské a slovinské alpské oblasti se CADSES rozprostíral až dolů do západní Itálie a Řecka, a také zahrnoval i balkánské regiony, Moldávii a část Ukrajiny.

Oblast Cadses pokrývá regiony patřící 18ti zemím. V období 1995 – 1999 byly v tomto programu pouze 4 členské země EU (Německo, Itálie, Rakousko a Řecko). V období 2000 – 2006 přistoupila Česká republika, Maďarsko, Polsko, Slovenská republika a Slovinsko jako země s novým statutem členských zemí Evropské unie. V této oblasti žije kolem 200 miliónů lidí, více než 15 etnických skupin, což přináší nové výzvy: proces rozšiřování EU, příprava a zintenzivňování integračního procesu a vztahů mezi sousedními zeměmi (Program Neighbourhood – NP - Sousedství).

V novém programovém období Strukturálních fondů (2007 – 2013) se předchozí oblast nadnárodní spolupráce CADSES rozdělila na dvě oblasti: Střední Evropu a Jihovýchodní Evropu. Nový program CENTRAL zahrnuje osm členských států (Česká republika, části Německa, části Itálie, Maďarsko, Rakousko, Polsko, Slovinsko a Slovenská republika) a jednoho stálého pozorovatele (Ukrajina). Podle Lisabonské a Göteborské strategie hraje nadnárodní spolupráce důležitou roli v procesu posilování územní soudržnosti EU. Pro oblast spolupráce CENTRAL to znamená:

- zintenzivnění integračního procesu,
- pokračování v práci zahájené v minulosti na základě získaných zkušeností a zlepšováním aktivit (kvalita a řízení programu a projektů).

Kartogram: Země a regiony zapojené do Středoevropského programu

Do programu spadá území o rozloze přes 1 050 000 km² se zhruba 148 miliony obyvatel. Jde o oblast, jejíž potenciál z hlediska populace patří v Evropě mezi nejvyšší, a ve které se hovoří 12 různými jazyky (z toho 8 jazyků je národních a dalších minimálně 5 jazyků jsou jazyky národnostních a etnických menšin, např. romšтина, chorvatština, rusínština). Topografická rozmanitost znamená značné rozdíly z hlediska klimatických podmínek, způsobu využití půdy, sídelní a ekonomické struktury, dostupnosti, rozvojových procesů a ekologických problémů. Postavení Střední Evropy v rámci Evropské unie je velmi různorodé také v oblasti politické a správní struktury.

Obrovská rozmanitost je klíčovým strategickým faktorem pro rozvoj této oblasti, který by se měl lépe využívat pro posilování trvale udržitelného hospodářského růstu a územní soudržnosti. Hlavní charakteristiky programového regionu a příslušné úkoly lze popsat jako potřebu omezení ekonomických a sociálních disparit intenzivní integrací, dosahováním harmonizovaných standardů efektivity a kvality, prohloubením stávajících a růstem institucionálních sítí a také spoluprací a vytvářením kapacit.

Souhrnný cíl „*OP Evropská územní spolupráce 2007 – 2013 Střední Evropa společnou prací k úspěchu*“ byl formulován v přímé odpovědi na doplněnou Lisabonskou (růst, konkurenceschopnost, zaměstnanost) a Göteborgskou (trvalá udržitelnost) agendu. Cílem Lisabonské agendy je učinit z Evropy nejkonkurenceschopnější ekonomiku světa. Podle ní je růstový potenciál, který existuje ve všech regionech, třeba mobilizovat, aby se zlepšila geografická vyváženost hospodářského rozvoje. V důsledku toho se předpokládá, že potenciální míru růstu v EU jako celku je možné zvýšit. Na základě toho si Program pro Střední Evropu (CEP) na období 2007-2013 vytýčil svůj souhrnný cíl: Posilování územní soudržnosti, podpora vnitřní integrace a zvyšování konkurence-schopnosti Střední Evropy.

Územní soudržnost, kterou se míní vyvážené rozložení lidské činnosti po území EU, doplňuje hospodářskou a sociální soudržnost. Tato koncepce převádí cíl trvale udržitelného a vyváženého rozvoje do územního kontextu.

Meziregionální spolupráce

Meziregionální spolupráce je realizována skrze Operační program Meziregionální spolupráce (OP MS), který je společný pro všechny členské státy EU, Norska a Švýcarska. Řídícím orgánem OP MS¹² je Conseil Régional Nord - Pas de Calais ve Francii, v České republice je Národním kontaktním místem Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. V rámci programu neexistuje specifická finanční alokace pro jednotlivé země. O podporu mohou žádat veřejné orgány a instituce, které jsou svým charakterem rovnocenné veřejným orgánům. Hlavními oblastmi spolupráce jsou **inovace a znalostní ekonomika, životní prostředí a ochrana před riziky**.

Realizovány jsou dva typy projektů:

- **výměna zkušeností** (tzv. regionální iniciativy) aktérů na regionální a místní úrovni ve vymezených oblastech za účelem označení nejlepších postupů a vývoje nových nástrojů a přístupů, které jsou pak přejímány do praxe.
- druhým typem projektů je **přenos zkušeností** (tzv. fast track) prostřednictvím spolupráce v sítích, kde budou zkušenější regiony v příslušné oblasti předávat své zkušenosti méně zkušeným regionům.

OP MS obsahuje **3 priority** rozdělující operační program na logické celky, které specifikují, typy projektů, jenž mohou být v rámci příslušné priority podpořeny.

- **Inovace a znalostní ekonomika** – jde o strategickou spolupráci s těmito cíli optimalizace respektive zvýšit využívání nových technologií přátelských k životnímu prostředí, výměna zkušeností při restrukturalizaci regionů závislých na tradičním průmyslu, shromáždění a přenos dobrých zkušeností na vědecké parky, inovační centra, podnikatelské inkubátory nebo klastry, spolupráce v oblasti finanční pomoci malým a středním podnikům a v oblasti rozvoje rizikového kapitálu, podpora ekonomické diversifikace venkovských oblastí, výměna informací o vývoji veřejných služeb založených na ICT pro zvýšení efektivity a

¹² Tento OP spadá mezi operační programy v cíli Evropská územní spolupráce a je pro něj z fondů EU vyčleněno 321,32 mil. €, které mají být z národních veřejných zdrojů zúčastněných států doplněny o 83,77 mil. €. České veřejné zdroje se budou na financování programu podílet 0,17 mil. €.

konkurenceschopnosti obchodu a podnikání, výměna nejlepších postupů při zaškolování a udržení výzkumných pracovníků, společné aktivity pro zlepšení pracovního trhu s účastí diskriminovaných skupin, jakými jsou ženy a starší pracovníci apod.

- **Životní prostředí a ochrana před riziky** - výměna zkušeností a zvyšování povědomí při krizovém plánování v oblastech, jakými jsou komplikovaně postavené přehrady, seismické oblasti, oblasti náchylné k povodním atd., výměna zkušeností spojená s řešením znečištěného ovzduší, strategie pro zlepšení kvality dodávek vody a její úpravy vč. spolupráce v oblasti hospodaření s vodou, výměna zkušeností pro zlepšení hospodaření s odpady, sdělování znalostí a zkušeností týkajících se vozidel s nízkou spotřebou paliva a nových technologií pohonu ke snížení emisí, informační systémy pro lepší řízení dopravního provozu a zlepšení průběhu dopravy a pro zlepšení monitorování údajů o městské dopravě, rozvoj a výměna společných strategií pro propagaci kulturního majetku jako potenciálu pro ekonomický rozvoj regionů s důrazem na udržení cestovního ruchu apod.
- **Technická asistence** - Financování aktivit spojených s řízením programu, např. platy pracovníků zapojených do řízení OPMS, projektová asistence, organizace vyhodnocování projektů, monitorování projektů, finanční řízení programu a finanční kontrola, zpracování analýz, studií, zpráv, zajištění propagace apod.

Udržitelný rozvoj

Tato kapitola bude věnována „**Strategii udržitelného rozvoje**“ (SUR) a jejímu vyhodnocení z dostupných údajů na národní a regionální úrovni.

Problematika SUR se řadí mezi dlouhodobé koncepční přístupy ovlivňující vývoj na naší Zemi zejména u třech pilířů společnosti – ekonomie, sociální sféru a životní prostředí.

Římský klub

V novodobých dějinách základ „udržitelného rozvoje“ jako směr dalšího rozvoje života na naší planetě lze spojit se sdružením „**Římský klub**“¹³, v němž se soustředily významné osobnosti z různých zemí. Za hlavní přístupy k řešení problémů považuje:

1. při zkoumání problémů používat **globální přístup** a uvědomovat si, že rostoucí vzájemná závislost států, existence celosvětových problémů a budoucí potřeby všeho lidstva znemožňuje řešení těchto problémů v rámci jedné země;
2. myslet holisticky¹⁴ a snažit se o hlubší porozumění vazeb ve spleti současných problémů - politických, sociálních, ekonomických, technologických, životního prostředí, psychologických a kulturních;
3. vypracovávat dlouhodobější studie, než mohou zpracovávat vlády, zaměstnané řešením každodenních problémů a vázané ohledy, které musejí brát na voliče.

Své názory vyjádřili představitelé Římského klubu v publikaci „**Meze růstu**“, která vyšla v roce 1972. Práce na této publikaci vedla D. Meadowsová. Tato práce se soustřeďuje na vztahy mezi hospodářským růstem, životní úrovní, chudobou a ochranou životního prostředí. Tato publikace důrazně upozornila na nebezpečí vyplývající z toho, že zdroje Země jsou konečné a nemožou podporovat neomezený exponenciální růst. Po dvaceti letech v roce 1992 vydali autoři pokračování „**Překročení mezí**“, kde se zejména soustředili na problémy související s energetikou, potravinami, růstem populace, stavem zásob a klimatickými změnami. Zatím poslední prací představitelů Římského klubu je publikace „**Faktor čtyři**“, jejíž hlavní myšlenkou je to, že již dnes je možné dosáhnout dvojnásobného blahobytu s poloviční spotřebou přírodních zdrojů.

Jejich první práce se stala aktuálním tématem i na politické scéně. Vytvořila se „Světová komise pro životní prostředí a rozvoj“ (WCED) při Valném shromáždění OSN¹⁵, jež vydala v roce 1987 zprávu „Our Common Future“, kde kromě jiného byla poprvé podána definice „udržitelného rozvoje“: „Jedná se o takový rozvoj, který zajistí naplnění potřeb současné společnosti, aniž by ohrozil možnost splnění potřeb generací příštích“. Z této koncepce vychází i česká legislativa. V zákoně č. 17/1992 Sb., o životním prostředí je uvedeno: „Trvale udržitelný rozvoj je takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.“ Komise došla k závěru, že přestože ekonomický růst posledních desetiletí zhoršuje životní prostředí, je možné najít cesty, které by situaci pomohly zlepšit, a to i s dalším ekonomickým růstem.

Strategie udržitelného rozvoje definuje priority UR daného území (globální, národní, regionální či místní) a současně jsou k nim přiřazeny dlouhodobé cíle, kterých by mělo být dosaženo. Tyto cíle bývají zpravidla charakterizovány na obecné úrovni. Specifickou podobu dostávají až opatření, které tyto cíle naplňují. Pro průběžné či následné hodnocení (monitoring) UR a opatření jsou definovány indikátory.

Následující část této kapitoly se soustředí na charakteristiku jednotlivých problémových oblastí udržitelného rozvoje se zvláštním důrazem na globální (respektive mezinárodní) komparace. Další podkapitola pak bude věnována regionální úrovni v České republice.

¹³ Byl založen v dubnu roku 1968.

¹⁴ Holismus je filosofický názor nebo směr, který zdůrazňuje, že všechny vlastnosti nějakého systému nelze určit nebo vysvětlit pouze zkoumáním jeho částí. Naopak celek podstatně ovlivňuje i fungování nebo podobu svých částí. Tak například věta je víc než jen pouhý soubor slov, organismus je víc než souhrn jeho orgánů nebo buněk.

¹⁵ V roce 1991 vyšla tato zpráva česky „Naše společná budoucnost“.

Záměrem je charakterizovat základní koncepční rámce pro měření a monitorování udržitelného rozvoje. Budou uvedeny přístupy mezinárodních institucí (OECD, OSN, Eurostat) i některých vybraných zemí. Pozornost bude věnována zejména kritériím výběru relevantních ukazatelů, vytváření jejich souborů pro mapování ekonomického, sociálního a environmentálního rozvoje, možnostem využití multi-kompozitních indikátorů.

Zmiňovaný Římský klub identifikoval jedenáct oblastí globálních problémů, k jejichž řešení se snaží přispět.

1. Životní prostředí

Poškození přírody člověkem dosahuje takové míry, že ohrožuje samotnou existenci lidstva. I když naše znalosti o skleníkovém efektu a ozónové díře jsou stále ještě nedostatečné, je povinností všech vlád, ale i jednotlivců, chovat se tak, aby se zabránilo velkoplošnému znečišťování, které poškozují vodu, vzduch, půdu a zdraví lidí.

Problém životního prostředí je úzce svázán s problémy energetiky, populační exploze a v rozvojových zemích také s problémy chudoby a zaostalosti.

2. Demografie

V tomto století došlo k závratnému růstu počtu lidí; světová populace se ve srovnání s rokem 1900 ztrojnásobila a ve srovnání s rokem 1950 zdvojnásobila. Tento demografický růst výrazně ovlivňuje životní prostředí, zaměstnanost, dostupnost zdravotní péče, potravin a vody.

Populační trendy jsou rozmanité: v některých zemích, např. v Evropě a v Japonsku, populace stárne, zatímco v nejhudších zemích např. v Africe dochází k populační explozi, která vyvolává potřebu vzdělání, bydlení, práce apod. pro mladé lidi, kteří vstupují do života.

3. Rozvojové programy

„Odpovědnost za zkázu životního prostředí se přisuzuje malým rolníkům, jako kdyby měli možnost zvolit si zdroje, na nichž závisí jejich živobytí. Jde-li o pouhé přežití, pak každodenní potřeby zastíní výhledy na ekologickou budoucnost. Za ničení přírodních zdrojů nenesou odpovědnost chudí, ale chudoba.“ - Geoffrey Bruce, Kanadská agentura pro mezinárodní rozvoj

Po čtyřiceti letech rozvojové pomoci v řadě rozvojových zemí stále existuje hlad, špatná výživa a chudoba. Chudoba se navíc v poslední době šíří i do tzv. bohatých zemí severu. Tato situace je příčinou utrpení lidí, emigrace a imigrace, kriminality, šíření drog.

Bertrand Schneider, generální sekretář Římského klubu, ve své knize „Skandál a ostuda“ píše:

Na rozvojových programech mnozí vydělávají: strojírenské firmy, západní vlády a podniky, které jich využívají pro své strategické zájmy, a na druhé straně zkorumpovaní představitelé a vládní úředníci států, jimž je pomoc poskytována. Chudoba se přitom zhoršuje. Ostudou mezinárodních institucí včetně Světové banky, které utrácí ohromné částky na svůj provoz je to, že na činnost ve prospěch chudých zbývá pouze velice malý díl těchto prostředků.

4. Hodnotový systém

V posledních desetiletích se rozšířilo odmítání tradičních hodnot. Protože však nejen chlebem živ jest člověk, je zde potřeba nalezení systému společných nebo slučitelných hodnot respektujících různé kultury a etické systémy. Takový systém by byl základnou, která by umožnila koexistenci všech lidí na světě ve vznikající globální společnosti.

Pokud by se takový systém nepodařilo vytvořit, hrozí to, čemu říká Samuel Huntington „střet civilizací“, posilování různých fundamentalismů a terorismu.

5. Vládnutí

Je možné efektivně vládnout? Proč nejsou vlády schopny řešit nejdůležitější problémy jako je nezaměstnanost, znečišťování životního prostředí, korupce, kriminalita, terorismus? Jaká by měla být role občanské společnosti v systému vládnutí?

Římský klub identifikoval několik oblastí, kterými je třeba se zabývat: rostoucí komplexita problémů, vzájemná závislost států, potřeba multidisciplinárního přístupu, nedostatek vůdčích osobností a chybějící dlouhodobá vize, ale i nejistota, která je charakteristickým znakem současnosti.

6. Práce

Nové technologie díky robotům, počítačům, telekomunikacím umožňují skutečně revoluční snížení potřeby lidské práce. Ke ztrátě pracovních míst přispívá i globalizace ekonomie. Jaká je v takové situaci budoucnost práce, jak rozdělit práci, která zbývá? Jak bude v budoucnosti organizován život lidí, jehož základem byla tak dlouho práce? Jaké činnosti a služby budou lidé vykonávat pro komunitu, jak se budou vzdělávat a bavit?

7. Informační společnost

V informační společnosti má zásadní význam komunikace. Skutečná komunikace znamená dialog, vyjednávání bez manipulace. Pak se může stát nástrojem porozumění a může přispět k lepšímu fungování demokracie.

8. Nové technologie

Rychlost rozvoje nových technologií v oblasti počítačů a telekomunikací, biotechnologií, materiálů, vesmírného výzkumu je takřka neuvěřitelná. Tyto technologie jsou velkým přínosem pro lidstvo, ale není možné přehlížet, že mohou mít v některých případech negativní dopady. Je třeba se zabývat jejich vlivem na politické systémy, řízení podniků, hodnotové systémy, vzdělání, ale i na individuální psychologii, chování a na společnost jako celek.

Pro nové technologie je velice důležitý materiálův výzkum: nové materiály nejenže slouží jako náhrada starých, ale často výrazně zvyšují užitnou hodnotu výrobků. Například náhrada tradičního materiálu (uhlíkaté oceli) v konstrukci automobilů novými materiály - plasty a kompozity a legovanou ocelí.

9. Vzdělání

Vzdělávací systémy čím dál tím méně vyhovují potřebám vznikající globální společnosti. Nové priority nás nutí znovu definovat roli vzdělání, které musí být chápáno jako permanentní, celoživotní proces. Už nestačí pouhé předávání znalostí. V rychle se měnícím světě nabývají na významu jiné cíle - rozvoj individuálních schopností a kreativity, schopnost přizpůsobit se změnám. Vzdělání je základním nástrojem, který otevírá cestu k efektivnímu řízení vlastního života a života ve společnosti.

10. Nová globální společnost

Svět se rychle mění. Žijeme v komplexním a nejistém globalizujícím se světě, v informační společnosti. Musíme porozumět těmto novým skutečnostem, abychom mohli lépe pochopit jiné kultury, jiné jazyky, jiné způsoby myšlení

Ilya Prigogine, laureát Nobelovy ceny, člen Římského klubu, napsal:

„Budoucnost je nejistá, ale tato nejistota je zdrojem lidské kreativity. Čas se stává „konstruovatelným“ a kreativita je způsobem, jak se této konstrukce zúčastnit. Jak řekl zakladatel Římského klubu Aurelio Peccei, „Vynalézání budoucnosti je nejdůležitějším a nejobtížnějším vynálezem lidstva.“ Můžeme doufat, že současný zmatek bude stejně jako v 17. století stimulovat vědecký pokrok, který přispěje k vynalezení budoucnosti.“

11. Světový ekonomický a finanční řád

Globalizace ekonomiky a informací změnila obraz světa, na který jsme byli zvyklí. Chybí odpovídající pravidla a etika a musíme si říci, jak chceme žít s touto globalizací, která zvýhodňuje bohaté a ty, kteří mají přístup ke globálním zdrojům, jaký ekonomický a finanční řád vytvoříme.

Přístup OECD k monitorování „Udržitelného rozvoje“

Soubor hodnotících indikátorů pro udržitelný rozvoj, které vypracovalo OECD, se člení do dvou kategorií odrážející jednak zdroje aktivity a ve druhé skupině pak jsou sledovány komponenty životní úrovně.

Soubor klíčových indikátorů OECD je následující:

I. Kategorie – Indikátory zdrojů

1. Environmentální aktiva

- Kvalita vzduchu: emise skleníkových plynů a oxidů uhlíku a dusíku
- Vodní zdroje: intenzita využití vody
- Energetické zdroje: spotřeba energetických zdrojů
- Biodiverzita: podíl chráněného území

2. Ekonomická aktiva

- Produkční aktiva: stavy fixního kapitálu
- Aktiva výzkumu a vývoje: tempo růstu multifaktorové produktivity
- Finanční aktiva: čistá zahraniční aktiva, saldo běžného účtu platební bilance

3. Lidský kapitál

- Podíl sekundární a terciární kvalifikace
- Investice do lidského kapitálu: výdaje na vzdělání
- Nevyužitý lidský kapitál: míra nezaměstnanosti

II. Kategorie – Indikátory životní úrovně

- Spotřeba: spotřeba domácností, intenzita municipálních odpadů
- Distribuce příjmů: Gini koeficient
- Zdraví: průměrná délka života
- Zaměstnanost: míra zaměstnanosti
- Vzdělání: míra participace na vzdělání

Přístup OSN k monitorování „Udržitelného rozvoje“

Indikátorový program OSN¹⁶ pro udržitelný rozvoj se vytvářel v několika etapách. První etapa po roce 1995 obsahovala 134 indikátorů členěných do 4 dimenzí:

- sociální;
- ekonomické;
- environmentální;
- institucionální.

Druhá etapa, jež proběhla v letech 1996 – 1999, se soustředila na ověření využití indikátorů v praxi. Prokázalo se, že rozsah indikátorů je příliš obšrný a došlo k jejich zredukování na 56 ukazatelů, které byly tematicky strukturovány.

Během další etapy, která byla ukončena v roce 2005¹⁷, došlo k rozdělení indikátorů na dvě skupiny:

- jádrová skupina obsahuje 54 indikátorů a je stanovena pro všechny země;
- neobligatorní – 33 ukazatelů.

Program obsahuje 14 tematických okruhů. Následující tabulkový přehled podává charakteristiku, jak jsou jednotlivé oblasti vnitřně strukturovány pomocí počtu sub-témat, počtu „core“

¹⁶ http://www.un.org/esa/dsd/dsd_aofw_ind/ind_index.shtml

¹⁷ United Nations, New York: Indicators of Sustainable and Development: Guidelines and methodology, October 2007; Third edition

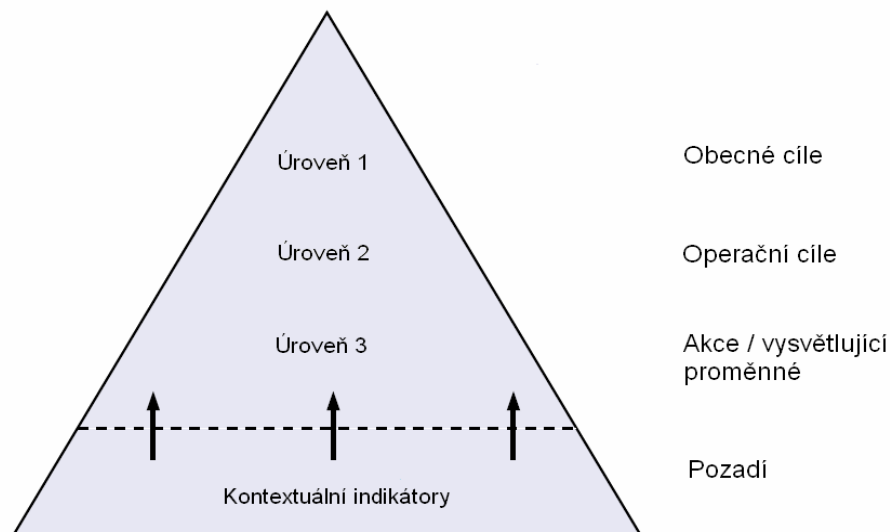
– „jádrových“ (základních) ukazatelů a počtu neobligatorních ukazatelů. Podrobnější informace jsou uvedeny v příloze z publikace OSN odboru pro ekonomické a sociální záležitosti viz CSD Indicators of Sustainable and Development – Guidelines and methodology.

Téma	Počet sub-témat	Počet „core“ tzv. „jádrových“ ukazatelů	Počet neobligatorní ukazatelů
1. Chudoba – Poverty	6	6	2
2. Vládnutí – Governance	2	2	-
3. Zdravotnictví – Health	4	6	4
4. Vzdělání – Education	2	4	1
5. Demografie – Demographics	2	2	2
6. Přírodní nebezpečí – Natural Hazards	2	1	1
7. Ovzduší – Atmosphere	3	3	1
8. Půda – Land	4	2	8
9. Oceány, moře a pobřeží – Ocean, seas and coasts	3	3	3
10. Pitná voda – Freshwater	2	3	2
11. Biodiverzita – Biodiversity	2	2	5
12. Ekonomický rozvoj – Economic development	6	8	7
13. Globální ekonomické partnerství – Global economic partnership	2	2	4
14. Příklady udržitelné spotřeby a produkce – Consumption and production patterns	4	6	6

Výběr ukazatelů je vždy ovlivněn účelem, ke kterému mají sloužit. Cílem CSD byl informovat o stavu a vývoji trvale udržitelného rozvoje na národní úrovni. Soubor těchto ukazatelů byl vymezen na základě spolupráce členských zemí, Organizace spojených národů, podílely se na něm i další mezivládní a nevládní organizace.

Přístup Evropské unie – EUROSTATU k problematice udržitelného rozvoje¹⁸

Trvale udržitelný rozvoj se řadí k základním cílům EU a členských zemí. Tato problematika je sepnuta s úkolem zvyšovat kvalitu života a duševní pohodu přítomné i budoucí generace populace na naší planetě. Cílem **koncepčního rámce Evropské unie** je uplatnit v systému indikátorů komunikativní strukturu. Její podstatu tvoří využití pyramidálního přístupu, při kterém jsou indikátory rozčleněny do tří úrovní, přičemž každá úroveň reflektuje odlišnosti v potřebách uživatelů.

Obrázek: Systém ukazatelů udržitelného rozvoje uplatňovaný Eurostatem¹⁹

Úsilí směřuje k efektivnímu využití indikátorů při rozhodovacích procesech tvůrců politiky udržitelného rozvoje. Koncepční rámec tudíž vychází z priorit politických otázek. Přitom je dbáno o to, aby byl soubor indikací dostatečně flexibilní a mohl se přizpůsobit změnám v prioritách a cílech, které se mohou vyskytnout. Je stanoveno 10 tematických okruhů, které vytvářejí mosty k monitorování Lisabonského procesu:

- Ekonomický rozvoj;
- Chudoba sociální exkluze (vyloučení);
- Stárnutí obyvatelstva;
- Veřejné zdraví;
- Klimatické změny a energie;
- Vzorce výroby a spotřeby;
- Řízení přírodních zdrojů;
- Doprava;
- Dobré vládnutí;
- Globální partnerství.

Témata jsou dále rozčleněna na subtémata, která zpravidla monitorují pokrok v souboru podpůrných faktorů. Tento nejširší soubor má 155 indikátorů, z nichž některé doposud nejsou dostupné či jsou nahrazeny aproximativními veličinami. Identifikace vhodných ukazatelů je interaktivní proces a může být korigován při revizích strategie. Významnou úlohu mají indikativní cíle.

¹⁸ ČSÚ, Koncepty a měření udržitelného rozvoje, 2007

¹⁹ Eurostat statistical book, 2009 – Sustainable Development in the European Union - 2009 monitoring report of the EU sustainable development strategy

Přehled o počtech ukazatelů podle úrovní za jednotlivá témata a sub-témata

Téma	Počet ukazatelů 1. úroveň	Sub-téma	Počet ukazatelů	
			2. úroveň	3. úroveň
EKONOMICKÝ ROZVOJ	1	Ekonomický růst	3	3
		Inovace, konkurenceschopnost a eko-efektivnost	1	6
		Zaměstnanost	1	5
UDRŽITELNÁ SPOTŘEBA A PRODUKCE	1	Zdroje užití a odpady	1	7
		Komponenty spotřeby	1	3
		Komponenty výroby	1	4
SOCIÁLNÍ INKLUZE (začlenění)	1	Chudoba a životní podmínky	1	4
		Přístup na trh práce	1	3
		Vzdělání	1	6
DEMOGRAFICKÉ ZMĚNY	1	Demografie	1	2
		Adekvátnost starobních příjmů	1	1
		Udržitelnost veřejných financí	1	1
ZDRAVÍ OBYVATELSTVA	1	Zdraví a nerovnosti ve zdraví	1	6
		Determinanty zdraví	1	4
KLIMATICKÉ ZMĚNY A ENERGIE	2	Klimatické změny	1	3
		Energie	1	5
UDRŽITELNÁ DOPRAVA	1	Doprava a mobilita	2	4
		Dopad dopravy	2	3
PŘÍRODNÍ ZDROJE	2	Biodiverzita	1	1
		Zdroje čerstvé vody	1	2
		Užití půdy	2	2
GLOBALIZACE PARTNERSTVÍ	1	Globalizace obchodu	1	3
		Finance pro UR	1	4
		Řízení globálních zdrojů	1	:
DOBRÉ VLÁDNUTÍ	:	Politická koheze a účinnost	1	1
		Účast a otevřenost obyvatel	1	2
		Ekonomické nástroje	1	:

Z výše uvedeného tabulkového přehledu jsou patrné jednotlivé oblasti – témata, která jsou sledována v rámci konceptu Evropské unie. Je zde i vidět vnitřní členění témat na sub-témata a četnosti ukazatelů na jednotlivých úrovních. V některých případech zatím nejsou pro jednotlivé úrovně definovány odpovídající indikátory, respektive údaje nemají požadované vypovídací schopnosti.

Většina zemí EU uplatňuje k monitorování udržitelného rozvoje jen omezený soubor indikátorů. Příkladem může být Francie (12 indikátorů), Norsko (16), V. Británie (20), Německo (21). K důvodům limitovaného souboru ukazatelů patří především snazší komunikace s uživateli a dále pak

omezené kapacity pro sestavování velkých souborů indikátorů. Eurostat navrhl snížení celkového počtu indikátorů na 100 až 120 ukazatelů v porovnání s předchozím počtem 155 indikátorů. Současně bylo navrženo zachovat tříúrovňovou pyramidu ukazatelů. Toto rozlišení tří úrovní indikátorů reflektuje struktura renovované strategie (obecné cíle, operační cíle, akce - viz obrázek pyramidy) a současně přihlíží k diferenciaci potřeb uživatelů.

- **Úroveň 1** představuje 10 až 12 čelních indikátorů, které monitorují **hlavní cíle strategie** udržitelného rozvoje a jsou na vrcholu pyramidy.
- **Úroveň 2** je složena z indikátorů (35 až 45), které jsou vztaženy k **operačním cílům strategie** udržitelného rozvoje. Představují základnu pro sledování subtémat. Očekává se dostupnost dlouhodobých časových řad.
- **Úroveň 3** pokrývá **akce**, které jsou explicitně zmíněny ve strategii, anebo jsou potřebné k analýze pokroku. Cílem je mít na této úrovni cca 50 indikátorů.
- **Kontextuální indikátory** jsou součástí souboru indikátorů udržitelného rozvoje, ale nemonitorují přímo cíle strategie. Vytvářejí však cenné informační zázemí a jsou užitečné pro analýzu. Je však často obtížné je interpretovat v normativní podobě. Soubor ukazatelů udržitelného rozvoje obsahuje rovněž indikátory, které buď nejsou k dispozici z hlediska dat, nebo indikátory, jejichž konstrukce se teprve připravuje.

Přehled hlavních témat udržitelného rozvoje a ukazatelů 1. úrovně - koncept EU

Číslo tématu	Název tématu	Ukazatel 1. úrovně
1.	EKONOMICKÝ ROZVOJ	Míra reálného růstu HDP na obyvatele
2.	UDRŽITELNÁ SPOTŘEBA A PRODUKCE	Zdroje produktivity práce
3.	SOCIÁLNÍ INKLUZE (začlenění)	Míra rizika chudoby podle pohlaví
4.	DEMOGRAFICKÉ ZMĚNY	Míra zaměstnanosti starších pracovníků
5.	ZDRAVÍ OBYVATELSTVA	Očekávaný délka života a očekávaná délka života prožitého ve zdraví a dobré kondici podle pohlaví
6.	KLIMATICKÉ ZMĚNY A ENERGIE	Index emise skleníkových plynů Podíl spotřeby energie z obnovitelných zdrojů
7.	UDRŽITELNÁ DOPRAVA	Podíl energetické spotřeby v dopravě k HDP
8.	PŘÍRODNÍ ZDROJE	Index běžných druhů volně žijících ptáků Rybolov mimo bezpečné biologické limity
9.	GLOBALIZACE PARTNERSTVÍ A UDRŽITELNÝ ROZVOJ	Podíl ODA (Official Development Assistance) - mikrofinance - k HND
10.	DOBŘE VLÁDNUTÍ	:

Každý indikátor začleněný do souboru – zvláště pak čelní indikátory – má respektovat tato kritéria:

- indikátor by měl pokrývat podstatu problému a měl by mít jasnou a přijatelnou normativní interpretaci;
- indikátor by rovněž měl mít potřebnou robustnost a statistickou validitu, schopnost mapovat záměr politiky a vyhovovat možnosti mezinárodní komparace.
- Portfolio indikátorů by mělo vyváženým způsobem pokrývat navržená témata a dimenze.
- Portfolio indikátorů by rovněž mělo být transparentní i pro cizince v EU.

V roce 2007 revidovala pracovní skupina Eurostatu pro statistiku udržitelného rozvoje soubor indikátorů u témat a subtémat. V současné době je možné se blíže se strukturou indikátorů, jejich hodnotami a případně i metodickým vymezením seznámit na webovských stránkách Eurostatu, případně využít hypertextové odkazy v tabulce „*Přehled o počtech ukazatelů podle úrovní za jednotlivá témata a subtémata*“. Následující část této kapitoly bude věnována hodnocení tematických celků udržitelného rozvoje – socioekonomický rozvoj, dále pak vybraným sub-tématům sociální inkluze

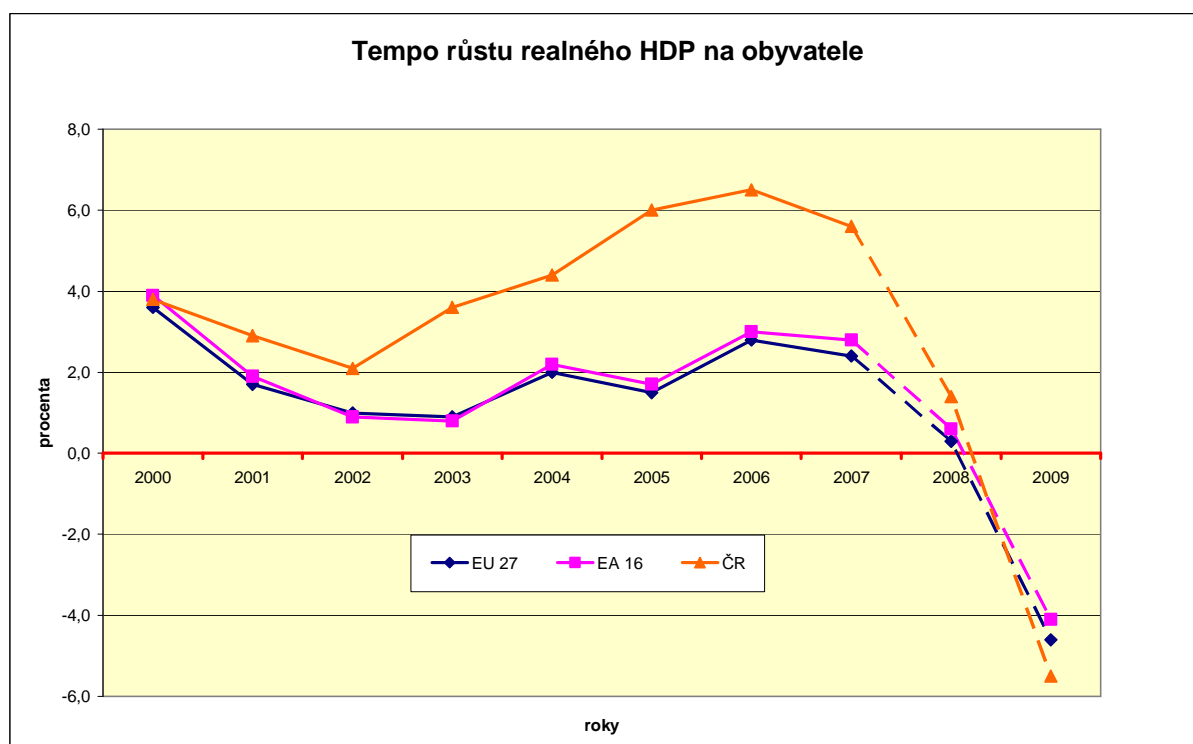
a demografické změny, kde budou uváděny komparace členských zemí a agregovaných celků. V závěru kapitoly bude přehled ukazatelů ekonomického pilíře UR za regiony NUTS 2 a NUTS 3 ČR.

Socioekonomický rozvoj

První tematický blok se soustředí na socioekonomický rozvoj. Celkově lze říci, že většina trendů po celé období 2000 až 2007 v oblasti socioekonomického vývoji byla pozitivní. Nelze však přehlédnout skutečnost, že určité oblasti vykázaly pomalejší růst a některé nevykázaly dokonce žádný progres. Ekonomický růst byl vykázán po celé uvedené období, přitom se však prohloubila regionální diference a sektor domácností vykázal snížení úspor. Většina ukazatelů charakterizující oblast trhu práce – zaměstnanost – byla ve shodě se záměry Lisabonské smlouvy, ale míra zaměstnanosti zaostala za očekáváním. Ve shodě s vytýčenými cíli EU došlo k nárůstu produktivity práce na jedné straně a k poklesu energetické náročnosti na druhé straně. Jako zaostávající trend lze charakterizovat ve srovnání s vytýčenými cíli nižší výdaje věnované na výzkum a vývoj.

Pokud by se sledované období prodloužilo o další období, tj. o roky 2008 a 2009, pak by se naznačené trendy výrazně změnilo. Dosažené výsledky v posledních dvou letech významně poznamenala finanční a hospodářská krize. Poslední odhady za rok 2008 a očekávané výsledky za rok 2009 naznačují prudký pokles ekonomického růstu charakteristický pro období hospodářské recese.

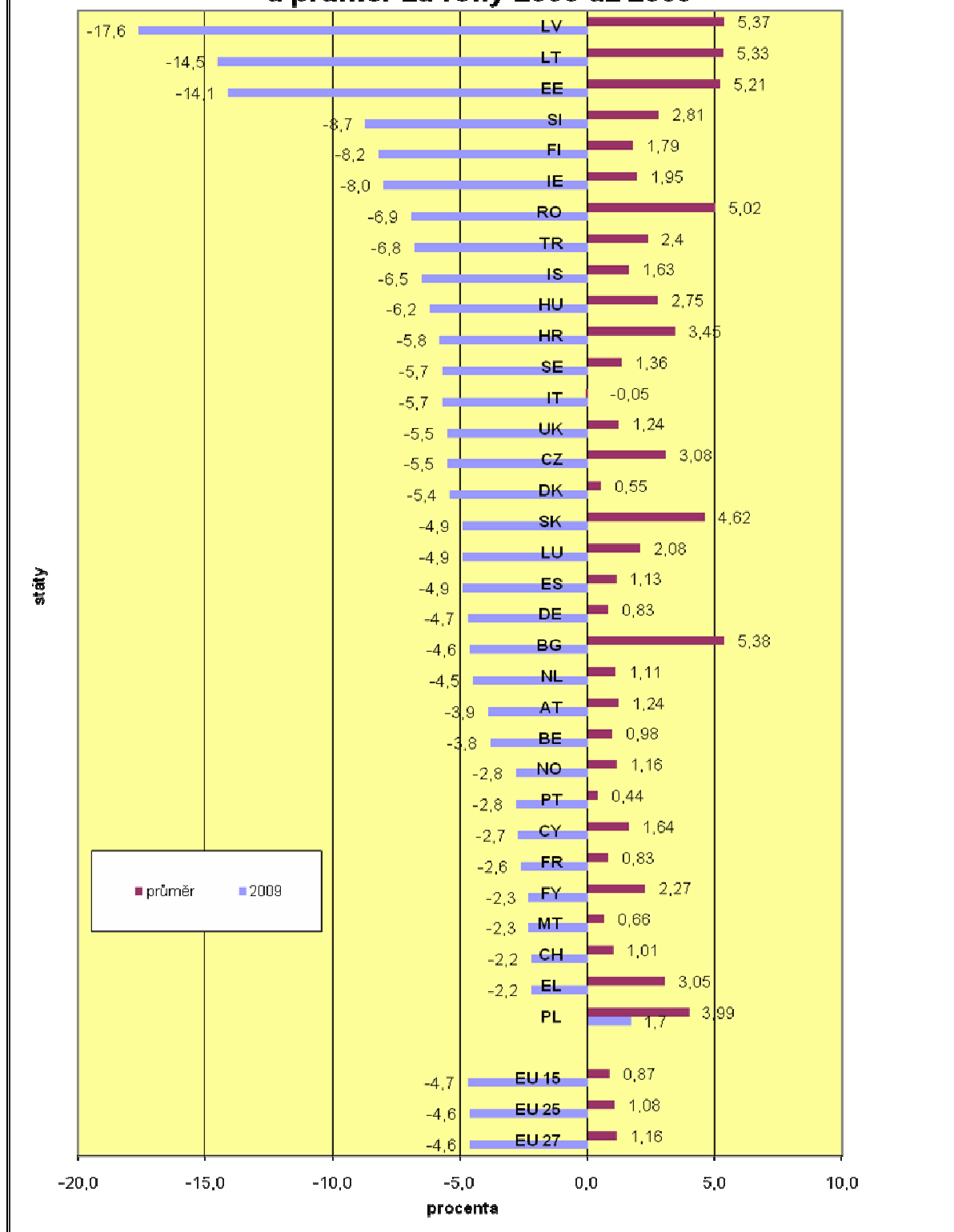
Ukazatelem 1. úrovně v oblasti socioekonomického rozvoje je **míra reálného růstu hrubého domácího produktu na obyvatele**. Ekonomický růst měřený tempem růstu HDP na obyvatele odráží fáze ekonomických cyklů, tak jak ukazuje následující graf.

Graf vlastní – zdroj údaje z Eurostatu

Výše uvedený graf jasně ukazuje fakt, že dynamika tempa růstu HDP na obyvatele, jež byla dosahována v České republice mezi roky 2000 až 2008, byla nadprůměrná. Počátek tohoto období byl poznamenán snižující se dynamikou, která se v rámci EU zlomila v roce 2003, kdy meziroční tempo růstu za EU 27 dosáhlo pouze 0,9 %, a za EA 16 to bylo 0,8 %. V České republice došlo ke zlomu již o rok dříve. Poté následovalo období růstu s výjimkou roku 2005, kdy kromě omezeného počtu členských zemí – ČR, SK, SL, LV, LT, EE, MT, LU, IE, ES a CH – všechny ostatní vykázaly meziročně nižší tempo růstu HDP na obyvatele.

Tempo reálného růstu HDP na obyvatele v roce 2009 a průměr za roky 2000 až 2009

Graf vlastní – zdroj Eurostat

Tento graf ukazuje jednak průměrné tempo reálného růstu HDP na obyvatele v období 2000 až 2009 v členských a kandidátských zemích Evropské unie, zemích EFTA, USA a Japonska, které je konfrontováno s očekávaným meziročním poklesem/růstem v roce 2009.

Mezi roky 2000 až 2008 bylo dosaženo průměrného meziročního růstu HDP na obyvatele 1,8 %. V rámci tohoto období mezi roky 2003 až 2007 – tj. období ekonomického vzestupu – činilo meziroční tempo růstu dokonce 2,2 % za EU jako celek²⁰, v některých členských zemích střední a východní Evropy bylo ještě vyšší, například v ČR za toto období 5,6 %. V roce 2008 v důsledku ekonomické krize se tempo růstu snížilo na 0,3 % (v ČR na 1,4 %) a za minulý rok 2009 se očekává, že dojde k meziročnímu poklesu o 4,5 % a v ČR dokonce o 5,5 %.

Ekonomický rozvoj

Po celé období 2000 až 2007 docházelo k nárůstu podílu investic na HDP (míra investic), vrcholu bylo dosaženo v roce 2007, kdy míra investic činila 21,3 % (ČR 25,2 %), tento vývoj ovlivnily zejména investice v privátním sektoru. Od roku 1995 až do 2007 činil průměr za členské země EU u míry investic 20 % (ČR 26,4 %).

EKONOMICKÝ ROZVOJ - Celkové investice

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
EU 27	20,6	20,2	19,6	19,5	19,6	20,0	20,7	21,3	21,1	19,3
EU 25	20,7	20,2	19,6	19,4	19,6	19,9	20,6	21,2	20,9	19,1
EU 15	20,5	20,1	19,5	19,3	19,5	19,8	20,5	21,0	20,8	18,9
Belgie	21,1	20,8	19,1	18,8	19,8	20,7	21,0	21,7	22,6	21,2
Bulharsko	15,7	18,2	18,2	19,3	20,5	24,2	25,9	29,8	33,4	24,8
Česká republika	28,0	28,0	27,5	26,7	25,8	24,9	24,7	25,2	23,9	23,1
Dánsko	20,2	19,8	19,6	19,3	19,3	19,5	21,7	22,3	20,9	18,6
Estonsko	25,7	26,4	29,7	31,6	30,9	32,1	34,9	34,5	29,3	21,9
Finsko	20,0	20,2	18,7	19,0	19,3	20,1	20,0	21,3	21,6	19,8
Francie	19,5	19,5	18,8	18,8	19,3	20,0	20,7	21,6	21,9	20,6
Irsko	23,1	22,4	21,6	22,4	24,4	26,6	26,9	26,0	21,7	15,5
Itálie	20,3	20,3	20,9	20,4	20,5	20,7	21,1	21,2	20,7	18,9
Kypr	17,0	16,7	18,1	17,6	19,0	19,3	20,6	22,0	23,3	20,4
Litva	18,8	20,2	20,3	21,1	22,3	22,8	25,2	28,3	25,2	15,2
Lotyšsko	24,2	24,9	23,8	24,4	27,5	30,6	32,6	33,7	29,4	21,3
Lucembursko	20,8	22,6	22,6	22,2	21,5	20,5	19,1	19,9	19,3	17,6
Maďarsko	23,4	23,0	23,1	22,3	22,5	23,0	21,7	21,2	20,9	20,0
Malta	22,9	20,6	16,3	19,6	19,2	20,2	20,8	20,3	16,3	14,0
Německo	21,5	20,0	18,3	17,9	17,5	17,4	18,2	18,8	19,0	17,9
Nizozemsko	21,9	21,1	20,0	19,5	18,8	18,9	19,7	20,0	20,4	19,0
Polsko	23,7	20,7	18,7	18,2	18,1	18,2	19,7	21,6	22,1	21,0
Portugalsko	27,1	26,5	25,0	22,9	22,6	22,2	21,7	21,8	21,7	19,0
Rakousko	24,0	23,3	21,7	22,4	22,0	21,7	21,6	21,8	21,8	20,8
Rumunsko	18,8	20,5	21,3	21,5	21,8	23,7	25,6	30,2	31,9	25,6
Řecko	21,6	21,6	22,5	23,3	22,2	20,6	21,5	21,4	19,4	16,8
Slovensko	25,8	28,5	27,4	24,8	24,0	26,6	26,5	26,2	24,9	23,6
Slovinsko	26,1	24,7	23,1	24,0	24,9	25,5	26,5	27,7	28,9	24,0
Spojené království	17,1	16,8	16,8	16,4	16,7	16,7	17,1	17,8	16,8	14,9
Španělsko	25,8	26,0	26,3	27,2	28,0	29,4	30,6	30,7	28,8	24,4
Švédsko	17,6	17,5	16,8	16,3	16,4	17,4	18,2	19,0	19,5	17,4
Chorvatsko	18,8	19,4	21,2	25,0	25,5	24,6	26,1	26,2	27,6	25,5
Makedonie	16,2	14,8	16,6	16,7	17,8	17,0	18,2	20,2	24,5	20,3
Turecko	20,4	15,9	16,7	17,0	20,3	21,0	22,3	21,4	19,9	15,9
Island	22,9	21,5	18,2	20,0	23,5	28,4	34,0	28,5	24,3	14,1
Norsko	18,4	18,1	17,9	17,3	18,0	18,8	19,6	22,2	21,3	21,4
Švýcarsko	22,7	21,9	21,3	20,5	20,8	21,2	21,3	21,5	21,3	20,4
Spojené státy										
Japonsko										

Tabulka vlastní – zdroj Eurostat

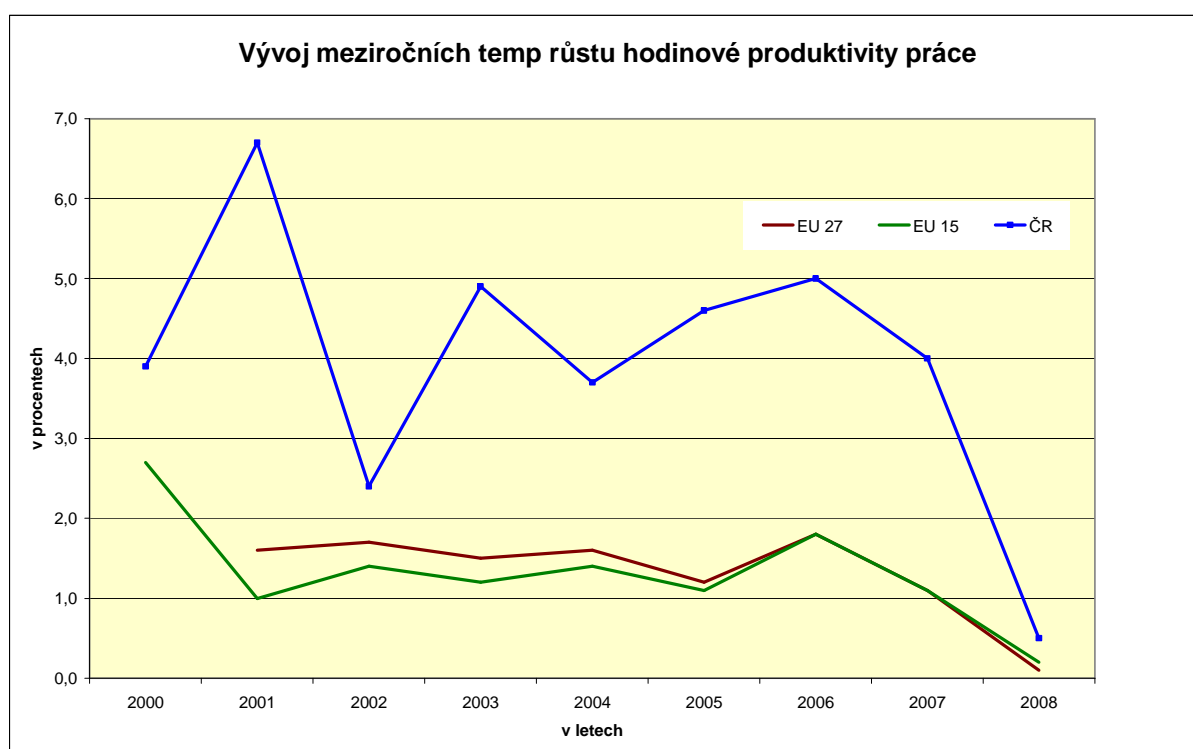
²⁰ Údaje jsou oproti publikaci Sustainable development in the European Union aktualizovány z databáze Eurostatu.

Regionální disparity u ekonomické výkonnosti regionů přetrvávají či ve většině členských zemí naopak rostou. Rozptyl za regionální HDP na obyvatele v rámci jednotlivých členských zemí je vyšší zejména u nových členských zemí, kde rychlý přechod na tržní hospodářství ovlivnil i velké nerovnosti v příjmech.

Výše úspor v sektoru domácností dosahovala svého vrcholu v roce 2001, od té doby stále klesala až do roku 2007. Ke zlomu došlo ve 3. čtvrtletí 2008, což souvisí s finanční krizí a s tím souvisejícími změnami v chování u spotřebitelů – pokles spotřeby, obavy ze ztráty zaměstnání. Tyto změny jsou diferencované mezi členskými státy.

Inovace, konkurenceschopnost a eko-efektivita

Růst produktivity práce byl oživen na počátku tohoto století v důsledku snahy nových členských zemí snížit své zaostání ještě před rozšířením EU v roce 2004. Z uvedeného grafu, který uvádí aktualizované hodnoty hodinové produktivity práce je zřejmé, že průběh vývoje mezi roky 2001 až 2006, kdy tempo růstu dosáhlo za EU 27 svého vrcholu 1,8 %, je vcelku vyrovnaný. Počínaje rokem 2007 dochází k jejímu prudkému poklesu tempa růstu, a to u 17 členských zemí včetně zemí s rozhodující vahou společného hospodářství. Existují velké rozdíly mezi členskými zeměmi.

Graf vlastní – zdroj Eurostat

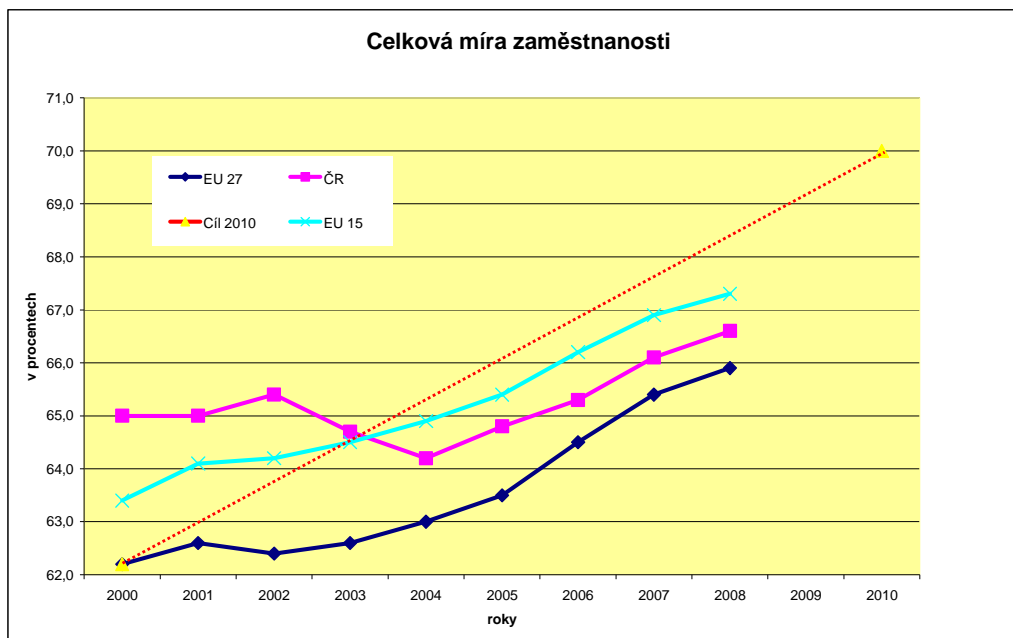
Zpomalení růstu produktivity práce během hospodářského vzestupu ovlivnily různé faktory, mezi něž lze zařadit – snižující se investice na zaměstnanou osobu, zpomalení investic do progresivních technologií, zdlouhavá reorientace na sektor s vysokou produktivitou a také nízký podíl výdajů na výzkum a vývoj k HDP.

Podíl celkových **výdajů na výzkum a vývoj** k hrubému domácímu produktu dosáhl v průměru za 27 členských zemí výše 1,9 % v roce 2008, což znamená, že jeho výše zaostala za vytýčeným cílem v Lisabonské strategii o téměř 1,1 %. V roce 2007 to bylo 1,85 %, což znamená zaostávání za průměrem OECD, který v tomto roce činil 2,3 %; USA 2,3 % a Japonsko 2,1 %. Pouze dva členské státy EU překročily plánovaná 3 %, a to Finsko a Švédsko shodně 3,7 % v roce 2008. Pouze 6 členských zemí mělo dosažený podíl na výzkum a vývoj vyšší než průměr za EU – kromě již jmenovaných Finska a Švédska to byly – Dánsko (2,72 %), Francie (2,02 %), Německo (2,63 %) a Rakousko (2,67 %). Některé členské země zaznamenaly i pokles tohoto podílu mezi roky 2000 a 2007, největší byl u Slovenska 0,2 procentního bodu (z 0,65 % na 0,46 %). Podíl výdajů na výzkum a vývoj se v České republice v uvedeném období zvýšil z 1,21 % na 1,54 %. V roce 2008, kdy se začala projevovat hospodářská recese, tento podíl dosáhl hodnoty 1,47 %.

Energetická náročnost hospodářství mezi roky 2000 a 2008 naplňuje v podstatě vytýčený cíl, tj. zredukovat energetickou náročnost o 1 %. Od roku 2000 se v průměrná roční spotřeba energetických zemních zdrojů zvyšuje o 0,7 %, vytvořený HDP (v cenách roku 2000) se zvýšil mezi roky 2000 a 2007 v průměru meziročně o 2,2 %. To představuje za uvedené období průměrný meziroční pokles energetické náročnosti o 1,5 %.

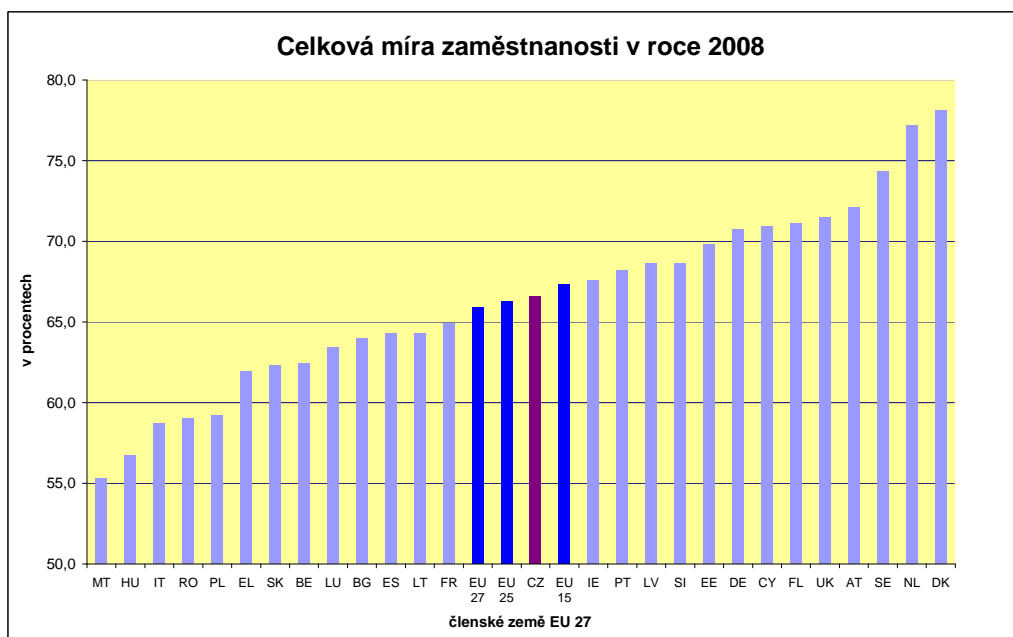
Zaměstnanost

S výjimkou roku 2002 roste míra zaměstnanosti po celé období první dekády tohoto století. Přesto lze stěží očekávat, že bude splněn vytýčený cíl 70 % míra celkové zaměstnanosti v roce 2010. V roce 2008 dosáhla míra celkové zaměstnanosti hodnoty 65,9 %, což je o 3,7 bodu více než v roce 2000, přesto graf jasně ukazuje, že jak průměr EU 15, tak i průměr za EU 27 je pod úrovní plánované výše. Meziroční nárůst celkové míry zaměstnanosti je nízký.

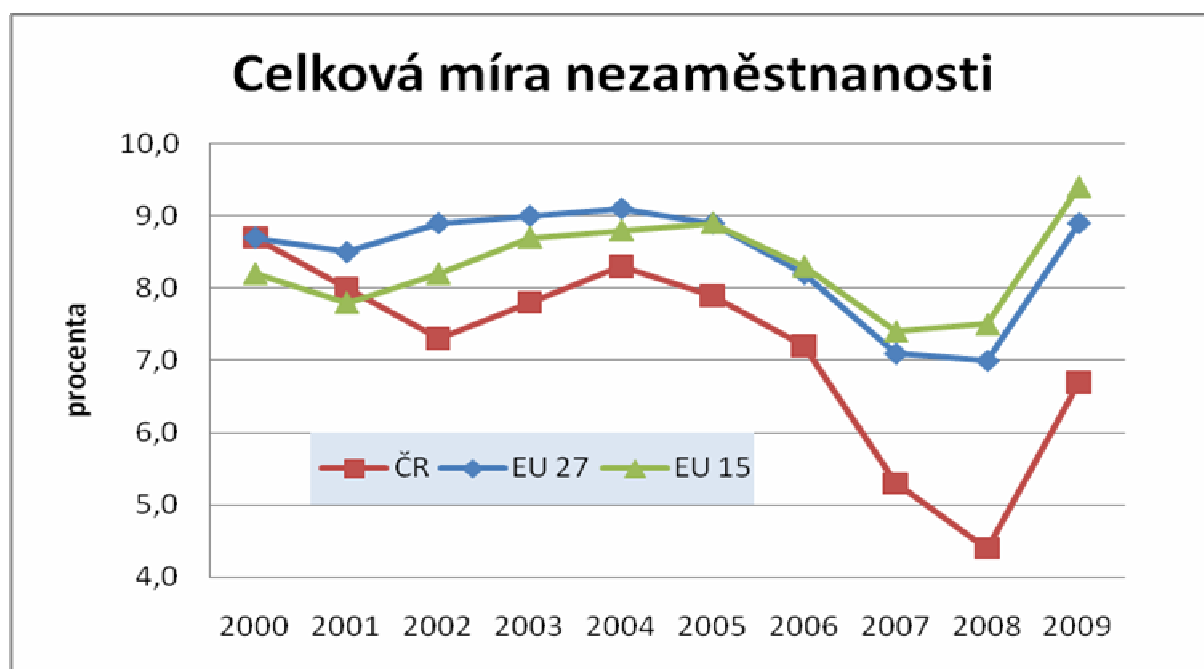
Graf vlastní – zdroj Eurostat

Opět se ukazují značné rozdíly mezi jednotlivými členskými státy, o čemž vypovídá následující graf. Celková míra zaměstnanosti České republiky je o 0,7 bodu vyšší, než je průměr EU 27 a naopak o 0,7 bodu nižší než je průměr za EU 15. Nejvyšší podíly zaměstnanosti jsou v Dánsku 78,1 %, Holandsku 77,2 %, Švédsku 74,3 %, Rakousku 72,1 %, Spojeném království 71,5 %, Finsku 71,1 %, Kypru 70,9 % a Německu 70,7 %.

Graf vlastní – zdroj Eurostat

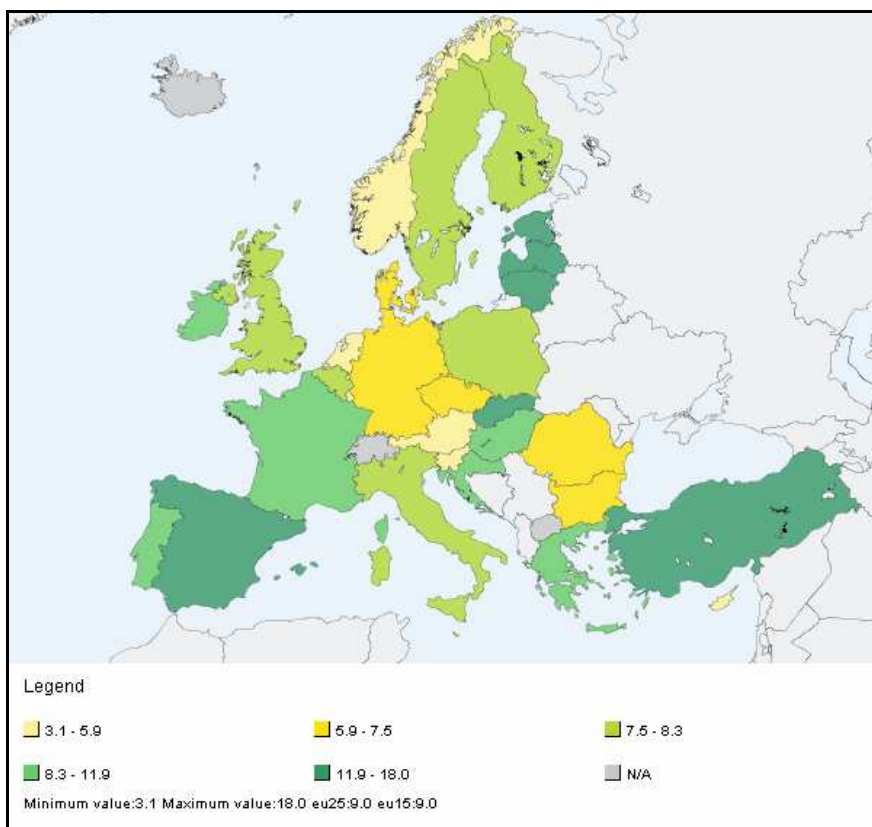
Celková míra nezaměstnanosti mezi roky 2001 a 2003 vzrostla z 8,5 % na 9,0 %. Poté zůstala do roku 2005 bezezměny. V souladu s ekonomickým růstem došlo v úhrnu za Evropskou unii mezi roky 2005 a 2008 k poklesu celkové míry nezaměstnanosti, byla dokonce nižší než v předchozím ekonomickém cyklu. V letech 2006 a 2007 se přiblížila k hranici 7 %. Disparity v závislosti na věku a pohlaví se sice zredukovaly, přesto však zůstaly důležitou součástí evropské sociální kohezní politiky. V roce 2008 se nárůst míry nezaměstnanosti projevil v deseti členských zemích. V roce 2009 dosáhla celková míra nezaměstnanosti za EU 27 již 8,9 %. K dramatickému růstu počtu nezaměstnaných, resp. míry nezaměstnanosti, došlo v roce 2009 i v ČR (6,7 %), přesto však je patrné, že situace na trhu práce je o něco příznivější. Zde však je nutné vzít v úvahu odlišnost ve vymezení tohoto ukazatele. Údaje prezentované EUROSTATEM považují za nezaměstnané osoby ve věku 15 až 74 let, což může mít i vliv na případné správné zařazení osoby do kategorie nezaměstnaných.

Graf: vlastní – zdroj Eurostat

Údaje o nezaměstnanosti tříděné **podle věku a pohlaví** ukazují, že situace na trhu práce je horší pro mladou populaci ve věku od 15 do 24 let, v roce 2008 v této věkové skupině bylo 15,4 % osob z ekonomicky aktivních mezi nezaměstnanými. Tento podíl byl téměř dvakrát vyšší než u míry nezaměstnanosti celkem. Tento průměr za EU 27 však nelze zevšeobecňovat, existují velké rozdíly mezi členskými státy, míra nezaměstnanosti mladistvých se pohybovala od 3 do 11 % v roce 2008.

Příznivěji lze hodnotit vývoj na trhu práce z pohledu závislosti na pohlaví. Průměrná míra nezaměstnanosti u žen za EU 27 se snížila mezi roky 2000 z 9,8 % na 7,5 % v roce 2008, což představuje její pokles o 2,3 bodu. U mužů ve stejném období došlo ke snížení míry nezaměstnanosti ze 7,8 na 6,6 %, tj. o 1,2 bodu. V roce 2009 však došlo k prudkému meziročnímu nárůstu míry nezaměstnanosti u obou skupin pohlaví, u žen o 1,3 bodu na 8,8 % a u mužů dokonce o 2,4 bodu na 9,0 %. Situace v České republice je poněkud odlišná. I přes výrazné snížení míry nezaměstnanosti u obou skupin podle pohlaví v období mezi roky 2000 a 2008 – v podstatě na poloviční hodnoty – u mužů ze 7,3 na 3,5 % a u žen z 10,3 na 5,6 %, nepodařilo se eliminovat či výrazně snížit rozdíly mezi skupinami pohlaví – ze 3,0 bodu v roce 2000 došlo ke snížení rozdílu jen na 2,1 bodu v roce 2008. I v České republice byl v roce 2009 zaznamenán prudký nárůst míry nezaměstnanosti, u mužů tento meziroční nárůst činil 2,4 bodu a míra nezaměstnanosti u mužů tak dosáhla 5,9 %; u žen toto zvýšení představovalo 2,1 bodu, což znamená, že míra nezaměstnanosti žen v roce 2009 dosáhla výše 7,7 %. Následující kartogram umožňuje představu, jak se diferencuje situace na trhu práce v jednotlivých členských, resp. kandidátských, zemích a státech EFTA.

Kartogram: Celková míra nezaměstnanosti v % - zdroj Eurostat

Při konfrontaci údajů z rozdílných statistických zdrojů – Eurostat, ČSÚ, MPSV – je nutné věnovat zvýšenou pozornost metodickému vymezení, a to zejména kategoriím kdo je nezaměstnaný a za jaké věkové kategorie jsou údaje prezentovány. V případě Eurostatu jde o věkovou kategorii 15 až 74 let, v případě ČSÚ jde o 15 až 64 let.

Sociální inkluze – začlenění

Cílem je vytvořit společnost, která bude dostupná pro všechny její členy, jež se bude opírat o solidaritu mezi generacemi i uvnitř generací a zabezpečí trvalou prosperitu jako předpoklad pro zvyšování životní úrovně.

Ukazatelem 1. úrovně v oblasti sociální inkluze je **ukazatel míra chudoby – „Populace žijící pod hranicí chudoby před a po sociálních transferech“**. Tento ukazatel vyjadřuje podíl osob ohrožených chudobou v příslušných věkových skupinách z celkového počtu osob v těchto věkových skupinách, respektive charakterizuje podíl těchto ohrožených osob podle pohlaví.

Smyslem tohoto indikátoru je ukázat efektivitu působení sociálních transferů, respektive jejich dopadu na osoby ohrožené chudobou. Osoby ohrožené chudobou jsou determinovány jako podíl osob s příjmem pod hranicí chudoby (životního minima) po započítání sociálních dávek. Hranice chudoby se stanovuje jako 60 % mediánového příjmu za úhrn domácností po sociálních transferech.

Dosažené trendy v oblasti sociální inkluze jsou v určitém směru protichůdné. Celková míra chudoby se v úhrnu za členské státy EU 25 (údaje za EU 27 jsou pouze za období 2005 až 2008) od roku 2000 nezměnila a dosahuje 16 %. Na druhé straně se prohloubilo rozdělení nerovnosti příjmů – podíl příjmů 20 % osob s nejvyššími příjmy (horní kvantil) k úhrnu příjmů 20 % osob s nejnižšími příjmy (dolní kvantil) se zvýšil ze 4,5 v roce 2000 na 4,8 v roce 2008. V České republice hodnota tohoto podílu i přes určitý nárůst v roce 2005, kdy dosáhla hodnoty 3,7, zůstala beze změny na 3,4.

Na druhou stranu pozitivně lze hodnotit fakt, že během sledovaného období 2000 až 2008 došlo ke snižování podílu osob s nejnižším vzděláním. Zde však zůstává otázkou, jestli statistické údaje vypovídající o zvyšujícím se počtu osob s vyšším dokončeným vzděláním vypovídají o kvalitě jejich vzdělání, či zda-li nedochází v poslední době k určité devalvaci úrovně vzdělání.

Jako pozitivní informaci lze také označit komparaci podílů osob žijících v rodinách, kde jsou všichni členové rodiny bez práce. Průměr za EU 27 v roce 2000 činil 9,8 % (v ČR 7,7 %), v roce 2008 došlo k jeho snížení o 0,6 bodu na 9,2 % (ČR 7,4%, což představuje pokles o 0,3 bodu). Příznivě lze též v uvedeném období hodnotit vývoj podílu míry dlouhodobé nezaměstnanosti (dlouhodobá nezaměstnanost je delší než 12 měsíců) u průměru za EU 27 došlo k jeho poklesu ze 4,0 % na 2,6 %, situaci v České republice můžeme hodnotit ještě o něco příznivěji, zde došlo ke snížení míry dlouhodobé nezaměstnanosti ze 4,2 % na 2,2 % tj. o celé 2 body. Tyto závěry by se však na druhou stranu neměly přeceňovat.

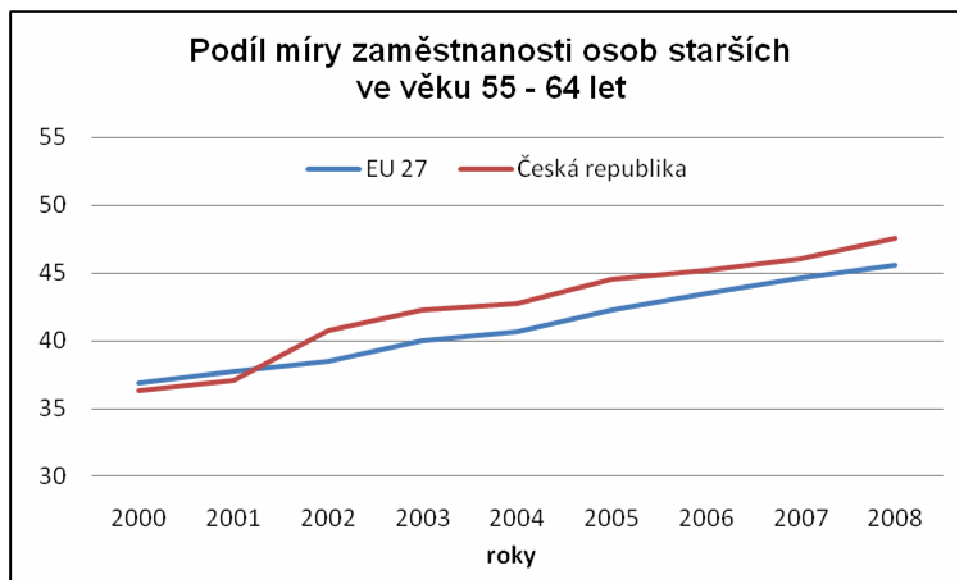
Rok 2009 výrazně změnil tendence a ovlivnil situaci na trhu práce. Průměr za EU 27 se meziročně zvýšil ze 7,0 % na 8,9 % (tj. o 1,9 procentního bodu), v České republice tento nárůst byl dokonce 2,3 bodu (ze 4,4 % v roce 2008 na 6,7 % v roce 2009; pro úplnost a porovnání rozdílných datových zdrojů je třeba zdůraznit, že toto jsou údaje Eurostatu, kde za nezaměstnanou osobu se považují osoby ve věku 15 až 74 let, která v referenčním týdnu nebyla zaměstnaná, aktivně si sháněla práci a je schopná nejdříve do 14 dnů nastoupit do práce).

Tabulky s mezinárodním porovnáním jsou uvedeny v příloze.

Demografické změny

Ukazatelem 1. úrovně oblasti demografických změn je **míra zaměstnanosti starších osob ve věku 55 až 64 let**. Ukazatel je definován jako podíl zaměstnaných osob ve věku 55 až 64 let k počtu všech osob v této specifické věkové skupině. Vyjadřuje se v procentech a znázorňuje míru zaměstnanosti věkové skupiny, která je více než jiné věkové skupiny ohrožená růstem nezaměstnanosti a chudoby.

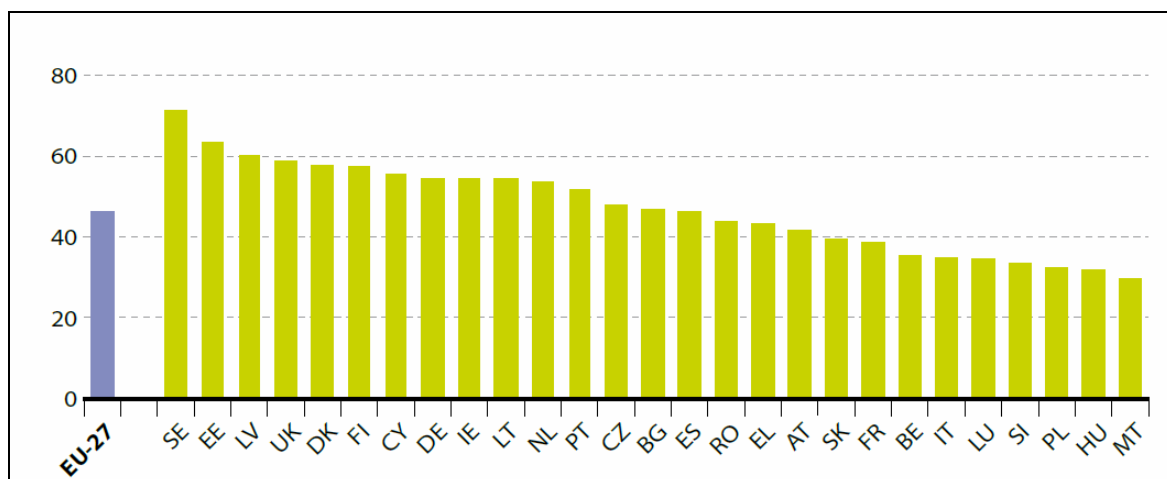
Po roce 2000 se v rámci Evropské unie ukazují příznivé změny u zaměstnanosti starších osob (do roku 2008, novější údaje za rok 2009 zatím Eurostat neprezentuje). Méně příznivé jsou charakteristiky indikátorů, které monitorují udržitelnost veřejných financí a přiměřenost příjmů starších osob, zejména úroveň příjmů důchodců k výši příjmů před důchodem, který nedosahuje ani 50 % (rok 2007). V roce 2008 dosáhl podíl zaměstnaných osob ve věku od 55 do 64 let v průměru EU 27 výše 45,6 %, což je proti roku 2000 o 8,7 bodu více. V ČR bylo dosaženo progresivnějších hodnot, zde se podíl zvýšil z 36,3 % v roce 2000 na 47,6 % v roce 2008, tj. o 11,3 bodu. Lze říci, že tento dosažený trend – zvyšující se podíl – je správný, přesto není trvale po celé období (2000 až 2008) dosahováno vytýčeného cíle tj. 50 % míry zaměstnanosti osob starších 55 let pro rok 2010.

Graf vlastní – zdroj Eurostat

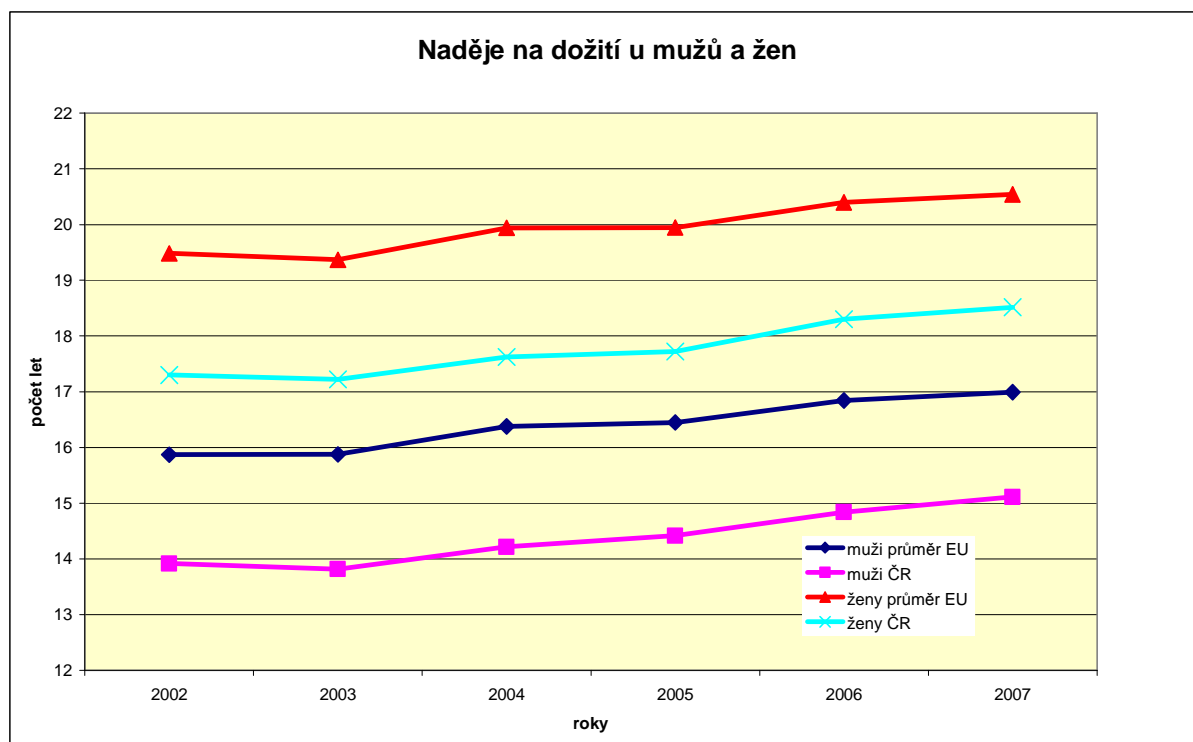
Pokud by se podařilo dosáhnout výše uvedeného vytýčeného cíle v Lisabonské strategii, bylo by tak umožněno zredukovat požadavky na výdaje – výplaty důchodů.

Výše míry zaměstnanosti osob starších ve věku 55 – 64 let podle členských zemí EU

Graf: Eurostat, Employment rate of older workers, by country, 2008 (%)

Ukazatel střední délky²¹ života ukazuje dále na trend prodlužování průměrné délky života v členských zemích EU 27 i v ČR, a to jak u mužů, tak i u žen o více než 1 rok mezi roky 2000 a 2007. Lze předpokládat, že se průměrná délka života u obou pohlaví bude prodlužovat.

Graf vlastní – zdroj Eurostat

Ačkoliv se podařilo obnovit růst plodnosti (fertility rate) – viz tabulková příloha – je zřejmé, že se stále nedaří kompenzovat růst počtu obyvatel v poproduktivním věku počtem obyvatel v produktivním věku. Imigrace do zemí EU se v roce 2008 se proti roku 1998 zvýšila téměř dvakrát (v ČR 10x vyšší) – viz tabulková příloha.

²¹ Též se někdy uvádí jako ukazatel naděje na dožití či očekávaná délka života. Tento ukazatel udává předpokládaný celkový průměrný počet let a počet let ve zdraví, kterého se mohou osoby daného věku dožít, jestliže budou zachovány stávající úmrtnostní poměry po zbytek jejich života (počet let). Je řazen mezi ukazatele charakterizující zdravotní stav populace.

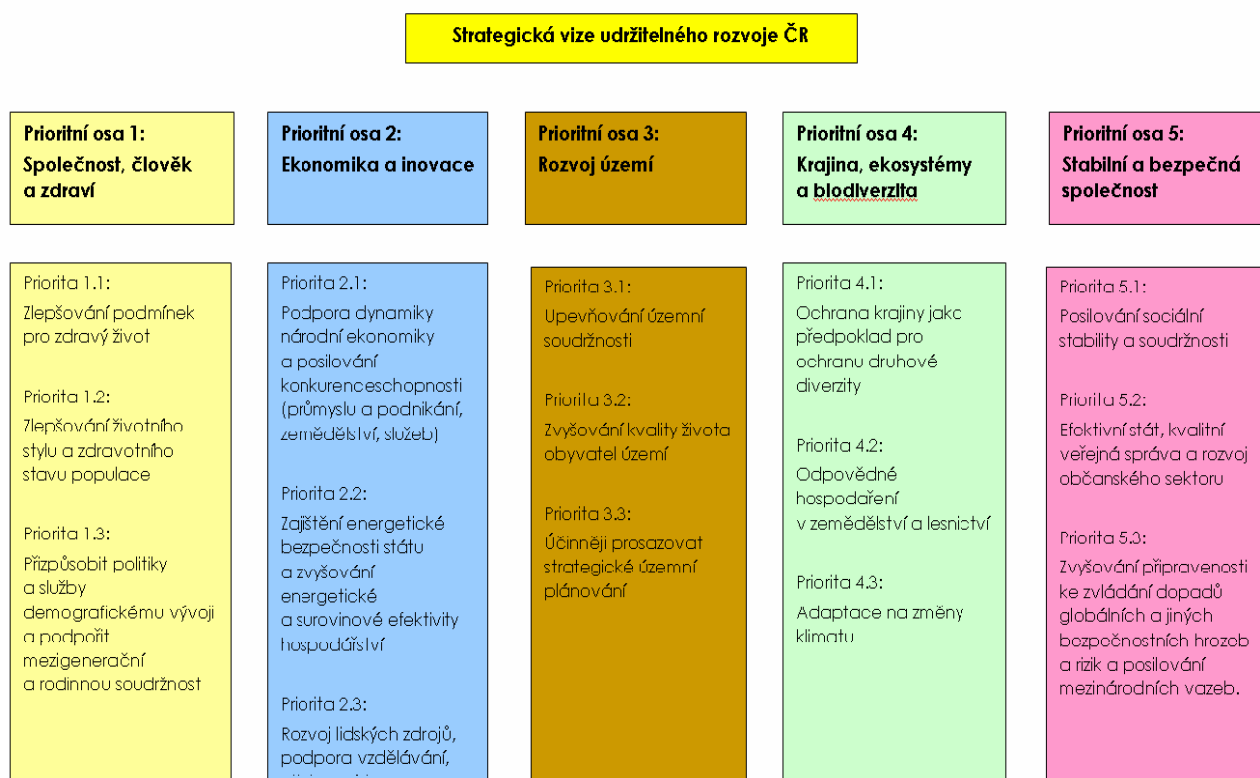
Poměr osob v poproduktivním věku (65 a více let) k populaci v produktivním věku (15 až 64 let) roste. Z 23,2 % v roce 2000 se tento podíl zvýšil na 25,2 % v roce 2008 za členské země EU 27; ve stejném období došlo k nárůstu tohoto podílu i v ČR, a to z 19,8 na 20,5 %. Zvyšující se podíl starobních důchodců v kombinaci s nízkými starobními důchody jsou klíčové demografické faktory, které vytváří napětí ve veřejných financích členských zemí EU.

Strategie udržitelného rozvoje ČR

Priority a cíle udržitelného rozvoje jsou součástí Strategického rámce udržitelného rozvoje České republiky a vytváří rámec pro zpracování dalších materiálů koncepčního charakteru (sektorových politik či akčních programů). V aktualizovaném vládním dokumentu jsou řazeny do následujících pěti prioritních os:

- Prioritní osa 1: Společnost, člověk a zdraví
- Prioritní osa 2: Ekonomika a inovace
- Prioritní osa 3: Rozvoj území
- Prioritní osa 4: Krajina, ekosystémy a biodiverzita
- Prioritní osa 5: Stabilní a bezpečná společnost

Vytýčené cíle v rámci jednotlivých Prioritních os jsou vymezeny následujícím způsobem:

Graf: Výčet priorit podle Prioritních os vymezené ve vládním dokumentu Strategie udržitelného rozvoje²²

²² Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR – dokument vlády ČR

Prioritní osa 1: Společnost, člověk a zdraví

Priorita 1.1: Zlepšování podmínek pro zdravý život	Priorita 1.2: Zlepšování životního stylu a zdravotního stavu populace	Priorita 1.3: Přizpůsobit politiky a služby demografickému vývoji a podpořit
Cíl 1: Prostřednictvím etické výchovy podporovat stabilitu společnosti Cíl 2: Rozvíjet sociální služby a jejich dosažitelnost v rámci sociální infrastruktury Cíl 3: Podporovat sociální začleňování znevýhodněných skupin obyvatel a snižování výskytu chudoby Cíl 4: Snižovat zdravotní rizika související s negativními faktory životního prostředí a s bezpečností potravin	Cíl 1: Zlepšit životní styl a zdravotní stav populace Cíl 2: Snižit dopady spotřeby obyvatel ČR na ekonomickou, sociální a <u>environmentální</u> oblast	Cíl 1: Zlepšit zdravotní stav seniorů a zvýšit kvalitu života ve stáří Cíl 2: Podporovat rodiny a usnadnit realizaci rodičovství

Graf: výčet priorit a cílů v rámci Prioritní osy 1 – Společnost, člověk a zdraví

Prioritní osa 2: Ekonomika a inovace

<p>Priorita 2.1:</p> <p>Podpora dynamiky národní ekonomiky a posilování konkurenceschopnosti (průmyslu a podnikání, zemědělství, služeb)</p>	<p>Priorita 2.2:</p> <p>Zajištění energetické bezpečnosti státu a zvyšování energetické a surovinové efektivity hospodářství</p>	<p>Priorita 2.3:</p> <p>Rozvoj lidských zdrojů, podpora vzdělávání, výzkumu a vývoje</p>
<p>Cíl 1: Vytvořit příznivější podnikatelské prostředí a podpořit soukromou iniciativu</p> <p>Cíl 2: Podpořit podnikání a konkurenceschopnost</p> <p>Cíl 3: Zefektivnit podporu malých a středních podniků</p> <p>Cíl 4: Zkvalitnit a zefektivnit dopravu a zvýšit její bezpečnost</p>	<p>Cíl 1: Dosáhnout maximální nezávislosti</p> <p>Cíl 2: Dosáhnout maximální bezpečnosti</p> <p>Cíl 3: Podporovat udržitelnou energetiku</p> <p>Cíl 4: Podporovat udržitelné materiálové hospodářství</p>	<p>Cíl 1: Podpořit vzdělávání a rozvoj lidských zdrojů</p> <p>Cíl 2: Podpořit výzkum, vývoj a inovace</p>

Graf: výčet priorit a cílů v rámci Prioritní osy 2 – Ekonomika a inovace

Prioritní osa 3: Rozvoj území

Priorita 3.1: Upevňování územní soudržnosti	Priorita 3.2: Zvyšování kvality života obyvatel území	Priorita 3.3: Účinněji prosazovat strategické územní plánování
<p>Cíl 1: Zvýšit ekonomický a environmentální potenciál, konkurenceschopnost a sociální úroveň regionů ČR na srovnatelnou úroveň s vyspělými regiony Evropy, a postupně snižovat nepřiměřené regionální disparity.</p> <p>Cíl 2: Posílit roli měst jako akceleračních faktorů růstu a rozvoje regionů</p> <p>Cíl 3: Zabezpečit udržitelný rozvoj venkova a posílit harmonizaci vztahů mezi městy a venkovem</p>	<p>Cíl 1: Finančně zabezpečit zvyšování kvality života v území prostřednictvím systému rozpočtového určení daní (obcí a krajů)</p> <p>Cíl 2: Zvýšit a zkvalitnit dopravní dostupnost, technologickou, energetickou a znalostní úroveň sídel, a tím dosáhnout i zlepšení životního prostředí v sídlech.</p> <p>Cíl 3: Zvýšit a zkvalitnit dostupnost služeb (včetně kultury), především pak bydlení</p> <p>Cíl 4: Posílit zastoupení udržitelného cestovního</p>	<p>Cíl 1: Vytvořit předpoklady pro udržitelné využívání území</p> <p>Cíl 2: Hospodárně využívat zastavěné území a chránit území nezastavěné a nezastavitelné pozemky</p>

Graf: výčet priorit a cílů v rámci Prioritní osy 3 – Rozvoj území

Prioritní osa 4: Krajina, ekosystémy a biodiverzita

<p>Priorita 4.1:</p> <p>Ochrana krajiny jako předpoklad pro ochranu druhové diverzity</p>	<p>Priorita 4.2:</p> <p>Odpovědné hospodaření v zemědělství a lesnictví</p>	<p>Priorita 4.3:</p> <p>Adaptace na změny klimatu</p>
<p>Cíl 1: Udržet a zvýšit ekologickou stabilitu krajiny a podporovat její funkce, zejména udržitelným hospodařením v krajině</p> <p>Cíl 2: Chránit volnou krajinu</p> <p>Cíl 3: Zastavit pokles biologické rozmanitosti</p>	<p>Cíl 1: Podporovat šetrné a přírodě blízké způsoby zemědělského hospodaření a rozvíjet jeho mimoprodukční funkce</p> <p>Cíl 2: Zachovat a zlepšit biologickou rozmanitost v lesích podporou šetrných, přírodě blízkých způsobů hospodaření v lesích a posílením mimoprodukčních funkcí lesních ekosystémů</p>	<p>Cíl 1: Zajistit připravenost ke zvládnutí mimořádných událostí spojených se změnami klimatu</p> <p>Cíl 2: Dosáhnout dobrého kvantitativního stavu podzemních i povrchových vod</p> <p>Cíl 3: Zlepšit vodní režim krajiny</p> <p>Cíl 4: Snižovat dopady očekávané globální klimatické změny a extrémních meteorologických jevů na lesní a zemědělské ekosystémy</p>

Graf: výčet priorit a cílů v rámci Prioritní osy 4 – Krajina, ekosystémy a biodiverzita

Prioritní osa 5: Stabilní a bezpečná společnost

<p>Priorita 5.1: Posilování sociální stability a soudržnosti</p>	<p>Priorita 5.2: Efektivní stát, kvalitní veřejná správa a rozvoj občanského sektoru</p>	<p>Priorita 5.3: Zvyšování připravenosti ke zvládnutí dopadů globálních a jiných bezpečnostních hrozeb a rizik a posilování mezinárodních vazeb</p>
<p>Cíl 1: Specifikovat a realizovat klíčové principy připravenosti společnosti a státu z hlediska podpory integrace cizinců</p> <p>Cíl 2: Posílit prevenci sociálně-patologických jevů, kriminality, korupce</p>	<p>Cíl 1: Zajistit dlouhodobou udržitelnost veřejných financí</p> <p>Cíl 2: Rozvíjet lidské zdroje ve veřejné správě. eGovernment a cíleným vzděláváním přispět k efektivitě a kvalitě veřejné správy a rozvoji forem její práce v souladu s požadavky udržitelného rozvoje</p> <p>Cíl 3: Docílit institucionálního uspořádání neziskového sektoru s vlastní organizační strukturou vedoucí k efektivnější spolupráci s veřejnou správou</p> <p>Cíl 4: Posílit osvětové a vzdělávací aktivity související s rozvojem spolupráce veřejné správy a neziskového sektoru</p>	<p>Cíl 1: Prohlubováním mezinárodní spolupráce zvýšit připravenost na teroristické hrozby, včetně nových forem těchto hrozeb, a přijmout nástroje k potlačení organizovaného zločinu</p> <p>Cíl 2: Zvýšit připravenost obyvatel, veřejné správy a složek Integrovaného záchranného systému k řešení dopadů globálních a jiných bezpečnostních hrozeb a rizik.</p> <p>Cíl 3: Rozvíjet spolupráci v rámci regionu a EU, posílit aktivní účast v mezinárodních organizacích a prosazovat principy udržitelného rozvoje na všech úrovních mnohostranných a bilaterálních vztahů a v souladu s nimi posilovat mezinárodní spolupráci v politické, ekonomické, sociální, environmentální a kulturní oblasti a usilovat o zvýšení objemu a zefektivnění oficiální rozvojové pomoci v uvedených oblastech.</p> <p>Cíl 4: Podílet se na plnění mezinárodních závazků v oblasti snižování emisí skleníkových plynů</p>

Graf: výčet priorit a cílů v rámci Prioritní osy 5 – Stabilní a bezpečná společnost

Udržitelný rozvoj na regionální úrovni

Následující část této kapitoly je věnována indikátorům, které tvoří rámec „Strategie udržitelného rozvoje ČR“ a samozřejmě i mezinárodních koncepcí UR. Regionální data jsou uspořádána v rámci dvou regionálních úrovní: NUTS 2 – tzv. oblasti soudržnosti – tato regionální úroveň je v rámci Evropské unie všeobecně uznávána jako základ pro regionální politiku; a NUTS 3 – kraje – jež vzhledem k našim národním odlišnostem lze považovat jako základ pro regionální politiku v ČR. Uváděné indikátory se řadí mezi ukazatele udržitelného rozvoje s regionálním průřezem. I zde je obdobné členění indikátorů na tři pilíře – ekonomický, sociální a životního prostředí. Důležitost těchto indikátorů potvrzuje fakt, že jsou využívány v řadě klíčových národních i regionálních dokumentů, jako příklad lze uvést kromě již zmiňované „Strategie rámce udržitelného rozvoje ČR“ i „Zásady územního rozvoje krajů“, které vymezují priority pro územní plánování a samozřejmě i pro monitoring plnění vytyčených cílů.

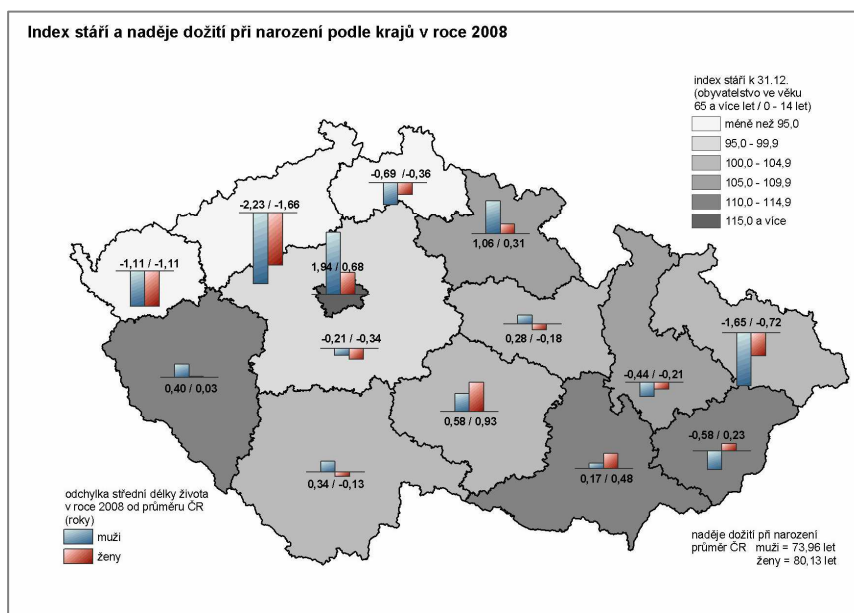
U některých ukazatelů je problematické jejich zajištění v požadovaném regionálním průřezu. Vyskytují se také problémy související s aktuálností – údaje mají poměrně dlouhé zpoždění. Rozsahy statistických zjišťování, tj. souborů zpravodajských jednotek a míra podrobnosti přináší řadu úskalí, která představují limity pro regionální analýzy, jejich cykličnost, někdy i metodická omezení, takže je nutné hledat vhodné metody, které by umožnily prostorové, časové, ale i věcné komparace.

V závěru této kapitoly je rovněž pokus o ukázkou experimentálních odhadů v současné době kritériálního ukazatele - HDP na obyvatele na úrovni LAU 1, neboli okresní odhady, jenž by umožnily vnitřní členitost krajských hodnot a tím by se mohly stát významným plánovacím a monitorovacím nástrojem vlastního řízení v rámci regionální politiky. Jako příklad lze uvést zařazení a aktualizace výběru okresů zařazených do programu podpory pro zaostávající regiony.

Smyslem kvantifikace regionálních disparit je stanovit vzájemnou míru odlišnosti, zejména sociálně ekonomického rozvoje regionu a připravit komparace na různé úrovni – národní, regionální či místní (komunální). Regionální politika České republiky, tak jak bylo již dříve uvedeno, se hlavně opírá o regionální úroveň NUTS 3, tj. kraje, to znamená o jednu úroveň níže než je běžné v rámci členských zemí Evropské unie. Mezikrajská porovnání v ČR mají svá omezení související s mírou homogenity krajů.

Demografické disparity krajů ČR

Na základě statistických údajů lze konstatovat, že v letech 2007 a 2008 došlo ve srovnání s předchozími roky k obnovení dynamiky růstu počtu obyvatel, a to zejména díky zahraniční migraci, která se na celkovém přírůstku v roce 2008 podílela z 83 %. Jako pozitivní jev lze hodnotit, že k přírůstku přirozenou měnou došlo v roce 2008 ve všech krajích ČR.

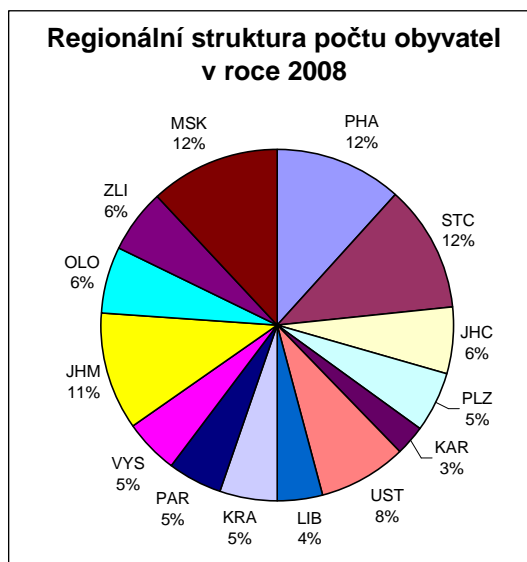

Graf: ČSÚ, Vybrané oblasti udržitelného rozvoje v krajích České republiky 2010

Z demografického pohledu lze za další významnou změnu, ke které došlo v posledních letech, označit prodloužení očekávané délky života v ČR mezi roky 2000 a 2008, a to jak u mužů (o 2,31 roku), tak i u žen (o 2,46 roku). Nejvyšší hodnoty naděje na dožití u mužů jsou trvale vykazovány v hlavním městě Praze, kde v roce 2008 dosáhla hodnota tohoto ukazatele výše 75,90 let. Naopak trvale nejnižší naděje na dožití u mužů je vykazována v Ústeckém kraji - v roce 2008 činila jen 71,73 let. U žen je rovněž nejnižší délka naděje na dožití v Ústeckém kraji - 78,48 let v roce 2008. Naopak nejvyšší očekávaná délka života byla nejčastěji vykazována v období od roku 1993 až 2008 v krajích Vysočina (7x), Jihomoravský (4x), hlavní město Praha (4x) a Pardubický (1x). V roce 2008 byla nejvyšší naděj na dožití u žen v kraji Vysočina 81,06 let.

Z následujícího grafu je patrná regionální struktura počtu obyvatel v jednotlivých krajích a vzájemné relace vzhledem k počtu obyvatel. Kraje lze z tohoto hlediska rozdělit v podstatě do 3 velikostních skupin. Praha, Středočeský, Moravskoslezský a Jihomoravský kraj jsou nejlidnatějšími kraji, každý z nich má 12, resp. 11 % z celkového počtu obyvatel, což je čtyřikrát více než žije v Karlovarském kraji, či třikrát víc než v Libereckém kraji, které mají nejnižší počet obyvatel ze všech krajů ČR.

Věkovou strukturu v regionech lze charakterizovat následujícím způsobem. Největší podíl seniorů je v Praze (v roce 2007 jejich podíl činil 15,6 %) a naopak je zde nejmenší podíl dětí do 15 let (12,1 %). Vyšší než republikový průměr podílu seniorů (14,6 %) byl rovněž v krajích Královéhradeckém, Jihomoravském a Zlínském. Nejvyšší podíl dětí je v kraji Ústeckém, Libereckém, Středočeském a na Vysočině, republikový průměr činil 14,2 %.

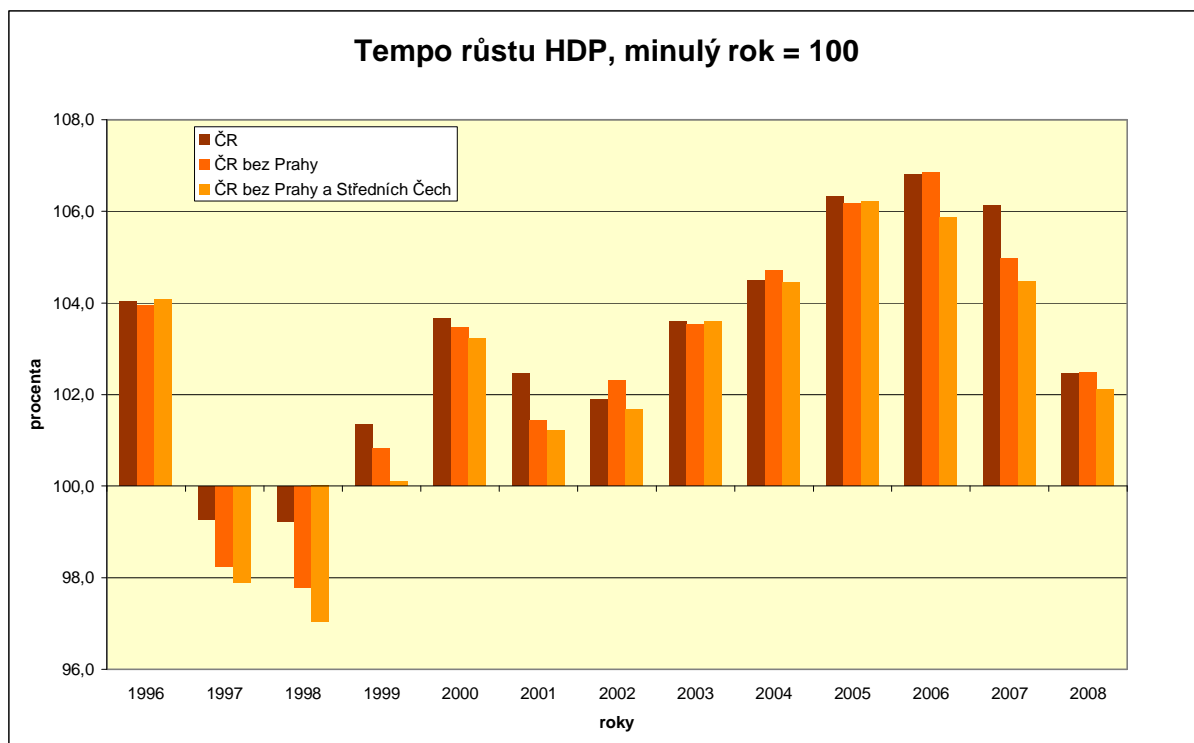

Regionální hrubý domácí produkt

Ukazatel hrubý domácí produkt a další ukazatele od něj odvozené, jak na regionální úrovni, tak na národní a mezinárodní úrovni, vymezuje výkonnost ekonomiky. Na základě toho jsou pak sestavovány komparace, které odhalují disparity mezi územními celky v produktivnosti, resp. rozdíly v produktivitě práce. Konstrukce relativních ukazatelů vycházející z HDP však rovněž vypovídají o míře investiční činnosti či intenzitě výzkumu a vývoje na daném území či v čase.

Z dlouhodobého hlediska lze říci, že příznivý vývoj tvorby HDP byl koncem devadesátých let zastaven jeho poklesem po roce 1997, a to zejména v krajích, které byly postiženy restrukturalizací svého hospodářství. K výraznějšímu oživení došlo po vstupu ČR do EU v roce 2004. Tento trend trval až do nástupu globální hospodářské recese v roce 2007. V ČR hospodářská krize měla proti jiným zemím určité zpoždění. Tento fakt lze spojovat zejména s tím, že recese byla odstartována problémy na trhu s nemovitostmi, které se přenesly do finančního sektoru. Vzhledem k tomu, že v naší republice nebyla taková koncentrace problematických úvěrů jako v jiných státech (např. v USA, Francii, UK, SRN apod.), zdálo se, že dopad krize na ČR nebude mít takový vliv. Tyto úvahy souvisely s uplatňovaným přísnějším režimem v bankovním sektoru, který byl u nás nastolen po krachu některých bankovních domů v ČR v 90. letech. Vzhledem k otevřenosti naší ekonomiky však začaly problémy s odbytem i u našich producentů. Začala se zvyšovat míra nezaměstnanosti, klesalo tempo růstu vytvořeného HDP, začalo změkčování kurzu české koruny, což zpětně ovlivnilo i výši cen vstupů ve výrobě.

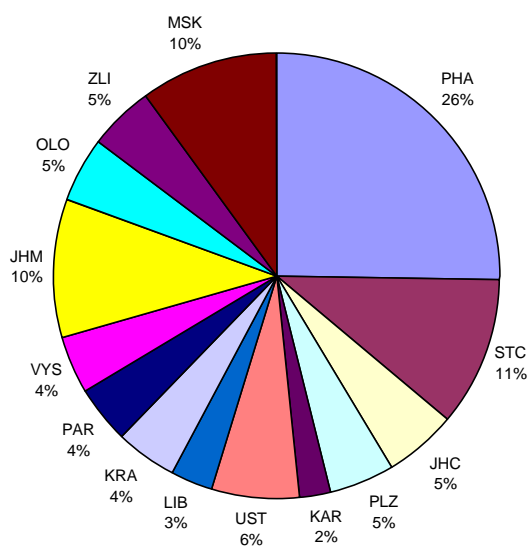

Graf: Vlastní – Porovnání meziročních temp růstu rozdílných regionálních agregací

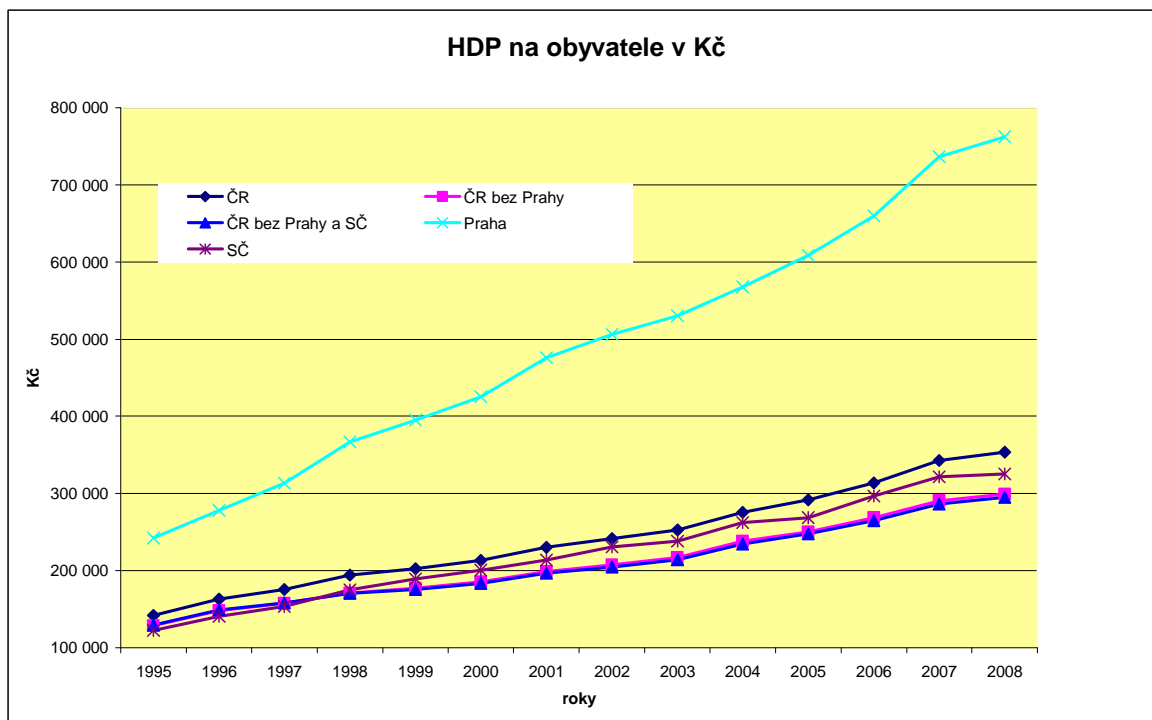
Od prvopočátku odhadování tvorby regionálního HDP jsou patrné některé vývojové trendy. Nejzřetelnějším faktem je odlišnost odvětvové struktury hrubé přidané hodnoty v hlavním městě Praze a ostatních krajích. Další skutečností, jež souvisí s regionálními disparitami, je regionální struktura vytvořeného HDP – zde má dominantní roli též hlavní město Praha, což kromě odlišné úrovně vyplacených mezd souvisí i s dojížděnou a vyjížděnou do zaměstnání. Tato skutečnost má pak rozhodující vliv na výši podílu vytvořeného HDP na obyvatele, o čemž svědčí i další graf.

Podíl vytvořeného HDP na území hlavního města Prahy dosáhl v roce 2008 výše 26 %, což potvrzuje dominantní postavení tohoto regionu v rámci krajů ČR. Tato úroveň regionálního HDP je ovlivněna zejména výší vyplacených mezd, která je o více než 40 % vyšší než je republikový průměr, dále významným faktorem je dojížděna do zaměstnání, přibližně každá čtvrtá zde zaměstnaná osoba dojíždí za prací do Prahy z jiných regionů, nejvíce ze Středočeského kraje. Tyto skutečnosti rozhodující měrou ovlivňují i výši podílu vytvořeného HDP na 1 obyvatele s trvalým bydlištěm, který představuje více než dvojnásobek republikového průměru, který nedosahuje žádný ze zbývajících krajů ČR. Dosažená úroveň vytvořeného HDP na obyvatele v jednotkách PPS (Standard kupní síly) umožňující mezinárodní porovnání, řadí hlavní město Prahu ve srovnání s průměrem za EU 27 na páté místo mezi regiony členských zemí na úrovni NUTS 2. Hodnota tohoto ukazatele dosáhla 172 % průměru EU 27. Tím lze jednoznačně považovat Prahu za významný evropský region s vysokou mírou ekonomické výkonnosti. Za realističtější porovnání však lze považovat porovnání regionů na úrovni NUTS 3, kde Praha v roce 2007 dosáhla na 56.místo. Vývoj hrubého domácího produktu vytvořeného na území Prahy prohlubuje regionální disparity v rámci České republiky, proto pro analytické účely je vhodné se zabývat také agregátem za ČR bez Prahy, resp. vzhledem k prohlubujícím se vztahům v sociálně ekonomické oblasti mezi Prahou a Středočeským krajem i agregovanou hodnotu ČR bez Prahy a Středočeského kraje.

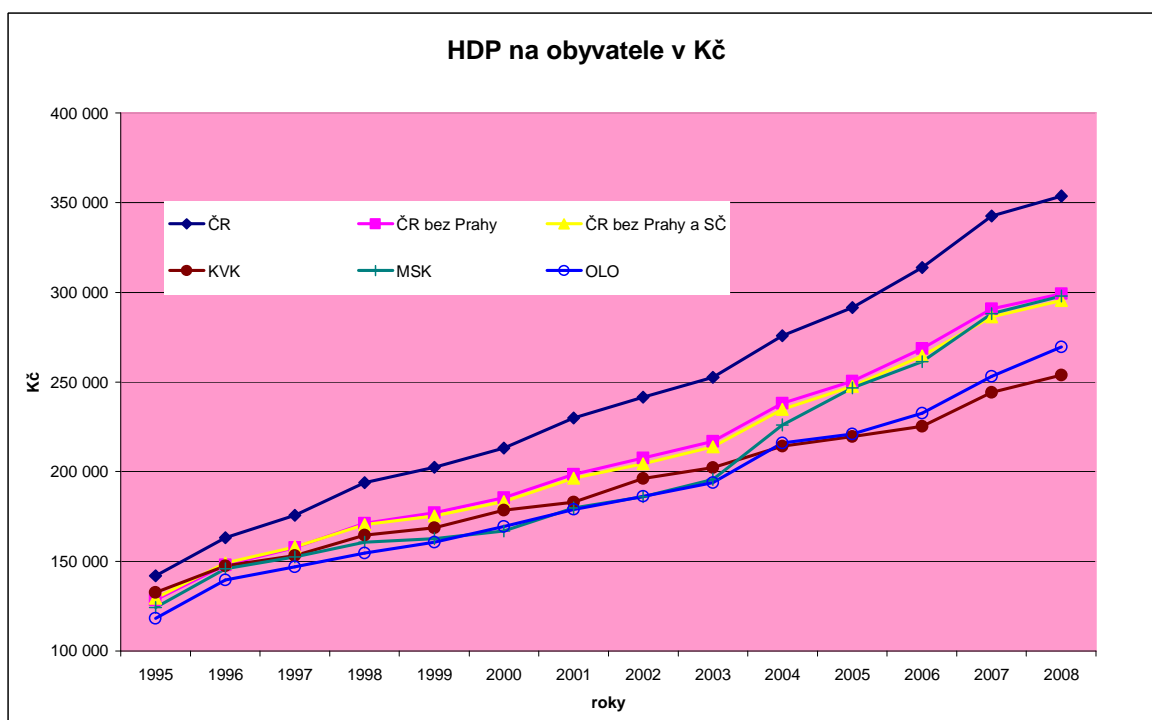
Regionální struktura HDP, rok 2008

Následující dva grafy názorně ukazují jednak na zmiňované dominantní postavení Prahy a v druhém případě na vývoj vytvořeného HDP na obyvatele v krajích s nízkou ekonomickou výkonností.

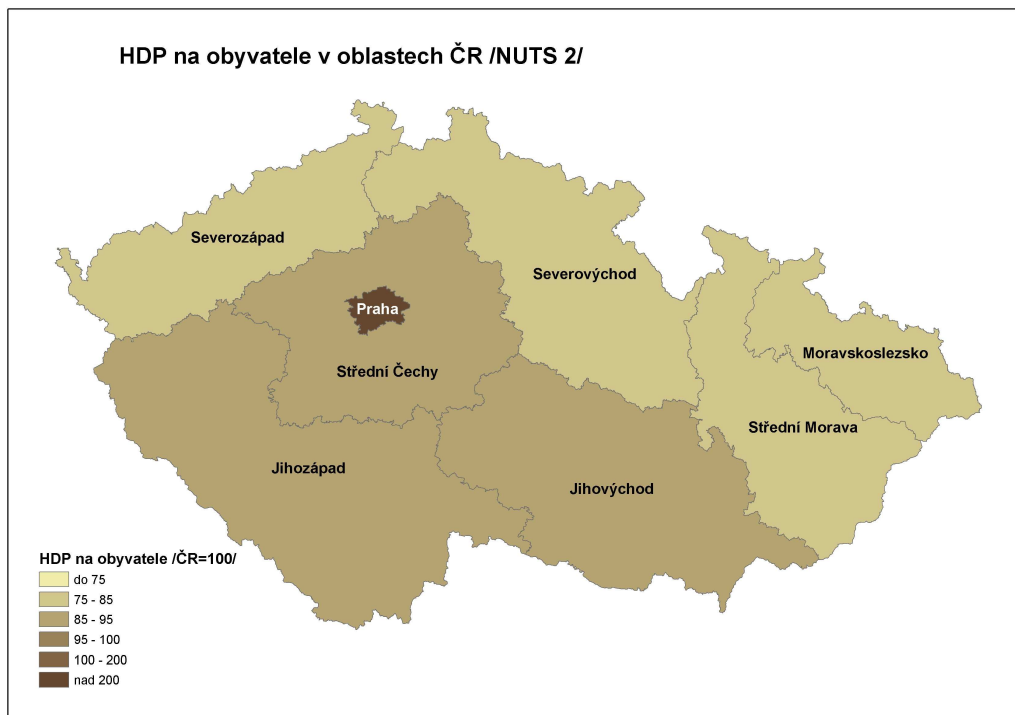
Graf: vlastní – porovnání vývoje HDP na obyvatele různé agregáty vers. Praha a Střední Čechy

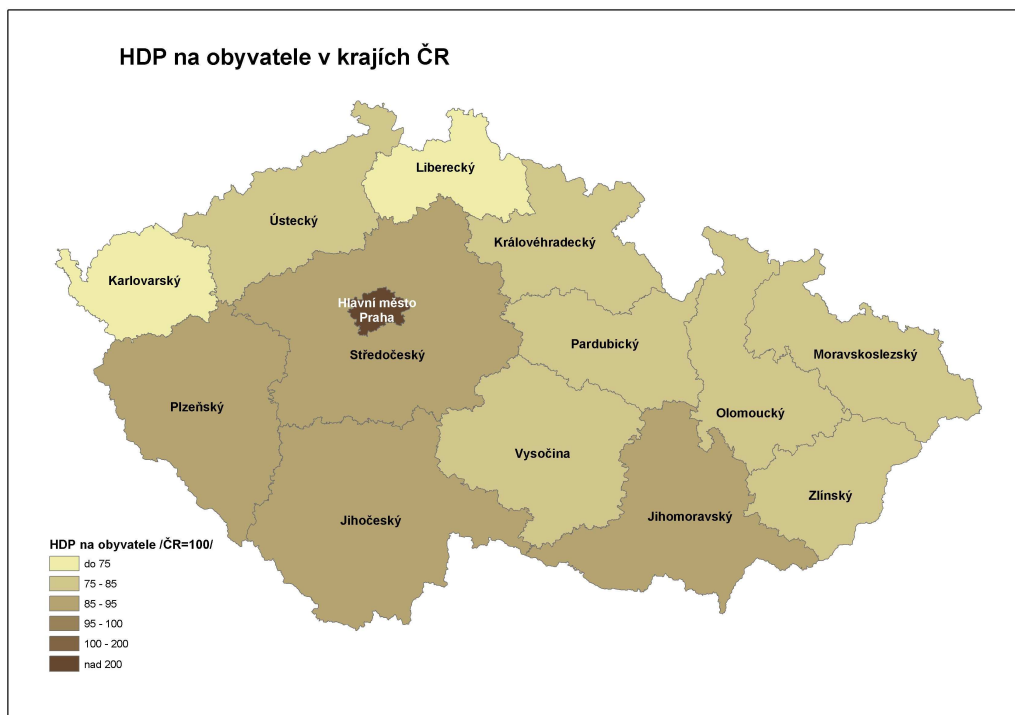
Graf: vlastní – vývoj HDP na obyvatele v Kč za různé agregátní hodnoty a kraje s nejnižšími hodnotami regionálního HDP na obyvatele.

Naznačený vývoj regionálního HDP na úrovni vyšších územně správních celků – krajů – prohloubil regionální disparity tohoto ukazatele mezi roky 1995 a 2008. Variační koeficient dosáhl při porovnání hodnot v krajních mezích uvedeného období hodnotu více než 1,7 násobek. Tento trend platí i bez započtení Prahy.

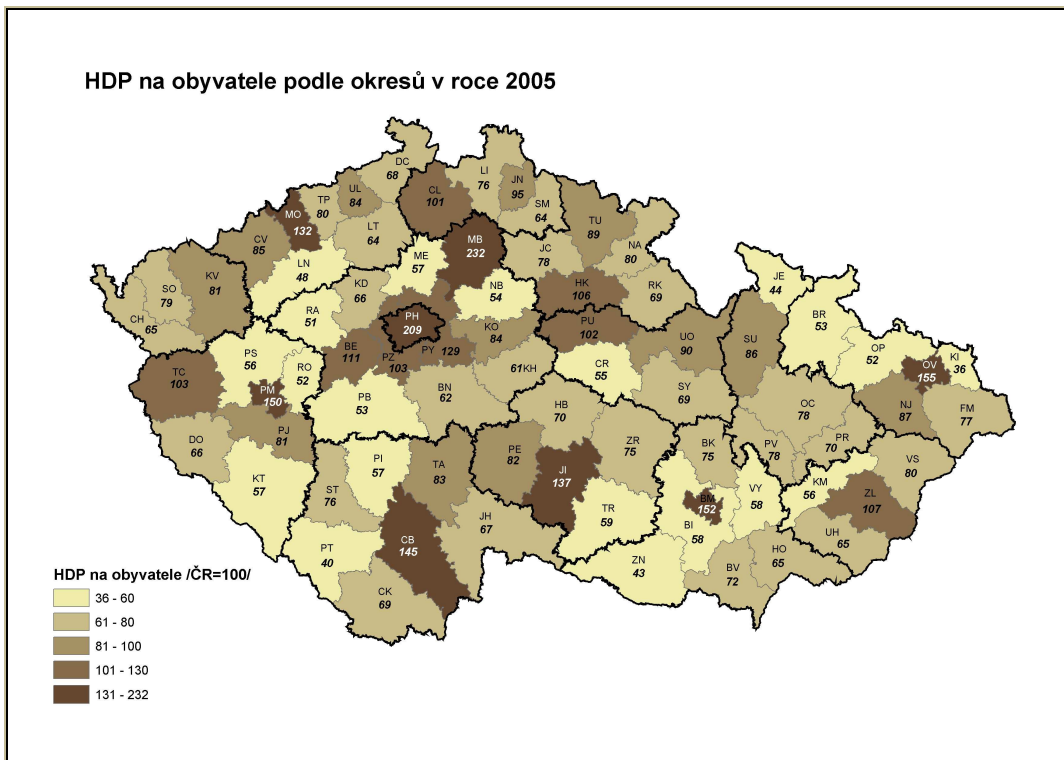
Následující kartogramy názorně dokladují prostorové disparity u regionálních hodnot HDP na obyvatele v porovnání s národním průměrem. Jde o odhady za rok 2008. Poslední kartogram je pokusem o odhad tohoto makro-agregátu za vnitrokrajské územní členění, tj. do úrovně okresů. Zde je však třeba dbát na dodržení skladebnosti odhadů na vyšších úrovních. Na druhé straně by tyto odhady mohly posloužit jako účinný instrument pro krajské řídicí orgány a instituce. Jako příklad je uveden kartogram znázorňující odhady za rok 2005.

Kartogram: HDP na obyvatele v oblastech ČR (NUTS 2); zdroj – ČSÚ, Regionální účty

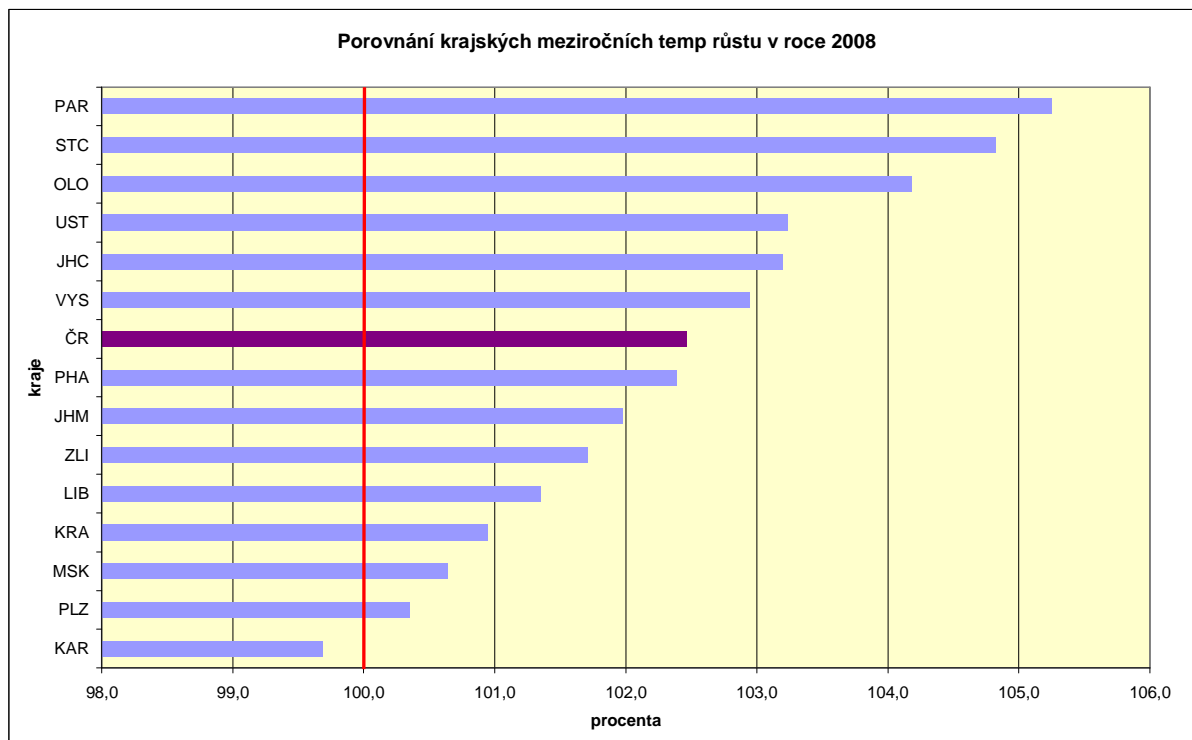

Kartogram: HDP na obyvatele v oblastech ČR (NUTS 3); zdroj – ČSÚ, Regionální účty

Kartogram: zdroj - vlastní

Dosažený vývoj HDP rozhodující měrou ovlivnil růst produktivity práce a samozřejmě vzhledem k intenzitě hospodářství i politické změny – vstup do Evropské unie. Dynamiku ovlivnil průběh celosvětového hospodářství, zejména pak jeho konjunktura, jež dosáhla svého vrcholu v roce 2007. Poté se dostavila globální recese, která měla v ČR a jejích regionech sice mírné zpoždění, pokles po roce 2008 byl však silnější než dosažené průměrné hodnoty za EU.

Graf: vlastní – meziroční tempa růstu u krajů a ČR

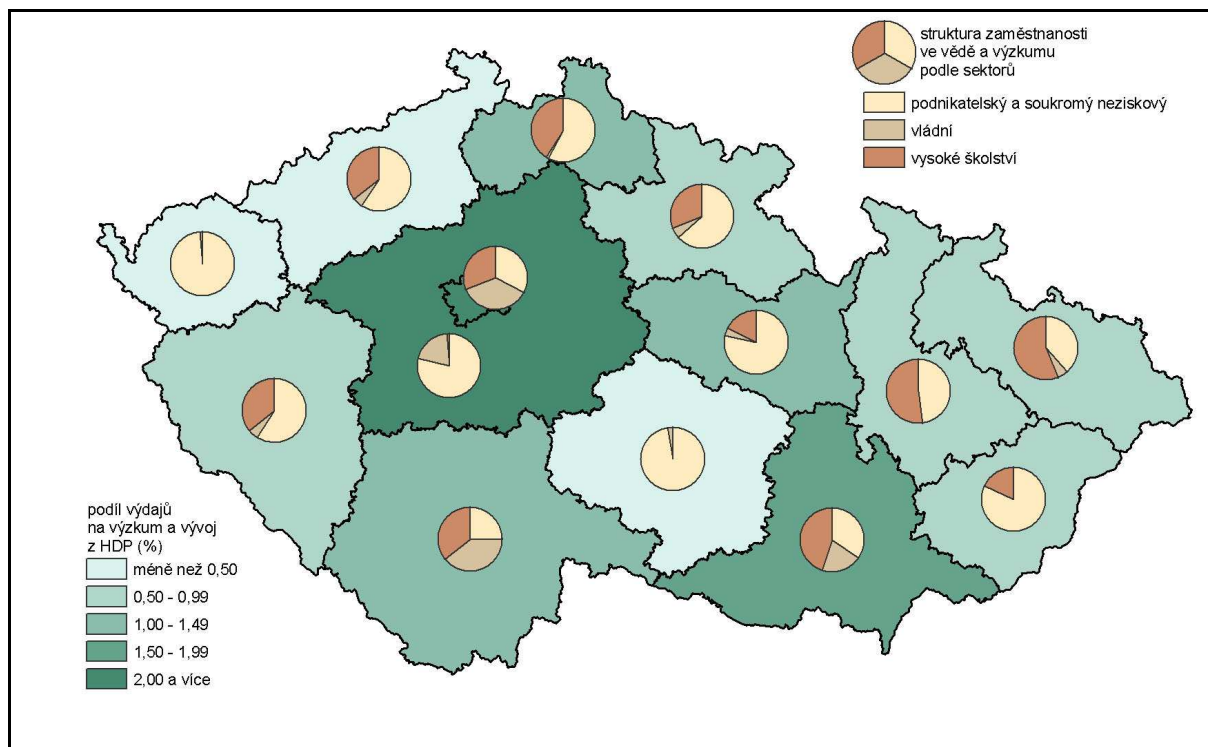
Důležitým faktorem ovlivňujícím vývoj HDP je úroveň **míry investic**, měřený jako podíl tvorby hrubého fixního kapitálu k vytvořenému HDP. S výjimkou hlavního města Prahy, která i v tomto případě má dominantní postavení – průměrná míra investic za období 2000 až 2008 dosáhla v Praze 30,5 %, což je o 4,9 bodu více než činil průměr za ČR a o 5,8 bodu více než průměr za zbývajících 13 regionů, kde se tento průměrný podíl pohyboval od 19,8 % v Královéhradeckém kraji do 27,6 % v Jihomoravském kraji. Z údajů a grafu v příloze je však patrný nehomogenní regionální trend. Rovněž je zřejmý propad v roce 2008, kde s výjimkou Moravskoslezského, Pardubického, Libereckého a Karlovarského kraje došlo k omezení míry investic. Jako méně pozitivní jev lze vidět, že dochází z dlouhodobějšího hlediska ke snižování podílu míry investic, což může perspektivně ovlivnit míru konkurenceschopnosti regionů.

Tak jak ukazují údaje v přílohové tabulce lze **vývoj produktivity práce** hodnotit jako prorůstový, pouze ve výjimečných případech byl zaznamenán meziroční pokles. Specifické byly roky 1997 a 2008, kdy se projevil hospodářský propad i na národní a nadnárodní úrovni. V roce 2008 byl pokles produktivity práce vykázan v 5 krajích, z toho nejhlubší v Plzeňském kraji o 2,6 %. Zvýšenou pozornost je třeba věnovat výši produktivity práce v krajích Karlovarském a Libereckém, kde oproti průměru za ostatní kraje bez Prahy tyto regiony zaostávají 17 % a 10 %.

Z dlouhodobého pohledu se daří meziročně zvyšovat **podíl čistého disponibilního důchodu domácností na obyvatele** o čemž svědčí i zvyšující se medián tohoto indikátoru, který se v roce 2008 zvýšil oproti roku 1995 z 75 482 Kč na 172 646 Kč. Současně s tím však nelze přehlédnout růst směrodatné odchylky, jenž charakterizuje růst regionálních disparit tohoto ukazatele; v roce 1995 dosáhla úrovně 6 051 Kč, na konci roku 2008 však již činila 20 306 Kč, což představuje více než trojnásobný nárůst. I zde je vidět výjimečné postavení Prahy, u které podíl ČDDD na obyvatele o více než třetinu překračuje průměr za ČR. Ze zbývajících krajů republikový průměr překračuje Středočeský kraj, a to o 6,6 %.

Podíl výše výdajů věnovaných na **výzkum a vývoj ve vztahu k HDP** se řadí mezi významné indikátory, které mají vazbu na budoucí míru konkurenceschopnosti daného území. Jako významnější podíl výdajů do výzkumu lze označit podíl v krajích Středočeském (2,473 %) a Praze (2,407 %), které jako jediné překračují průměr za EU 27 (1,90 %) k vytvořenému HDP.

Výzkum a vývoj podle krajů v roce 2008

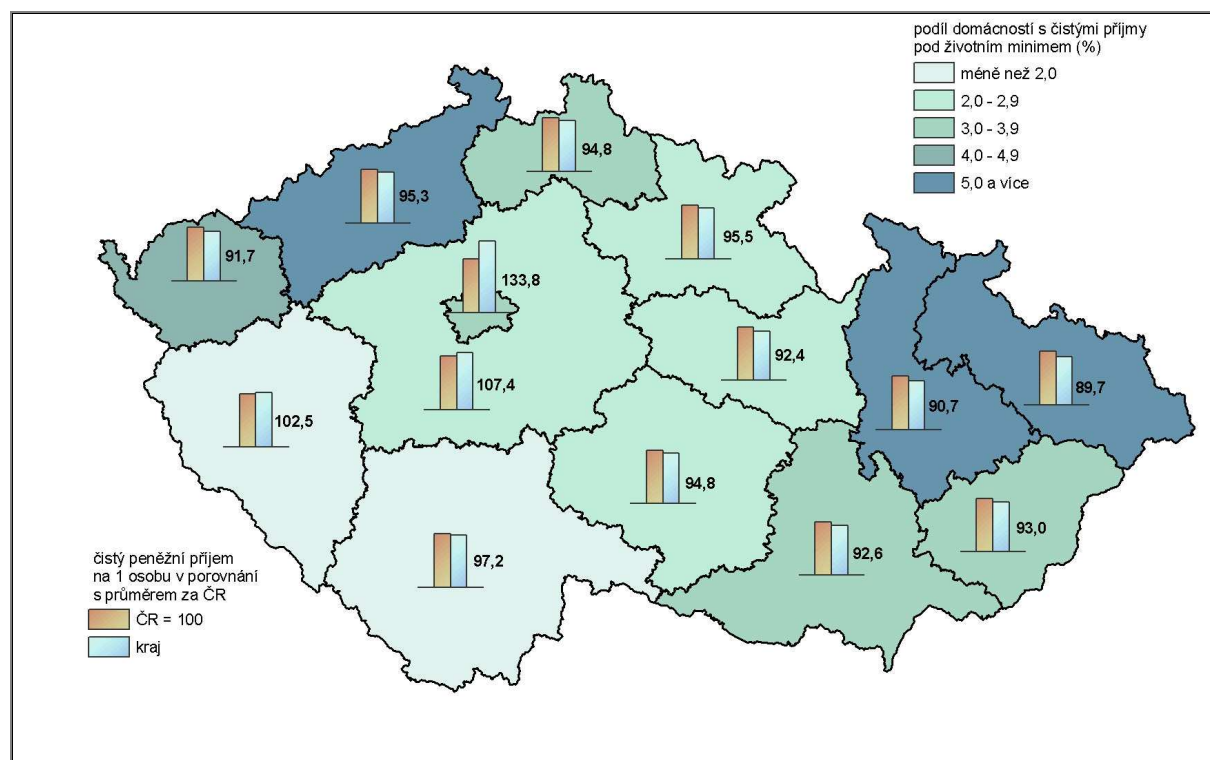
Kartogram – zdroj: ČSÚ, Vybrané oblasti UR v krajích ČR

Sociální pilíř – trh práce

V této oblasti se používají ukazatele, které charakterizují výši příjmů domácností – vymezují skupinu sociálně slabých. Dále analyzují oblast trhu práce a rovný přístup k jednotlivým skupinám subjektů na trhu práce, zdravotní stav populace, v neposlední řadě jsou zde i indikátory, které se soustřeďují na občanskou společnost.

Výši příjmů a regionální rozdíly velmi výstižně charakterizuje následující kartogram. Pro objektivní posouzení však je třeba zdůraznit skutečnost, že údaje vychází z výběrového šetření a výsledky jsou zatíženy statistickou chybou. Trvale se tak projevuje faktický nedostatek regionálních dat, které by vyloučily jednak určité spekulace, a zároveň posloužily jako další zdroj informací.

Čisté příjmy domácností podle krajů v roce 2007

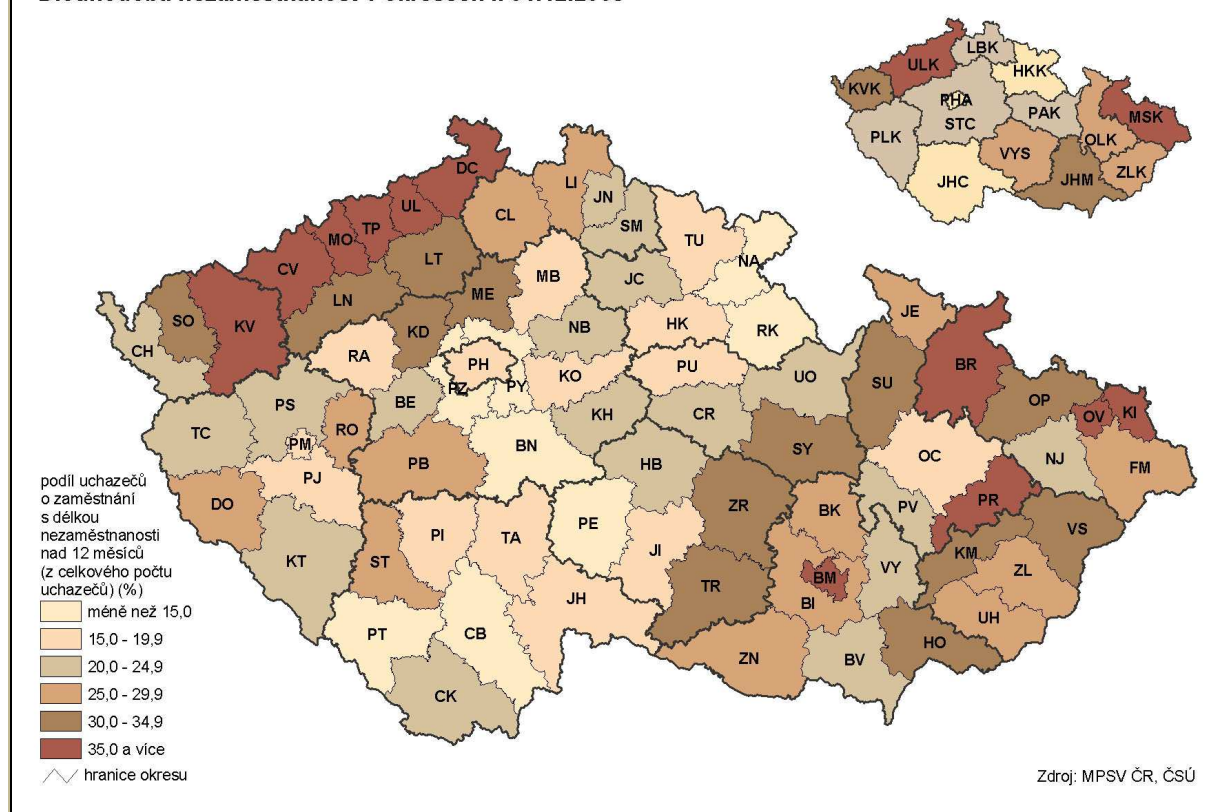

Kartogram – zdroj: ČSÚ, Vybrané oblasti UR v krajích ČR

Nedostačující je omezovat informace o trhu práce pouze na indikátor **míry nezaměstnanosti** – ať se jedná o obecnou míru nezaměstnanosti jako výsledek výběrového šetření pracovních sil realizované ČSÚ, či registrovanou míru nezaměstnanosti prezentovanou MPSV. Vždy by mělo jít o širší vzorek indikátorů, které postihují i další kritéria a vypovídají o příčinách, které ovlivňují vlastní trh práce – zejména demografické údaje vypovídající o věku osob, ať již zaměstnaných či nezaměstnaných, jejich pohlaví, kvalifikaci, ale i případné délce nezaměstnanosti. Vhodné jsou také informace o výši vyplacených dávek, či počtu lidí navštěvující rekvalifikační kurzy apod. Velmi důležité pro správné směřování sociálních dávek je potřeba sledovat tyto údaje za různé regionální úrovně. Také je nutné mít tyto informace s vysokou mírou cykličnosti (nejlépe měsíčně).

S přechodem na tržní hospodářství počátkem 90. let 20. století a s tím související restrukturalizací hospodářství se stala trvale problematickou situace na trhu práce v krajích Ústeckém (ve 4. čtvrtletí roku 2009 **obecná míra nezaměstnanosti** činila 10,4%), Moravskoslezském (10,1 %) a od roku 2004 též i Karlovarském (11,8 % což byla nejvyšší naměřená hodnota v ČR), kde jsou zpravidla nejvyšší hodnoty míry nezaměstnanosti převyšující republikový průměr (7,2 %). Průměr za EU 27 je cca o 2 body vyšší. Naopak trvale nejnižší je obecná míra nezaměstnanosti v hlavním městě Praze (3,7 %). Obdobné výsledky signalizuje i **registrovaná míra nezaměstnanosti** vykazovaná MPSV. Určitou výhodou pro údaje o registrované míře nezaměstnanosti je skutečnost, že jsou tyto údaje s měsíční periodicitou a hlubším regionálním detailem. Následující kartogram naznačuje místní odlišnosti u dlouhodobé nezaměstnanosti na konci roku 2008.

Dlouhodobá nezaměstnanost v okresech k 31.12.2008

Kartogram: zdroj – ČSÚ, Vybrané oblasti UR v krajích ČR

Zjištěná struktura pracovních sil neodpovídá nabídce pracovních míst, a proto je podíl **dlouhodobě nezaměstnaných** (tj. osob, které jsou déle než 12 měsíců bez práce) – 23 % za ČR v roce 2009 – z celkového počtu uchazečů o zaměstnání tak vysoký. Výše uvedený kartogram naznačuje regionální diference až do úrovně okresů, tj. LAU 1. Trvale nejvyšší podíl nezaměstnaných celkem i dlouhodobých uchazečů o zaměstnání je v okresech Ústeckého (32,1 % na konci roku 2009) a Moravskoslezského kraje (30,1 %). Naopak nejnižší podíl kromě Prahy (11,5 %) byl v Královéhradeckém kraji (14,4%).

Za jednu z příčin nezaměstnanosti je považována nevyhovující a nízká **vzdělanostní struktura**; její nejhorší úroveň je v okresech Sokolov, Teplice a Chomutov. Počty nezaměstnaných rovněž ovlivňuje úroveň **flexibility** či naopak míra **nepřízpůsobivosti pracovních sil** potřebám trhu práce, který po přechodu na tržní hospodářství prošel řadou změn vyvolaných procesem restrukturalizace hospodářství, zavádění progresivnějších technologií, což se na druhé straně odrazilo ve vytěsňování málo kvalifikovaných pracovních sil.

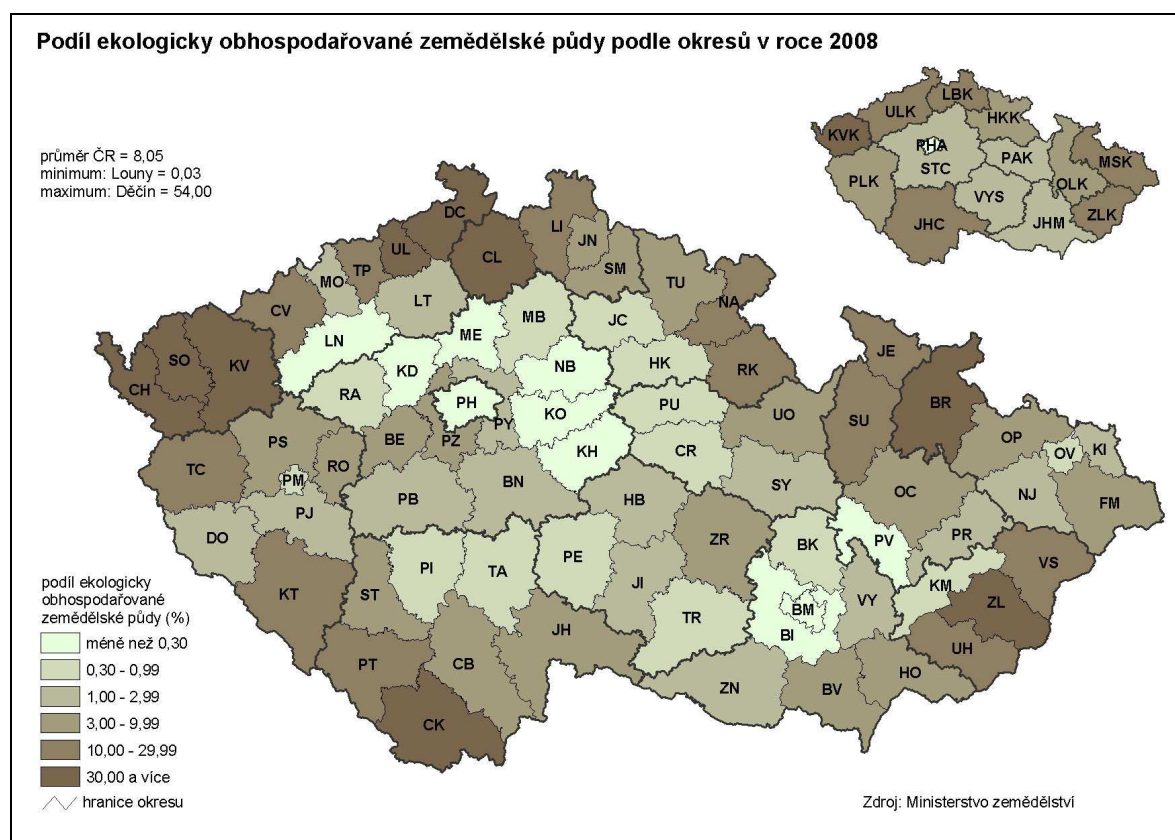
V souladu se záměry EU se po roce 2001 podařilo zvyšovat míru **zaměstnanosti starších osob** ve věku 55 až 64 let. Tento vývoj se opírá o změny v legislativě, kde se prodlužuje hranice odchodu do důchodu. I zde platí regionální odlišnosti, i zde se prolínají různé faktory.

Dalším posuzovaným faktorem je **zaměstnanost z hlediska pohlaví**. Rozdílná úroveň míry zaměstnanosti žen oproti mužům se přisuzuje zejména vlivu péče žen o rodinu, či legislativě, která umožňuje dřívější odchod žen do důchodu. Prosazují se také zde některé obecné principy, například vyšší zaměstnanost je u žen s vysokoškolským vzděláním, a to 70 %, se středoškolským vzděláním s maturitou je míra zaměstnanosti žen již o 12 bodů nižší a středoškolského vzdělání bez maturity dokonce o 20 bodů nižší. Samozřejmě i zde sehrává roli regionální diferenciace.

V rámci sociálního pilíře jsou sledovány rovněž statistické údaje o vybavenosti domácností osobním počítačem, která se odhaduje na 88 % a z toho téměř polovina má přístup k internetu (41 %). Dále je to průměrná délka soudního řízení, politická participace nebo-li účast občanů na volbách, či míra zapojení žen do politických a rozhodovacích funkcí.

Enviromentální pilíř

Na základě dlouhodobých časových řad se prosazuje snižování podílu **zorněné zemědělské půdy**, tj. pokles výměry orné půdy ve prospěch rozšiřování ploch s trvalými travními porosty. Nejvyšší podíl zornění je v krajích Středočeském a Jihomoravském, kde dosáhl výše 83,1 %, naopak nejnižší podíl zornění byl vykázan v Karlovarském kraji 44,0 %. Průměr za ČR činil 71,3%. **Spotřeba průmyslových hnojiv** se mezi roky 2000 a 2008 zvyšuje. Tento trend se projevuje ve většině krajů. Nejvyšší hodnoty spotřeby průmyslových hnojiv jsou v krajích Olomouckém 122 kg na hektar orné půdy a ve Středočeském kraji 117,2 kg. Příznivým trendem je rozšiřující se **podíl ekologického zemědělství**. Každoročně přibývá počet zemědělských podnikatelů, kteří se orientují na hospodaření podle zásad ekologického zemědělství. Jde zejména o oblasti, jež jsou méně využitelné pro intenzivní zemědělské hospodaření, proto nejvyšší podíl ekologicky obhospodařované půdy k celkové výměře zemědělské půdy je v Karlovarském kraji (43,9 %, což je pětikrát více než činil republikový průměr 8,05 % v roce 2008), Libereckém (18,91 %) a Zlínském (15,83 %). Naproti tomu kraje s vhodnou geografickou polohou pro intenzivní zemědělské hospodaření mají nižší podíl ekologicky obhospodařované půdy.

Kartogram: zdroj - ČSÚ, Vybrané oblasti UR v krajích ČR

Kvalita vod zaznamenala mezi lety 1996 a 2008 výrazné zlepšení. K pozitivnímu trendu zvyšující se jakosti povrchových vod došlo ve 12 krajích ČR, ke zhoršení došlo pouze v Karlovarském kraji, v Praze je kvalita beze změny. Pozitivní změny je možné sledovat rovněž u **vybavenosti domácností vodou a kanalizací**. Podíl obyvatel ČR bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci se mezi roky 2004 a 2008 zvýšil ze 77,9 % na 81,1 %. V mezikrajském porovnání se tento podíl pohybuje v intervalu od 67,3 % ve Středočeském kraji do 90,4 % v Karlovarském kraji a 99,0 % v hlavním městě Praze.

Podíl čistěných **odpadních vod** se zvýšil na celostátní úrovni z 94,4 % v roce 2004 na 95,3 % v roce 2008. Nejnižší podíl v roce 2008 byl na Vysočině 84,7 %, naopak nejvyšší v Karlovarském kraji 99,6 % a v Praze 100,0 %. Jako příznivý trend lze též označit snižující se **spotřebu vody** ze 107,4 litrů na den a osobu v roce 2000 na 94,2 litrů v roce 2008.

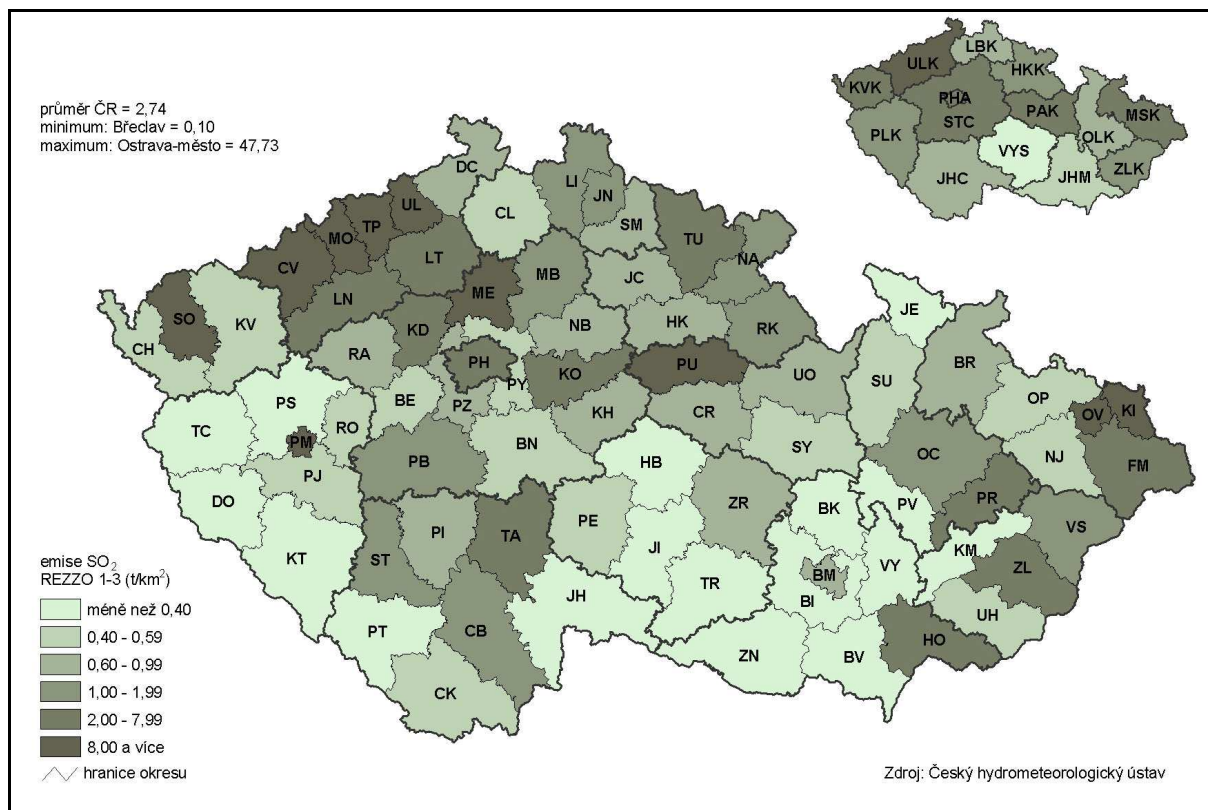

Kvalita ovzduší, měřená jako podíl území, na kterém je překročena hodnota imisních limitů k celkovému území, vykazuje kolísavé hodnoty, a to jak v čase (mezi roky 2000 a 2007 došlo ke snížení **emisí oxidů dusíku** na národní úrovni v t/km^2 z 3,71 na 3,59), tak i podle území. Přesto lze říci, že z dlouhodobého hlediska nejvíce zhoršenou kvalitou ovzduší trpí populace v Praze, Brně, Moravskoslezském a Ústeckém kraji. Naopak nejnižším podílem postižených oblastí se mohou pochlubit kraje Jihočeský a Vysočina. Zdroje emisí oxidů dusíku jsou zejména způsobeny jednak intenzitou dopravy a velkými stacionárními zdroji. Nejvyšší emise oxidů dusíku jsou trvale v hlavním městě (v roce 2007 to bylo $18,07 t/km^2$); téměř ze dvou třetin jsou způsobeny exhaláty z dopravy. Vykázané hodnoty za Prahu samozřejmě souvisí i s malou rozlohou tohoto regionu ve srovnání s ostatními kraji.

Kvalitu ovzduší u většiny krajů ovlivňuje doprava. Vliv velkých stacionárních zdrojů znečištění se vyskytuje zejména v Ústeckém (kde z celkového množství $13,1 t/km^2$, představuje 88 % vlivu stacionárních zdrojů) a Moravskoslezském kraji (70 %). Ze zbývajících regionů se do této skupiny řadí i Pardubický (63 %) a Karlovarský kraj (72 %).

Za hlavní zdroj **emisí oxidu siřičitého** jsou považovány velké stacionární zdroje, které jsou v krajích Ústeckém (z celkového množství emisí oxidu siřičitého $14,27 t/km^2$ bylo způsobeno stacionárními zdroji $13,89 t/km^2$, což představuje 97,3 % v roce 2007), Karlovarském (96,7 %) a Moravskoslezském (93,0 %). Nejnižší znečištění oxidem siřičitým vykazují kraje Vysočina ($0,40 t/km^2$), Jihomoravský ($0,59 t/km^2$) a Liberecký ($0,95 t/km^2$).

Emise oxidu siřičitého podle okresů v roce 2007

Kartogram: zdroj - ČSÚ, Vybrané oblasti UR v krajích ČR

Měrné emise tuhých znečišťujících látek jsou nejvyšší v Praze, kde v roce 2007 bylo naměřeno $3,94 t/km^2$. Jejich hlavním zdrojem je doprava. Na základě údajů z časových řad lze konstatovat, že stav ovzduší vzhledem množství prachových částic se v hlavním městě zvolna zlepšuje. Vysoké znečištění tuhými látkami rovněž vykazovaly kraje Moravskoslezský ($1,68 t/km^2$) a Ústecký ($1,08 t/km^2$). Zde hlavním zdrojem znečištění ovzduší jsou stacionární zdroje. V ostatních krajích se znečištění ovzduší tuhými znečišťujícími látkami pohybuje v intervalu od $0,54 t/km^2$ v Jihočeském kraji do $1,01 t/km^2$ ve Středočeském kraji. U těchto zbývajících 11 krajů hlavním zdrojem znečištění ovzduší tuhými látkami je doprava, zemědělství a lokální topeniště.

Následující tabulkový přehled podává informaci o vybraných indikátorech pro tři pilíře udržitelného rozvoje, který se uplatňuje v rámci sledování regionálních disparit. Vzhledem k rozsahu a dostupnosti údajů byla pozornost soustředěna zejména na indikátory ekonomického pilíře.

Ekonomický pilíř	
<i>Hrubý domácí produkt na obyvatele</i>	Základní makroekonomický ukazatel, který se používá pro stanovení úrovně a výkonnosti ekonomiky.
<i>Vývoj hrubého domácího produktu</i>	Základní makroekonomický ukazatel, který se používá pro stanovení úrovně, výkonnosti a dynamiky ekonomiky.
<i>Hrubá přidaná hodnota v sektoru služeb</i>	Podíl sektoru služeb v ekonomice je důležitým indikátorem přechodu od industriální k post-industriální společnosti.
<i>Produktivita práce</i>	Kvalitativní ukazatel ekonomické úrovně a konkurenceschopnosti ekonomiky. Vyjadřuje účinnost lidské práce.
<i>Míra investic</i>	Makroekonomický indikátor budoucího ekonomického rozvoje. Charakterizuje investiční aktivitu subjektů v dané ekonomice.
<i>Výdaje na výzkum a vývoj</i>	Výše výdajů na výzkum a vývoj vypovídá o schopnosti ekonomiky investovat do svého budoucího rozvoje.
<i>Čistý disponibilní důchod domácností</i>	Charakterizuje životní úroveň a je jedním z makroekonomických ukazatelů kupní síly obyvatelstva.
<i>Deficit / přebytek veřejných rozpočtů</i>	Charakterizuje rovnováhu mezi příjmovou a výdajovou stránkou veřejných rozpočtů, což je důležitá podmínka udržitelnosti veřejných financí. Výše schodku vztažená k HDP je jedním z konvergenčních maastrichtských kritérií pro přijetí jednotné měny euro.
<i>Malé a střední podnikání</i>	Přibližuje ekonomický význam skupiny malých a středních podniků, která je díky své flexibilitě velmi důležitým prvkem stability hospodářského vývoje a zaměstnanosti.
<i>Dopravní infrastruktura</i>	Dostatečně hustá dopravní infrastruktura je nutným předpokladem ekonomického a sociálního růstu regionu.
<i>Nákladní doprava</i>	Přeprava surovin, materiálů a zboží je důležitým předpokladem pro rozvoj ekonomiky, má však negativní dopady do životního prostředí.
<i>Deficit / přebytek veřejných rozpočtů</i>	Charakterizuje rovnováhu mezi příjmovou a výdajovou stránkou veřejných rozpočtů, což je důležitá podmínka udržitelnosti veřejných financí. Výše schodku vztažená k HDP je jedním z konvergenčních maastrichtských kritérií pro přijetí jednotné měny euro.
Sociální pilíř	
<i>Domácnosti s čistým příjmem pod hranicí životního minima</i>	Signalizuje míru ohrožení domácností (obyvatelstva) chudobou.
<i>Obecná míra nezaměstnanosti</i>	Jde o základní ukazatel pro hodnocení trhu práce a pro hodnocení vývoje v oblasti rozvoje lidských zdrojů.
<i>Míra registrované nezaměstnanosti</i>	Využívá se zejména pro hodnocení nezaměstnanosti na regionální a místní úrovni.
<i>Míra nezaměstnanosti starších pracovníků</i>	Charakterizuje míru začlenění osob ve věku 55 až 64 let na trhu práce.

<i>Zaměstnanost žen</i>	Charakterizuje míru rovných příležitostí prostřednictvím stavu a vývoji zaměstnávání žen
<i>Míra úmrtí</i>	Charakterizuje zdravotní stav populace a rozšíření některých závažných druhů onemocnění
<i>Očekávaná délka života</i>	Vypovídá o zdravotním stavu populace a jeho vývoji
<i>Nejvyšší dosažené vzdělání</i>	Charakterizuje úroveň vzdělání populace a indikuje pravděpodobnost uplatnění na trhu práce
<i>Přístup k internetu</i>	Charakterizuje míru přiblížení k informační společnosti
<i>Pokrytí území schválenou územně plánovací dokumentací obcí</i>	Vypovídá o vytváření předpokladů komplexního a funkčního řešení a využití území obcí v souladu přírodních, civilizačních a kulturních hodnot v daném území.
<i>Průměrná délka soudního řízení</i>	Posouzení dlouhodobého vývoje výkonnosti soudní soustavy.
<i>Občanská společnost – politická participace</i>	Charakterizuje zájem občanů aktivně ovlivňovat věci veřejné formou účasti ve volbách.
<i>Ženy a muži v politice</i>	Vypovídá o míře zapojení žen v politických a rozhodovacích funkcích a o míře prosazování rovnosti mužů a žen ve společnosti.
<i>Občanská společnost – občanská participace</i>	Charakterizuje míru účasti občanů na řešení věcí veřejných v oblasti tzv. neziskového sektoru.
Environmentální pilíř	
<i>Zornění zemědělské půdy</i>	Podíl orné půdy na celkové výměře zemědělské půdy.
<i>Koeficient ekologické stability</i>	Vypovídá o charakteru krajiny, míře ovlivňování člověkem, poměr ekologicky stabilních a nestabilních ploch.
<i>Spotřeba průmyslových hnojiv</i>	Spotřeba průmyslových hnojiv na hektar orné půdy.
<i>Ekologické zemědělství</i>	Podíl půdy, na které zemědělci hospodaří bez použití průmyslových hnojiv, chemických látek, hormonů a genetických modifikací.
<i>Podíl listnatých dřevin</i>	Vypovídá jak velký podíl lesů je odolnější vůči povětrnostním vlivům, suchu a hmyzím škůdcům.
<i>Index defoliace</i>	Indikuje zdravotní stav lesů; projevuje se v něm vliv emisí, sucha i druhové skladby dřevin.
<i>Jakost povrchových vod</i>	Odráží kvalitu povrchových vod ve vodních tocích prostřednictvím podílu profilů, na kterých byla zjištěna silně a velmi silně znečištěná voda.
<i>Oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší</i>	Vypovídá o podílu zemí se zhoršenou kvalitou ovzduší, ve kterých jsou překračovány imisní limity pro ochranu zdraví lidí.
<i>Emise hlavních znečišťujících látek</i>	Charakterizují míru znečištění prostřednictvím hlavních znečišťujících látek.
<i>Produkce podnikového a komunálního odpadu</i>	Odpad je zdrojem znečištění všech složek životního prostředí a nakládání s ním vyžaduje značné náklady.
<i>Investiční a neinvestiční výdaje na ochranu životního prostředí</i>	Výše výdajů odráží úroveň péče o životní prostředí jak ze strany veřejného, tak i soukromého sektoru.

Závěry k „Strategii udržitelného rozvoje“

Udržitelný rozvoj se stal jedním z prioritních programů mezinárodních organizací – OSN, OECD, Světové banky a samozřejmě i Evropské unie a jejích členských zemí. Jako takový je i zakotven v regionální politice EU.

Zpočátku teze udržitelného rozvoje měly charakter pesimistických předpovědí, které se soustředily na vztah mezi růstem rozvoje světového hospodářství a na druhé straně vyčerpáním přírodních zdrojů pro rostoucí produkci. Tyto **obavy byly zčásti eliminovány zaváděním nových technologií**, které umožňují buď recyklaci či nižší energetickou náročnost. **Nové přístupy** ovlivnily i určité změny v přístupu k udržitelnému rozvoji – větší pozornost hrají faktory, které brzdí, či mohou negativně ovlivňovat rozvojové procesy v dlouhodobém horizontu. Politika UR **se více soustředí na klimatické změny, demografické problémy** související zejména se stárnutím populace, **zhoršující se klima v městských aglomeracích** vyvolané rychle rostoucí koncentrací obyvatel a následně těžkostmi v dopravě či odpadovém hospodářství.

Na jedné straně koncept udržitelného rozvoje předpokládá **harmonizovaný přístup** umožňující široké mezinárodní komparace za jednotlivé oblasti. Na straně druhé jsou zřejmé snahy jednotlivých zemí si vytvářet **své vlastní koncepce**, což může způsobit určité těžkosti např. pro monitoring politiky udržitelného rozvoje (porovnání s průměry EU).

Zkušenosti související s monitoringem UR dávají signál, že **system indikátorů by neměl být bezbřehý**, jejich výběr by měl být prováděn uvážlivě, jejich počet po určitém období by měl být zpravidla zredukován, respektive nahrazen indikátory odpovídající změněným podmínkám. Dále důležitou roli, zejména v době recese, sehrává **cykličnost indikátorů** a **hloubka regionálních průřezů**.

Předpokládaný vývoj

Pro účely budoucí regionální politiky je nezbytné se zabývat aktuálním stavem a predikcí vývoje diverzity regionů NUTS 2, či pro domácí potřeby regionální politiky regiony úrovně NUTS 3. Kriteriačním indikátorem soudobé Kohezní politiky je hrubý domácí produkt na obyvatele v PPS ve srovnání s průměrem EU za 27 členských zemí. V současné době jsou k dispozici údaje za rok 2007 a odhady vybraných makroekonomických agregátů ČR za rok 2008.

Údaje za regiony NUTS 2 se pohybují v širokém rozpětí mezi 26 % až 334 %.²³ Tento fakt svědčí o potřebnosti Kohezní politiky EU, která by se přednostně orientovala na sbližování tohoto rozpětí, především v jeho dolních hodnotách. Ekonomická vyspělost na úrovni jedné čtvrtiny průměru EU je vykázána v bulharském regionu Severozapaden. Hospodářsky nejrozvinutějšími regiony EU v roce 2007 byly regiony – Vnitřní Londýn (Inner London) s 334% průměru EU 27, na druhém místě je Lucemburské velkovévodství, představující současně bezkonkurenčně nejbohatší členský stát EU (275 %), třetí se pak umístila belgická metropole Brusel s 221 % průměru EU. Hlavní město České republiky Praha se 172 % se posunula v meziročním porovnání z konce první desítky na páté místo mezi evropskými regiony. Tímto umístěním se tak stala s přehledem nejrozvinutějším regionem v rámci nových členských zemí Unie.

Mezi 41 regiony, jež přesáhly hladinu 125 % průměru EU, je 9 ze SRN, po 5 z Nizozemska a Velké Británie, čtyři z Rakouska, po třech ze Španělska a Itálie, po dvou z Belgie a Finska a po jednom z ČR, Dánska, Irska, Řecka, Francie, Slovenska, Švédska a Lucemburska.

Naopak nejméně rozvinutými regiony v tomto žebříčku byly regiony bulharské a rumunské; nejnižší hodnota byla vykázána v případě bulharských regionů Severozapaden s 26 % průměru EU, dále pak Severen tsentralen, Yuzhen tsentralen a jeden rumunský region Nord-Est s hodnotami 27 %. Pod úrovní 75% unijního HDP, jež v nynějším programovacím období umožňuje regionům využívat nástrojů Kohezní politiky EU, se celkem nachází 66 regionů (15 polských, po sedmi řeckých a rumunských, po šesti bulharských, českých a maďarských, po čtyřech italských a portugalských, tři slovenské, dva francouzské – oba zámořské departmenty, po jednom španělském, slovinském, britském, estonském, lotyšském a litevském – v případě všech baltských států, stejně jako v případě Lucemburska, představujícím celý stát).

Jarní prognóza Evropské Komise předpokládá, že poté, co hospodářství EU prošlo hlubokou recesí, by mohl začít znovu vzestup hospodářství EU v nejbližším období, a to o 1 % v letošním roce 2010 a o 1,7 % v roce 2011. To znamená, že ve srovnání s prognózou z podzimu je růst v tomto roce vyšší o 0,25 procentního bodu. V České republice by hospodářský růst v roce 2010 měl činit 1,6 % a v roce 2011 dokonce 2,4 %. Slabá domácí poptávka v EU však nadále brzdí další oživení. Vzhledem k diferencovanému vývoji hospodářství v krajích ČR, je možné očekávat další růst regionálních disparit u HDP na obyvatele a některých dalších makroekonomických agregátů sledovaných na regionální úrovni.

Rychlost oživení v jednotlivých státech se liší v závislosti na tom, v jaké situaci se státy nacházejí a jaké politiky uplatňují. Podmínky na pracovním trhu v poslední době vykazují známky stabilizace. Podle prognóz dosáhne maximální míra nezaměstnanosti v tomto roce nižší úrovně, než se původně předpokládalo. Přesto se však v celé EU bude pohybovat kolem 10 % (v ČR pro rok 2010 EK předpokládá výši míry nezaměstnanosti 10,3 % a v roce následujícím 10,4 %). Na základě posledních údajů z dubna letošního roku došlo k mezi měsíčnímu poklesu míry registrované nezaměstnanosti z 9,4 % na 9,2 % v dubnu. Vyšší než 10 % nezaměstnaností (registrovanou mírou nezaměstnaností – MPSV) byly v roce 2009 postiženy všechny kraje moravské, zvláště pak Olomoucký 12,2 % a Moravskoslezský 12,1 %. Z českých krajů se jednalo zejména o kraje Karlovarský 11,1 %, Liberecký 11,2 % a nejvyšší míra nezaměstnanosti na úrovni krajů byla zjištěna v kraji Ústeckém 13,6 %. Lze reálně předpokládat, že tyto regiony budou v nejbližším období překračovat průměrnou míru nezaměstnanosti na úrovni EU i ČR.

Přestože dopad hospodářské krize na trh práce EU je značný, zdá se, že oproti původním očekáváním je spíše slabší. To lze vysvětlit uplatňováním krátkodobých opatření a hromaděním pracovních sil v některých členských státech, je to však i důsledek reforem provedených v minulosti. V nedávné době se začaly objevovat známky stabilizace a vyhlídky jsou nyní ve srovnání s podzimní prognózou optimističtější. Míra zaměstnanosti se nicméně v důsledku obvyklé prodlevy mezi vývojem

²³ Tisková zpráva Eurostatu

reálné ekonomiky a vývojem na pracovním trhu i tento rok pravděpodobně sníží asi o 1 % a znovu začne narůstat až v průběhu roku 2011. Navzdory zjevným známkám stabilizace se zdá, že situace na pracovním trhu zůstane i nadále křehká.

Dočasná fiskální opatření, která byla přijata, měla klíčový význam pro obrat v hospodářství EU, přispěla však také ke schodku veřejných financí, který podle prognóz v roce 2010 vzroste na 7,2 % HDP (v ČR 5,7 %) a v roce 2011 se mírně sníží (v ČR má podle prognózy zůstat na stejné úrovni). Pokud by měl platit tento výhled EK, pak by i nadále největší podíl veřejných prostředků měl směřovat do rozpočtu Hl. města Prahy, které se podílí 16 % na celkových příjmech za všechny kraje, což znamená, že v přepočtu na obyvatele pak celkové příjmy v Hl. m. Praze převyšují republikový průměr o 40 %. Naopak nejnižší celkové příjmy (do veřejných rozpočtů) na obyvatele jsou ve Středočeském a Zlínském kraji, a to o více než desetinu oproti republikovému průměru.

„Lepší vyhlídky hospodářského růstu v tomto roce jsou pro Evropu dobrou zprávou. Nyní musíme zajistit, aby růst nebyl nepříznivě ovlivněn riziky spojenými s finanční stabilitou. Udržitelný růst vyžaduje rozhodné snahy o fiskální konsolidaci a reformy, které podpoří produktivitu a zaměstnanost,“ řekl komisař EU pro hospodářské a měnové záležitosti Olli Rehn.

Hospodářská recese v EU dospěla ke svému konci ve třetí čtvrtině roku 2009, z velké části díky mimořádným krizovým opatřením, která byla zavedena v rámci „Plánu evropské hospodářské obnovy“, avšak rovněž v důsledku některých dalších dočasných faktorů. I přes počáteční rychlý nástup probíhá oživení ve srovnání s podobnými situacemi v minulosti pozvolněji. To však není vzhledem k mimořádné povaze nedávné krize překvapující. Cyklická oživení následující po finančních krizích bývají tlumenější, než za jiných okolností. Stejně jako ostatní rozvinuté země se EU bude s důsledky krize ještě nějakou dobu potýkat.

EU čeká po krizi postupné oživení. Ačkoliv krátkodobé perspektivy růstu zůstávají celkově spíše skromné, ve srovnání s podzimní prognózou se očekává mírné zlepšení v důsledku silnějšího růstu aktivit a obchodu na globální úrovni na konci loňského roku, jakož i lepších vnějších výhledů. Dále se očekává, že hospodářství EU bude muset čelit problémům na několika frontách, což pravděpodobně sníží poptávku. Profil tohoto oživení bude zřejmě do jisté míry ovlivněn řadou dočasných faktorů souvisejících s klimatickými, cyklickými nebo politickými podmínkami (např. problémy v letecké dopravě způsobené sopečnou činností na Islandu, pomoc zemí eurozóny zadluženému Řecku). Poté, co tyto účinky pominou, bude růst HDP podle prognóz znovu stabilnější až ke konci roku 2010. To vyplývá ze stále nízké úrovně využívání kapacit, omezení využití pákového efektu a větší nechuti riskovat, která brzdí investice. Růst spotřeby je také omezen slabým růstem mezd a zaměstnanosti a v řadě zemí rovněž korekčními opatřeními na trhu s nemovitostmi.

Recese má největší dopad na veřejné finance. Působením automatických stabilizátorů a diskrečních opatření přijatých na podporu hospodářství v rámci „Plánu evropské hospodářské obnovy“ se schodek veřejných financí od roku 2008 ztrojnásobil. Očekává se, že v tomto roce dosáhne v EU maxima (7,2 % HDP) a v roce 2011 se mírně sníží (na hodnotu přibližně 6,5 %). Tato situace je způsobena ukončením dočasných podpůrných opatření a oživením činností. Míra zadlužení zřejmě i nadále poroste. Obecně vysoká a dále narůstající míra veřejného zadlužení je nejdéle trvajícím dědictvím krize; hospodářství jím bude ovlivněno ještě dlouho za horizontem nynější předpovědi.

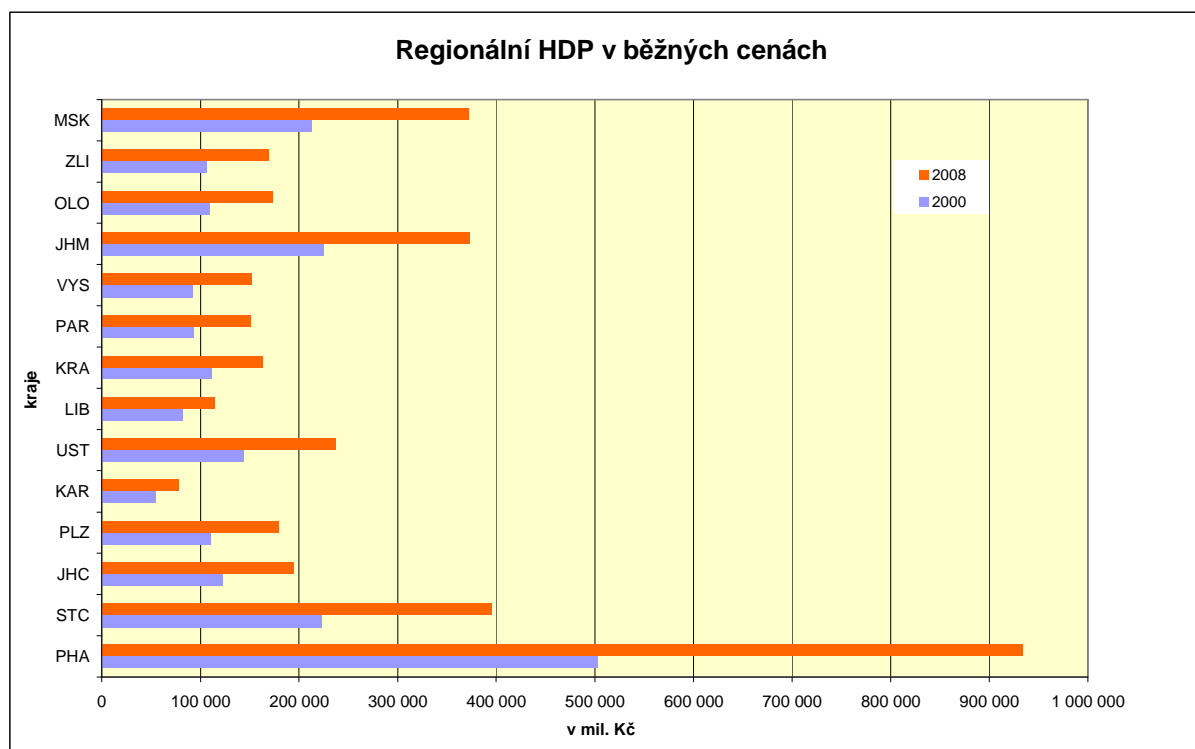
Inflace ve spotřebitelských cenách se poněkud odrazila od velmi nízkých úrovní zaznamenaných v loňském roce. Přetrvávající útlum ekonomické aktivity zřejmě udrží nárůst mezd i inflaci v přijatelných mezích a částečně vyváží předpokládaný nárůst cen komodit a slabší euro v zemích eurozóny. Inflace²⁴ v EU pravděpodobně dosáhne v průměru zhruba 1,8 % jak v tomto, tak i v příštím roce (v eurozóně to bude o 1,5 % v roce 2010 a 1,7 % v roce 2011; v ČR 1 % v roce 2010 a 1,3 % v roce 2011).

---

²⁴ HISC – harmonizovaný index spotřebitelských cen

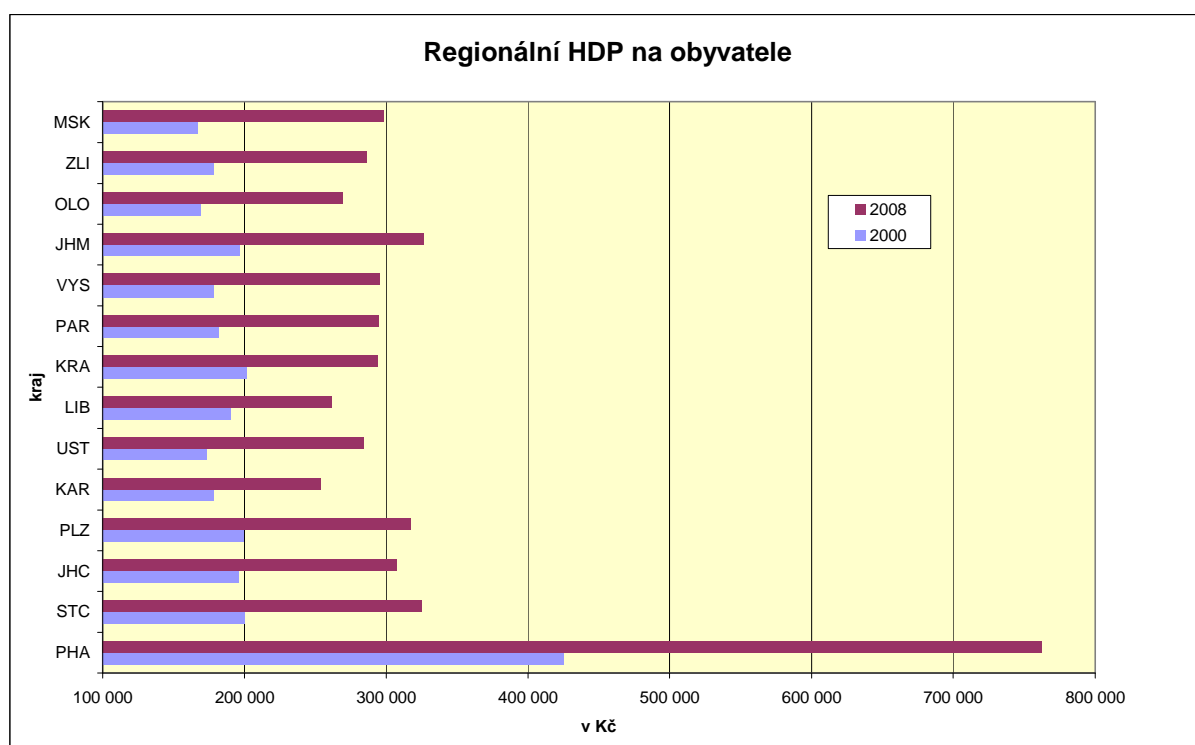
HDP v mil. Kč

	1995	2000	2004	2005	2006	2007	2008
Česká republika	1 466 522	2 189 169	2 814 762	2 983 862	3 222 369	3 535 460	3 688 994
ČR bez Prahy	1 172 864	1 685 637	2 152 754	2 267 637	2 441 498	2 654 597	2 754 899
ČR bez Prahy a Středních Čech	1 037 143	1 462 409	1 854 446	1 958 909	2 095 555	2 272 811	2 359 407
PRAHA	293 658	503 532	662 008	716 225	780 871	880 863	934 095
STŘEDNÍ ČECHY	135 722	223 229	298 308	308 728	345 943	381 786	395 492
JIHOZÁPAD	159 667	232 961	300 097	316 054	341 059	361 111	374 803
SEVEROZÁPAD	151 601	198 055	251 336	261 785	278 606	298 867	315 769
SEVEROVÝCHOD	193 703	285 557	346 951	366 130	389 410	419 985	428 487
JIHOVÝCHOD	218 854	316 897	404 479	425 864	460 278	505 359	525 648
STŘEDNÍ MORAVA	153 533	216 077	268 009	280 108	299 581	327 451	342 242
MORAVSKOSLEZSKO	159 785	212 862	283 574	308 968	326 621	360 037	372 458
HL.M.PRAHA	293 658	503 532	662 008	716 225	780 871	880 863	934 095
STŘEDOČESKÝ KRAJ	135 722	223 229	298 308	308 728	345 943	381 786	395 492
JIHOČESKÝ KRAJ	83 383	122 662	154 181	164 609	177 119	185 664	195 115
PLZEŇSKÝ KRAJ	76 284	110 299	145 916	151 445	163 940	175 447	179 688
KARLOVARSKÝ KRAJ	40 474	54 360	65 063	66 895	68 609	74 642	78 367
ÚSTECKÝ KRAJ	111 127	143 695	186 273	194 889	209 997	224 225	237 402
LIBERECKÝ KRAJ	55 211	81 807	94 693	104 689	109 657	114 090	114 121
KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ	73 382	111 179	135 420	139 985	146 242	160 244	162 711
PARDUBICKÝ KRAJ	65 110	92 571	116 838	121 457	133 511	145 651	151 655
VYSOČINA KRAJ	62 621	91 765	120 038	126 025	135 150	147 958	152 148
JIHOMORAVSKÝ KRAJ	156 233	225 131	284 441	299 839	325 128	357 402	373 500
OLOMOUCKÝ KRAJ	77 028	109 552	138 214	141 197	148 755	162 226	173 089
ZLÍNSKÝ KRAJ	76 505	106 525	129 796	138 911	150 827	165 225	169 153
MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ	159 785	212 862	283 574	308 968	326 621	360 037	372 458

HDP na obyvatele v Kč

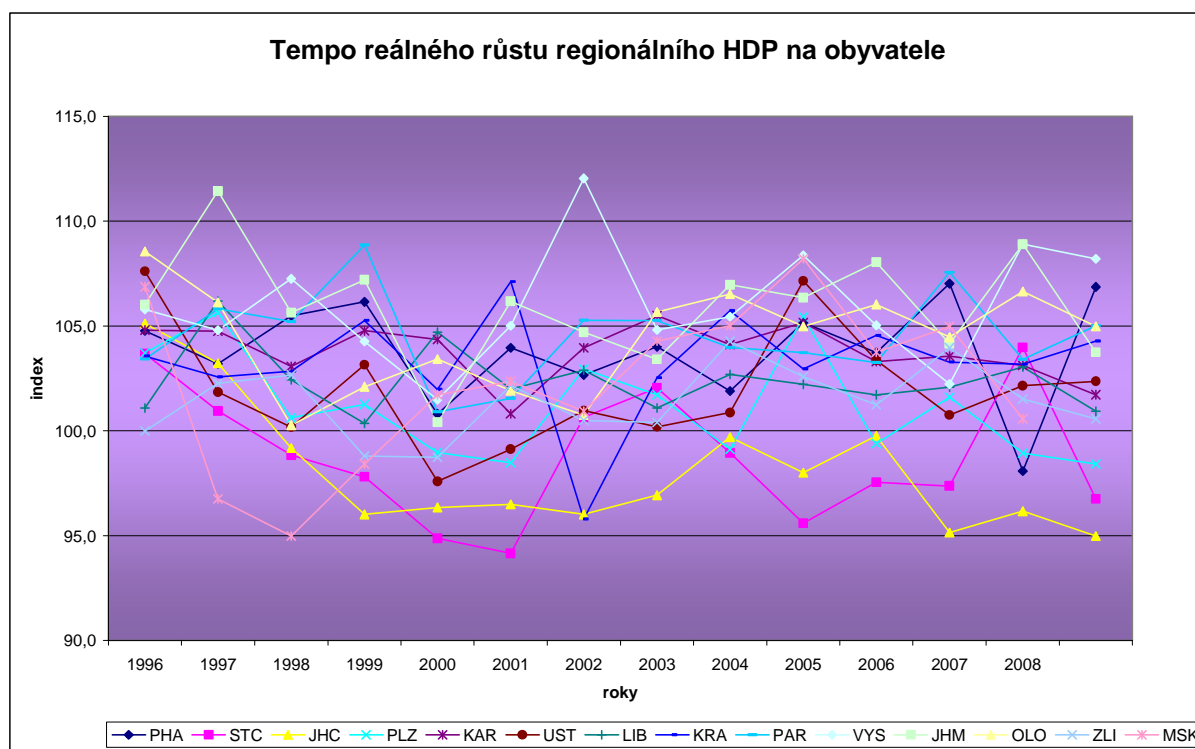
	1995	2000	2004	2005	2006	2007	2008
Česká republika	141 957	213 110	275 770	291 561	313 868	342 494	353 701
ČR bez Prahy	128 630	185 467	238 102	250 347	268 797	290 875	299 302
ČR bez Prahy a Středních Čech	129 472	183 364	234 634	247 717	264 706	286 277	295 382
PRAHA	242 161	425 316	567 946	608 975	659 756	736 228	762 352
STŘEDNÍ ČECHY	122 544	200 538	262 192	268 429	296 556	321 631	325 034
JIHOZÁPAD	134 939	197 820	255 481	268 494	288 610	303 787	312 155
SEVEROZÁPAD	134 075	175 024	223 541	232 168	247 042	264 217	276 297
SEVEROVÝCHOD	129 675	191 784	234 492	247 107	262 100	281 576	285 086
JIHOVÝCHOD	131 437	191 165	246 683	259 629	280 298	306 655	317 037
STŘEDNÍ MORAVA	122 591	173 681	217 705	227 836	243 702	266 110	277 589
MORAVSKOSLEZSKO	124 311	166 891	226 089	246 825	261 316	288 186	297 926
HL.M.PRAHA	242 161	425 316	567 946	608 975	659 756	736 228	762 352
STŘEDOČESKÝ KRAJ	122 544	200 538	262 192	268 429	296 556	321 631	325 034
JIHOČESKÝ KRAJ	132 949	195 948	246 523	262 632	281 664	294 058	307 454
PLZEŇSKÝ KRAJ	137 183	199 944	265 681	275 169	296 510	314 809	317 425
KARLOVARSKÝ KRAJ	132 660	178 465	214 218	219 627	225 263	244 233	253 964
ÚSTECKÝ KRAJ	134 597	173 756	226 991	236 810	255 100	271 616	284 558
LIBERECKÝ KRAJ	128 721	190 641	221 558	244 447	255 133	264 031	261 872
KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ	132 420	201 667	247 572	255 518	266 319	291 076	293 960
PARDUBICKÝ KRAJ	127 497	182 033	231 273	240 245	263 436	286 196	295 219
VYSOČINA KRAJ	121 363	178 550	235 264	247 109	264 423	288 667	295 785
JIHOMORAVSKÝ KRAJ	135 960	196 834	251 841	265 278	287 472	314 774	326 596
OLOMOUCKÝ KRAJ	118 290	169 573	216 033	220 972	232 639	253 277	269 684
ZLÍNSKÝ KRAJ	127 250	178 119	219 514	235 265	255 695	280 042	286 172
MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ	124 311	166 891	226 089	246 825	261 316	288 186	297 926

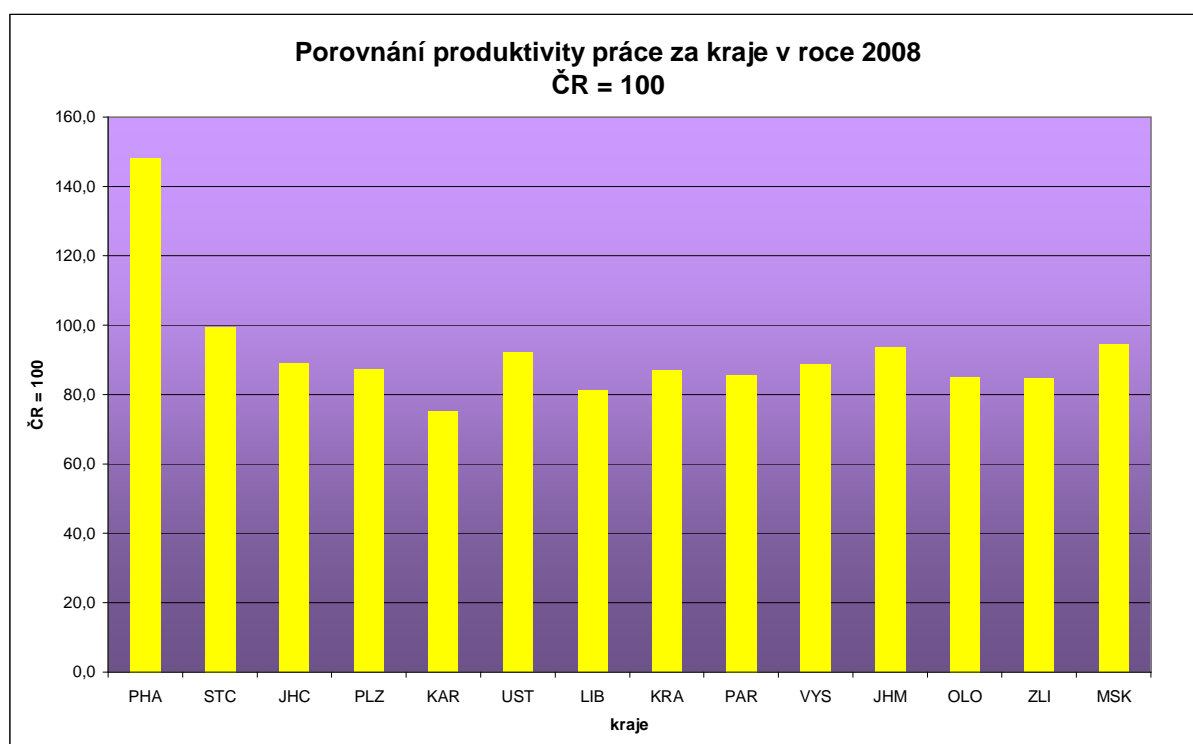
HDP na obyvatele ve srovnatelných cenách, v Kč, předchozí rok = 100

	1996	2000	2004	2005	2006	2007	2008
Česká republika	104,2	103,8	104,4	106,0	106,5	105,6	101,4
ČR bez Prahy	104,1	103,5	104,7	106,0	106,6	104,5	101,6
ČR bez Prahy a Středních Čech	104,2	103,3	104,5	106,2	105,8	104,2	101,5
PRAHA	104,8	104,8	103,4	105,8	106,0	108,6	100,0
STŘEDNÍ ČECHY	103,2	104,8	105,8	104,8	111,4	106,1	102,3
JIHOZÁPAD	105,8	103,9	107,0	105,8	106,4	101,2	100,8
SEVEROZÁPAD	103,1	101,8	101,4	104,1	104,7	102,3	101,3
SEVEROVÝCHOD	102,9	104,6	104,8	107,0	105,0	104,6	101,8
JIHOVÝCHOD	104,1	103,8	103,4	106,1	107,5	105,7	101,6
STŘEDNÍ MORAVA	102,5	103,3	105,5	105,5	106,5	105,6	102,7
MORAVSKOSLEZSKO	106,9	101,7	105,0	108,2	103,7	105,0	100,6
HL.M.PRAHA	104,8	104,8	103,4	105,8	106,0	108,6	100,0
STŘEDOČESKÝ KRAJ	103,2	104,8	105,8	104,8	111,4	106,1	102,3
JIHOČESKÝ KRAJ	105,5	103,1	105,2	107,3	105,6	100,3	102,7
PLZEŇSKÝ KRAJ	106,2	104,8	108,9	104,3	107,2	102,1	98,8
KARLOVARSKÝ KRAJ	100,8	104,4	100,9	101,5	100,4	103,4	98,7
ÚSTECKÝ KRAJ	104,0	100,8	101,5	105,0	106,2	101,9	102,2
LIBERECKÝ KRAJ	102,7	104,0	105,3	112,0	104,7	100,7	100,5
KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ	104,0	105,5	105,3	104,8	103,4	105,7	100,4
PARDUBICKÝ KRAJ	101,9	104,1	104,0	105,4	107,0	106,5	104,3
VYSOČINA KRAJ	105,2	105,2	103,7	108,4	106,4	105,0	102,6
JIHOMORAVSKÝ KRAJ	103,7	103,3	103,3	105,0	108,0	106,0	101,2
OLOMOUCKÝ KRAJ	107,0	103,6	107,6	102,2	104,2	104,5	104,0
ZLÍNSKÝ KRAJ	98,1	103,1	103,4	108,9	108,9	106,7	101,5
MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ	106,9	101,7	105,0	108,2	103,7	105,0	100,6

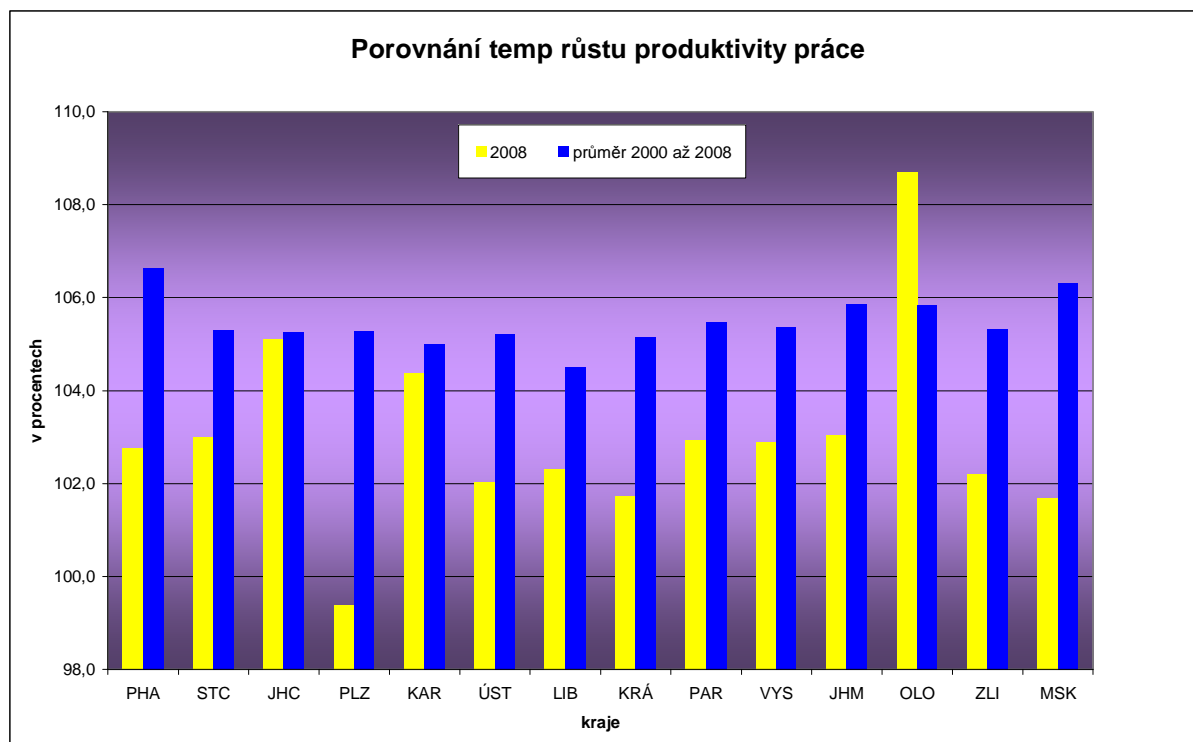
Produktivita práce - HDP na pracovníka, komparace regionů ČR

Území, region	ČR = 100							
	1995	2000	2003	2004	2005	2006	2007	2008
ČR celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
ČR bez Prahy	94,5	91,9	91,0	91,5	91,3	91,5	90,2	90,1
Praha	129,9	141,8	146,0	143,5	143,0	141,2	148,6	148,1
Střední Čechy	94,9	102,0	101,6	100,1	100,5	101,9	99,5	99,5
Jihozápad	95,1	91,4	91,3	91,6	90,6	91,7	88,8	88,2
Severozápad	97,0	89,5	88,6	87,8	87,2	87,2	87,4	87,2
Severovýchod	91,2	91,3	86,9	87,1	86,6	86,4	85,5	84,9
Jihovýchod	96,3	91,9	94,5	92,9	92,9	93,4	92,2	92,2
Střední Morava	93,8	88,6	84,9	86,2	86,1	84,4	83,0	84,9
Moravskoslezsko	94,1	89,6	89,5	95,4	96,6	96,1	95,6	94,3
Hl. m. Praha	129,9	141,8	146,0	143,5	143,0	141,2	148,6	148,1
Středočeský	94,9	102,0	101,6	100,1	100,5	101,9	99,5	99,5
Jihočeský	94,1	91,7	90,7	90,8	91,8	92,1	87,3	89,0
Plzeňský	96,2	91,1	91,9	92,6	89,2	91,3	90,5	87,2
Karlovarský	90,2	79,3	77,7	77,2	73,9	72,6	74,2	75,2
Ústecký	99,7	94,1	93,4	92,2	92,9	93,4	93,0	92,0
Liberecký	88,9	90,9	82,6	80,7	86,0	84,9	81,7	81,1
Královéhradecký	93,1	92,7	89,5	93,2	88,8	86,7	88,1	87,0
Pardubický	91,1	90,1	87,8	86,0	84,7	87,4	85,8	85,6
Vysočina	92,8	88,1	93,5	90,3	91,9	90,9	88,8	88,7
Jihomoravský	97,7	93,5	95,0	94,0	93,3	94,5	93,7	93,7
Olomoucký	92,4	90,4	84,1	88,7	84,5	81,3	80,6	85,0
Zlínský	95,3	86,8	85,7	83,7	87,8	87,7	85,4	84,7
Moravskoslezský	94,1	89,6	89,5	95,4	96,6	96,1	95,6	94,3

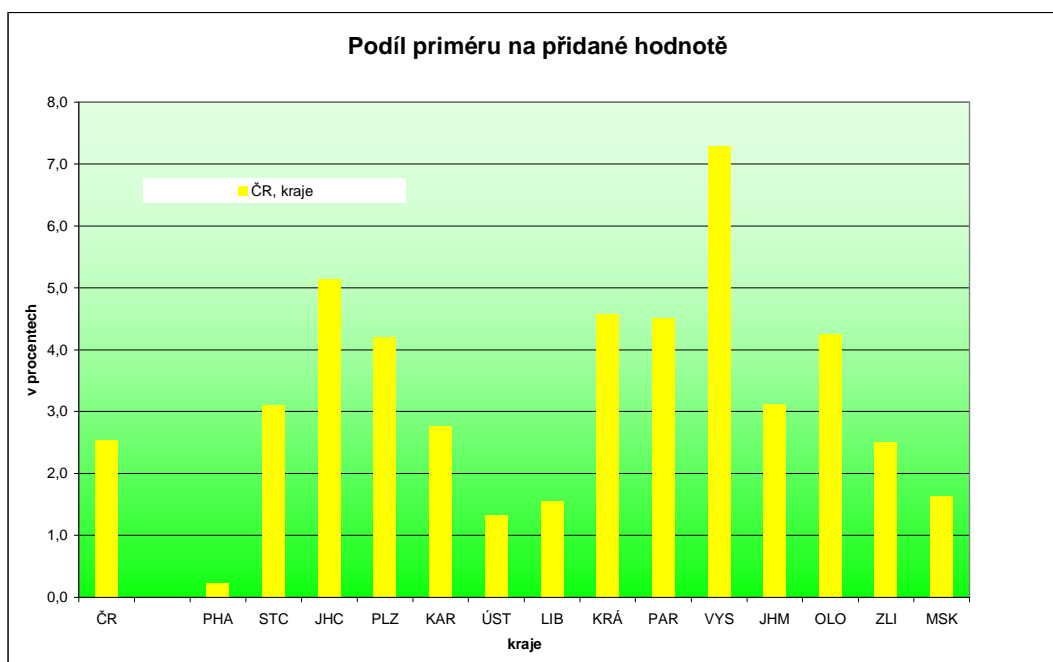
Produktivita práce - HDP na pracovníka, tempa růstu

Území, region	předchozí rok = 100							
	1996	2000	2003	2004	2005	2006	2007	2008
ČR celkem	113,7	105,4	106,0	108,8	104,9	105,9	106,9	103,1
ČR bez Prahy	113,8	104,7	106,2	109,4	104,8	106,1	105,4	102,9
Praha	113,8	108,0	104,7	107,0	104,5	104,6	112,5	102,8
Střední Čechy	112,5	103,7	108,0	107,3	105,3	107,4	104,4	103,0
Jihozápad	114,8	104,1	107,0	109,3	103,7	107,2	103,5	102,3
Severozápad	115,1	102,5	108,4	107,8	104,2	106,0	107,2	102,8
Severovýchod	114,2	106,3	103,8	109,0	104,3	105,8	105,7	102,3
Jihovýchod	114,1	104,2	105,5	106,9	104,9	106,6	105,5	103,0
Střední Morava	110,8	107,6	103,8	110,6	104,8	103,8	105,1	105,4
Moravskoslezsko	114,5	104,1	108,4	116,1	106,2	105,4	106,3	101,7
Hl. m. Praha	113,8	108,0	104,7	107,0	104,5	104,6	112,5	102,8
Středočeský	112,5	103,7	108,0	107,3	105,3	107,4	104,4	103,0
Jihočeský	116,6	103,5	104,8	108,9	106,2	106,2	101,3	105,1
Plzeňský	113,0	104,8	109,5	109,7	101,1	108,4	105,9	99,4
Karlovarský	110,4	103,5	102,2	108,2	100,4	104,1	109,3	104,4
Ústecký	117,0	102,3	110,9	107,5	105,7	106,4	106,4	102,0
Liberecký	114,7	105,3	98,4	106,3	111,8	104,6	102,9	102,3
Královéhradecký	113,8	105,7	106,4	113,4	99,9	103,5	108,6	101,7
Pardubický	114,2	107,8	105,3	106,6	103,3	109,4	104,8	102,9
Vysočina	113,6	100,6	107,1	105,2	106,8	104,7	104,5	102,9
Jihomoravský	114,3	105,7	104,8	107,7	104,1	107,3	106,0	103,0
Olomoucký	114,8	111,5	104,0	114,8	99,9	101,9	106,0	108,7
Zlínský	106,7	103,6	103,5	106,4	110,0	105,8	104,1	102,2
Moravskoslezský	114,5	104,1	108,4	116,1	106,2	105,4	106,3	101,7

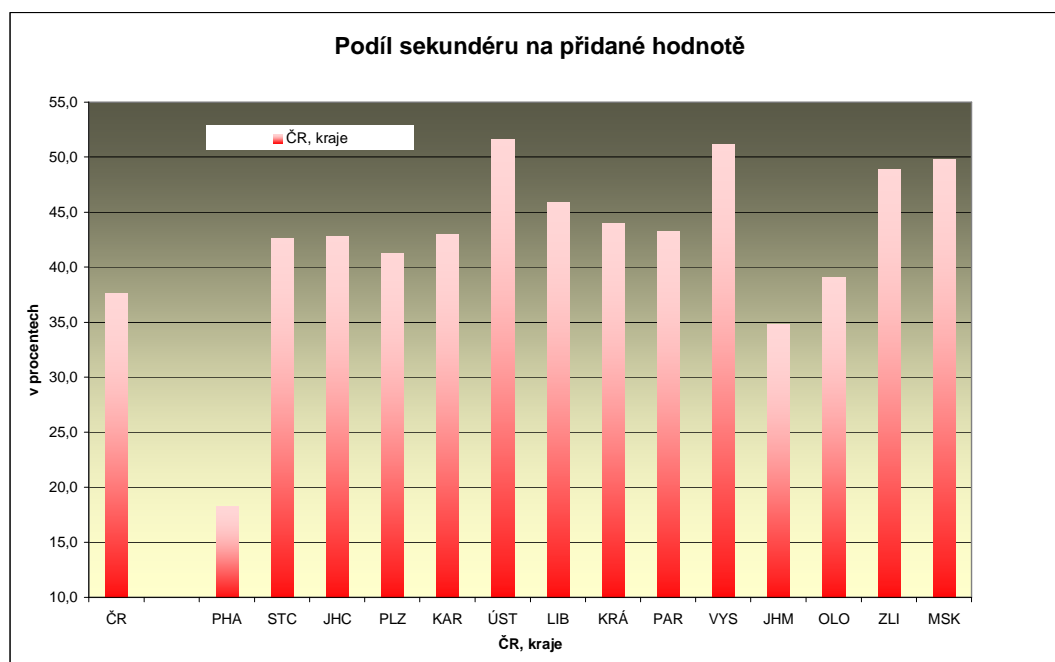
Regionální podíly na celkové HPH za primér

	1995	2000	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Česká republika celkem	5,0	3,9	3,1	3,3	3,0	2,6	2,5	2,5
<i>Česká republika bez Prahy</i>	6,2	5,0	4,1	4,3	3,9	3,4	3,2	3,3
PRAHA	0,2	0,3	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
ZÁPAD	6,1	4,7	4,0	4,2	3,9	3,4	3,3	3,4
VÝCHOD	6,3	5,3	4,2	4,4	3,9	3,2	3,1	3,3
Region - NUTS2								
Praha	0,2	0,3	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
Střední Čechy	6,1	4,2	4,0	4,3	3,8	3,4	2,9	3,1
Jihozápad	8,5	6,8	5,0	5,4	5,2	4,7	4,7	4,7
Severozápad	3,3	2,8	2,1	2,0	2,0	1,9	1,7	1,7
Severovýchod	6,2	4,7	4,4	4,5	4,3	3,5	3,5	3,7
Jihovýchod	7,8	6,7	5,2	5,6	5,1	4,3	4,0	4,3
Střední Morava	7,0	5,3	4,7	5,1	4,5	3,4	3,4	3,4
Moravskoslezsko	3,7	3,1	2,2	2,1	1,8	1,6	1,6	1,6
Region - NUTS3								
<i>Hl. m. Praha</i>	0,2	0,3	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
<i>Středočeský kraj</i>	6,1	4,2	4,0	4,3	3,8	3,4	2,9	3,1
<i>Jihočeský kraj</i>	9,3	7,6	5,7	6,2	5,8	5,2	5,1	5,1
<i>Plzeňský kraj</i>	7,7	6,0	4,3	4,6	4,6	4,2	4,2	4,2
<i>Karlovarský kraj</i>	4,6	3,3	2,7	2,3	2,6	2,9	2,8	2,8
<i>Ústecký kraj</i>	2,8	2,6	2,0	1,9	1,8	1,5	1,4	1,3
<i>Liberecký kraj</i>	3,2	2,5	1,9	1,8	1,8	1,5	1,4	1,5
<i>Královéhradecký kraj</i>	7,1	5,3	4,9	5,2	4,9	4,5	4,2	4,6
<i>Pardubický kraj</i>	7,6	6,1	5,7	6,0	5,6	4,1	4,2	4,5
<i>Vysočina kraj</i>	12,5	11,7	9,0	9,2	8,7	7,3	6,9	7,3
<i>Jihomoravský kraj</i>	5,9	4,7	3,6	4,1	3,5	3,1	2,9	3,1
<i>Olomoucký kraj</i>	8,3	6,5	5,6	6,3	5,5	4,2	4,2	4,2
<i>Zlínský kraj</i>	5,7	4,1	3,7	3,7	3,4	2,6	2,5	2,5
<i>Moravskoslezský kraj</i>	3,7	3,1	2,2	2,1	1,8	1,6	1,6	1,6

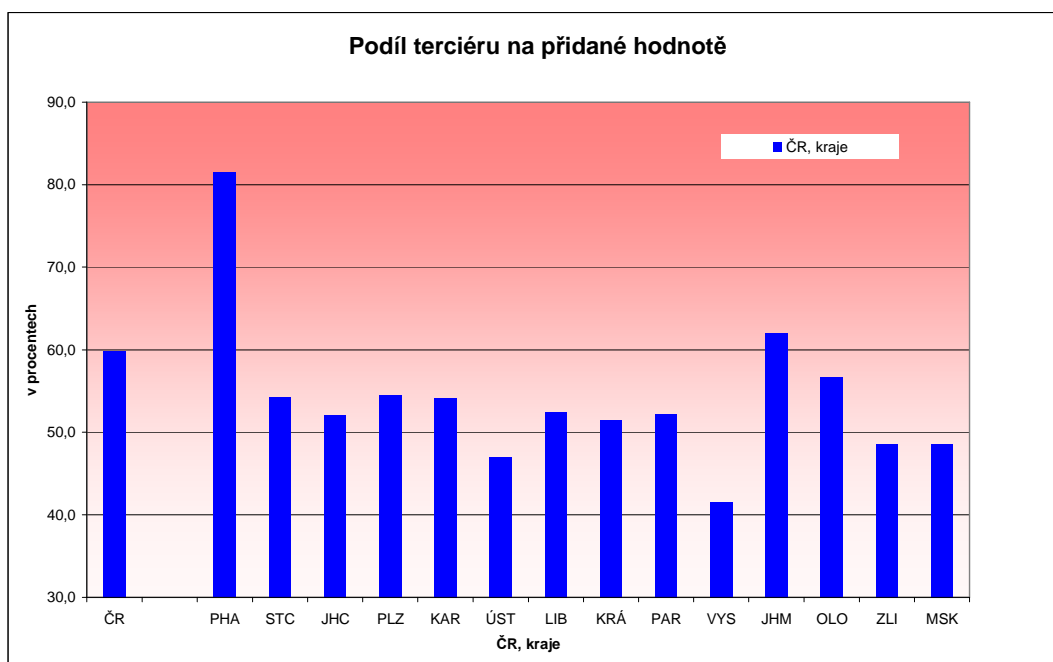
Regionální podíly na celkové HPH za sekundér

	1995	2000	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Česká republika celkem	38,3	38,1	35,9	38,6	37,9	38,2	38,4	37,6
<i>Česká republika bez Prahy</i>	42,1	43,7	42,0	44,9	44,1	44,4	45,2	44,1
PRAHA	23,1	19,4	16,4	18,1	18,0	18,8	18,0	18,3
ZÁPAD	42,3	44,8	42,5	45,4	44,7	45,2	45,6	44,4
VÝCHOD	41,8	42,3	41,2	44,3	43,5	43,4	44,8	43,8
Region - NUTS2								
Praha	23,1	19,4	16,4	18,1	18,0	18,8	18,0	18,3
Střední Čechy	45,3	45,5	41,9	45,0	44,1	45,6	45,6	42,7
Jihozápad	38,1	42,1	40,0	43,2	42,9	43,3	42,7	42,1
Severozápad	46,5	47,0	45,4	49,6	47,2	47,7	48,6	49,5
Severovýchod	40,6	44,8	43,2	44,5	44,8	44,9	45,9	44,3
Jihovýchod	38,5	39,5	38,5	40,1	39,0	39,0	40,6	39,5
Střední Morava	38,6	42,9	42,6	45,1	43,6	44,5	45,6	43,9
Moravskoslezsko	49,3	45,8	44,1	49,7	49,6	48,5	50,0	49,8
Region - NUTS3								
<i>Hl. m. Praha</i>	23,1	19,4	16,4	18,1	18,0	18,8	18,0	18,3
<i>Středočeský kraj</i>	45,3	45,5	41,9	45,0	44,1	45,6	45,6	42,7
<i>Jihočeský kraj</i>	39,3	42,5	39,7	42,1	43,2	43,4	43,5	42,8
<i>Plzeňský kraj</i>	36,7	41,7	40,2	44,3	42,6	43,2	41,9	41,3
<i>Karlovarský kraj</i>	39,0	43,9	41,2	44,6	40,0	39,2	42,8	43,0
<i>Ústecký kraj</i>	49,2	48,1	46,9	51,3	49,7	50,5	50,5	51,6
<i>Liberecký kraj</i>	42,9	48,7	47,3	49,6	50,6	49,0	48,9	46,0
<i>Královéhradecký kraj</i>	38,2	43,6	40,5	42,2	42,9	43,3	45,7	44,0
<i>Pardubický kraj</i>	41,3	42,8	43,0	43,1	41,9	43,2	43,8	43,3
<i>Vysočina kraj</i>	42,1	45,5	45,8	48,8	48,6	50,3	52,4	51,2
<i>Jihomoravský kraj</i>	37,1	37,0	35,4	36,4	34,9	34,3	35,7	34,8
<i>Olomoucký kraj</i>	37,0	39,0	38,4	41,3	39,6	40,1	40,8	39,0
<i>Zlínský kraj</i>	40,3	46,9	46,9	49,1	47,8	48,8	50,2	48,9
<i>Moravskoslezský kraj</i>	49,3	45,8	44,1	49,7	49,6	48,5	50,0	49,8

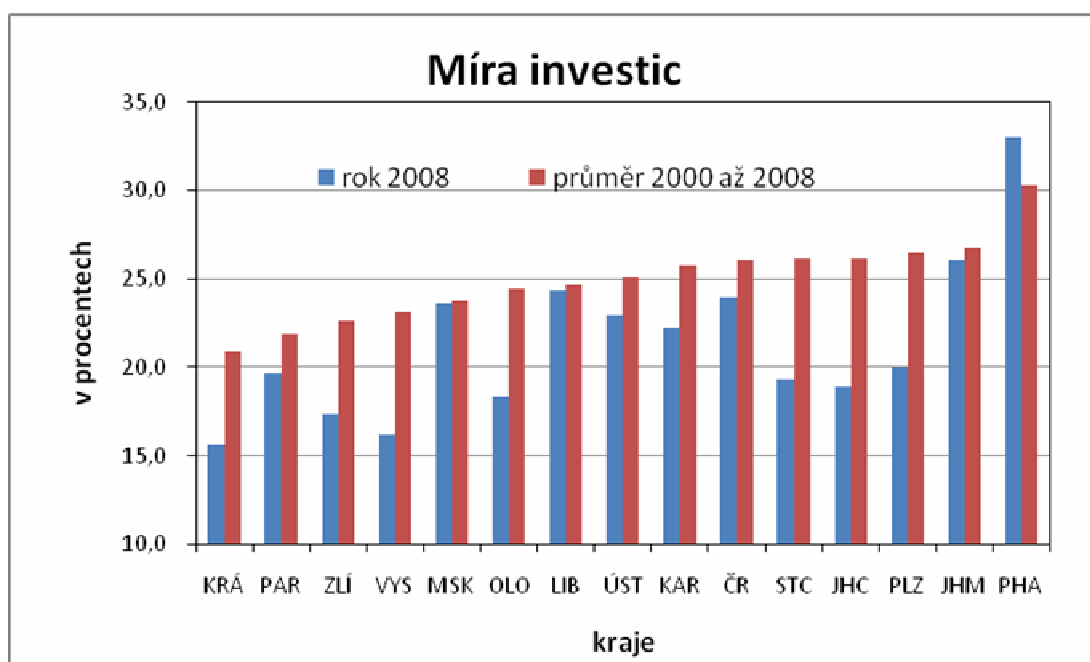
Regionální podíly na celkové HPH za terciér

	1995	2000	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Česká republika celkem	56,7	58,0	61,0	58,1	59,1	59,2	59,1	59,9
<i>Česká republika bez Prahy</i>	51,7	51,4	54,0	50,8	51,9	52,2	51,6	52,5
PRAHA	76,6	80,3	83,5	81,8	81,8	81,0	81,8	81,5
ZÁPAD	51,6	50,5	53,5	50,5	51,4	51,3	51,1	52,2
VÝCHOD	51,8	52,5	54,5	51,3	52,6	53,4	52,1	52,9
Region - NUTS2								
Praha	76,6	80,3	83,5	81,8	81,8	81,0	81,8	81,5
Střední Čechy	48,6	50,3	54,1	50,7	52,0	51,1	51,4	54,2
Jihozápad	53,4	51,1	55,0	51,4	51,9	52,0	52,6	53,2
Severozápad	50,2	50,3	52,5	48,5	50,8	50,4	49,7	48,8
Severovýchod	53,3	50,5	52,4	50,9	50,9	51,6	50,6	52,0
Jihovýchod	53,6	53,8	56,3	54,3	56,0	56,7	55,4	56,1
Střední Morava	54,3	51,8	52,7	49,8	51,9	52,2	51,1	52,7
Moravskoslezsko	47,0	51,2	53,7	48,2	48,5	49,8	48,4	48,5
Region - NUTS3								
<i>Hl. m. Praha</i>	76,6	80,3	83,5	81,8	81,8	81,0	81,8	81,5
<i>Středočeský kraj</i>	48,6	50,3	54,1	50,7	52,0	51,1	51,4	54,2
<i>Jihočeský kraj</i>	51,4	49,9	54,6	51,7	51,0	51,4	51,4	52,1
<i>Plzeňský kraj</i>	55,6	52,4	55,5	51,1	52,8	52,6	53,8	54,5
<i>Karlovarský kraj</i>	56,5	52,8	56,1	53,1	57,4	57,9	54,4	54,2
<i>Ústecký kraj</i>	48,0	49,3	51,2	46,8	48,5	48,0	48,2	47,0
<i>Liberecký kraj</i>	53,9	48,9	50,8	48,6	47,6	49,5	49,7	52,5
<i>Královéhradecký kraj</i>	54,7	51,1	54,5	52,5	52,1	52,2	50,1	51,4
<i>Pardubický kraj</i>	51,1	51,1	51,3	50,9	52,5	52,7	51,9	52,2
<i>Vysočina kraj</i>	45,3	42,8	45,2	42,1	42,7	42,4	40,7	41,5
<i>Jihomoravský kraj</i>	57,0	58,3	61,0	59,5	61,6	62,6	61,4	62,1
<i>Olomoucký kraj</i>	54,7	54,5	56,0	52,4	54,9	55,7	54,9	56,7
<i>Zlínský kraj</i>	53,9	49,0	49,3	47,1	48,8	48,7	47,3	48,6
<i>Moravskoslezský kraj</i>	47,0	51,2	53,7	48,2	48,5	49,8	48,4	48,5

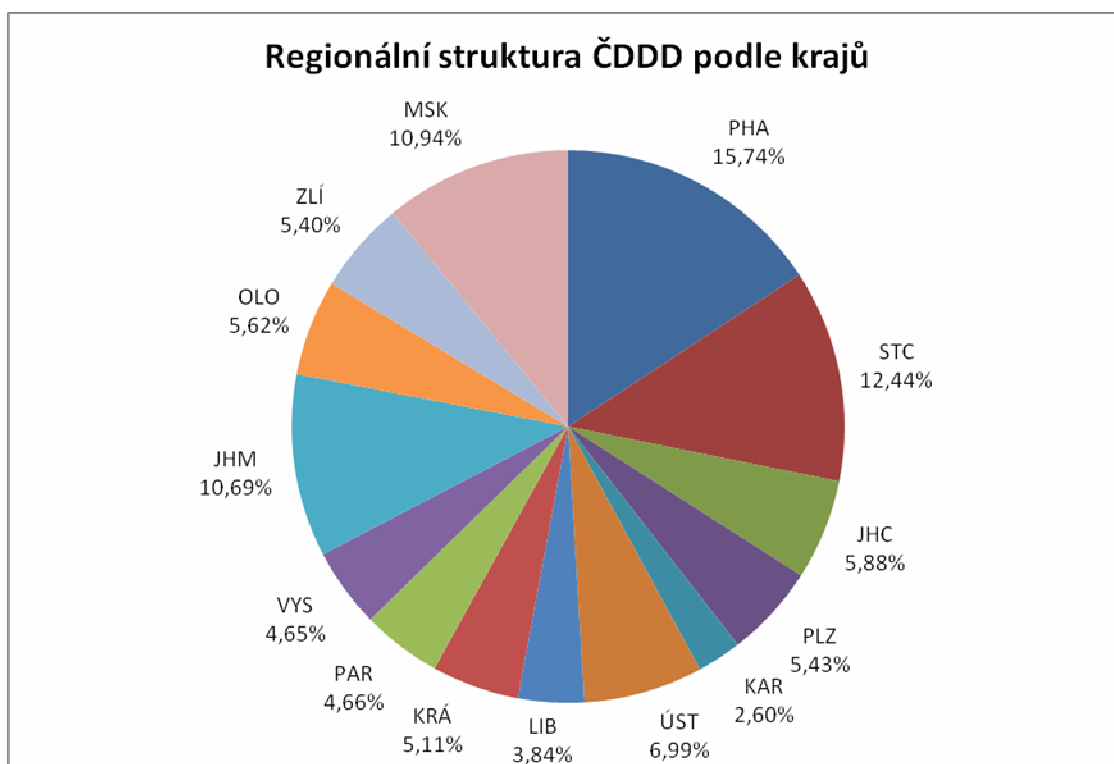
Míra investic - Podíl THFK k HDP v regionech (v procentech)

	1995	2000	2003	2004	2005	2006	2007	2008	průměr 2000-2008
Česká republika	31,5	28,0	26,7	25,8	24,9	24,7	25,2	23,9	25,6
ČR bez Prahy	35,7	30,5	29,3	27,0	26,4	25,2	24,8	23,2	24,7
Region - NUTS 2									
Praha	28,4	29,2	26,8	30,9	28,5	30,9	34,0	33,0	30,5
Střední Čechy	32,7	29,7	27,2	27,5	28,6	25,3	22,1	19,3	25,7
Jihozápad	46,9	33,6	27,7	25,8	24,8	27,0	23,5	19,4	26,0
Severozápad	31,8	23,6	30,5	23,4	22,0	21,4	25,4	22,8	24,1
Severovýchod	28,0	26,3	25,0	24,5	19,8	17,3	18,3	19,4	21,5
Jihovýchod	29,3	27,9	29,3	24,0	28,5	24,3	25,5	23,2	26,1
Střední Morava	25,5	25,8	24,1	24,2	20,2	20,2	19,4	17,8	21,7
Moravskoslezsko	33,2	25,7	21,9	20,3	20,3	23,3	21,3	23,6	22,3
Region - NUTS 3									
Hlavní město Praha	28,4	29,2	26,8	30,9	28,5	30,9	34,0	33,0	30,5
Středočeský kraj	32,7	29,7	27,2	27,5	28,6	25,3	22,1	19,3	25,7
Jihočeský kraj	56,9	31,2	30,5	26,1	28,3	21,5	20,3	18,9	25,3
Plzeňský kraj	36,0	36,3	24,6	25,4	21,0	33,0	26,8	20,0	26,7
Karlovarský kraj	31,6	20,4	31,1	26,4	26,3	22,2	20,6	22,3	24,2
Ústecký kraj	31,9	24,8	30,3	22,4	20,5	21,1	27,0	23,0	24,2
Liberecký kraj	27,5	27,8	30,5	28,6	23,2	19,5	20,2	24,3	24,9
Královéhradecký kraj	27,4	27,3	22,6	21,9	18,2	16,8	16,5	15,6	19,8
Pardubický kraj	29,2	23,7	23,5	24,3	18,7	16,0	18,8	19,6	20,7
Vysočina	25,6	30,7	23,0	22,7	24,2	19,2	22,5	16,2	22,7
Jihomoravský kraj	30,8	26,8	31,9	24,5	30,3	26,5	26,7	26,1	27,6
Olomoucký kraj	25,4	26,9	24,0	25,0	21,1	20,1	19,8	18,4	22,2
Zlínský kraj	25,7	24,6	24,2	23,3	19,2	20,3	19,0	17,3	21,1
Moravskoslezský kraj	33,2	25,7	21,9	20,3	20,3	23,3	21,3	23,6	22,3

Čistý disponibilní důchod domácností v mil. Kč

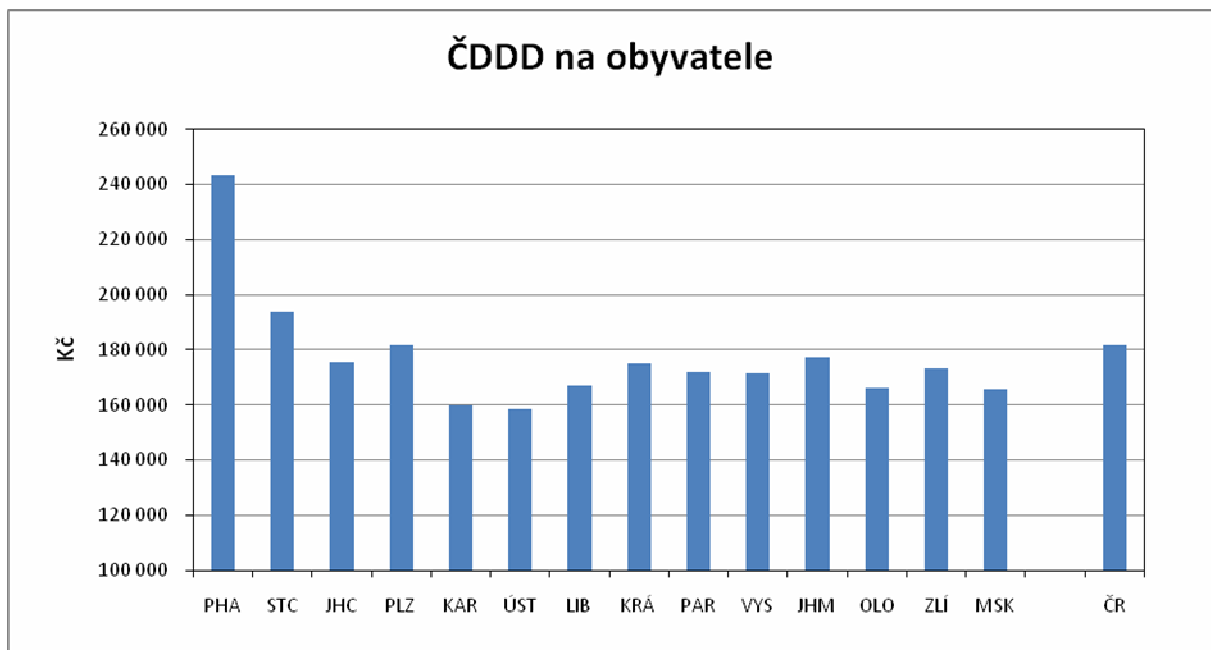
	1995	2000	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Česká republika	812 002	1 164 885	1 335 859	1 396 252	1 472 084	1 593 713	1 746 794	1 895 363
ČR bez Prahy	694 152	986 123	1 125 206	1 178 195	1 243 592	1 341 857	1 472 981	1 597 011
Region - NUTS 2								
Praha	117 850	178 762	210 653	218 057	228 492	251 856	273 813	298 352
Střední Čechy	89 426	132 092	159 457	167 811	175 788	193 492	215 156	235 753
Jihozápad	92 663	131 725	151 290	158 419	166 587	180 245	196 934	214 364
Severozápad	85 263	119 480	132 344	136 631	143 621	155 578	167 071	181 741
Severovýchod	113 258	162 505	182 268	191 731	203 632	218 881	238 579	258 083
Jihovýchod	125 118	178 352	203 587	216 336	227 522	242 170	270 150	290 870
Střední Morava	91 687	130 561	149 504	154 382	162 628	178 621	195 047	208 941
Moravskoslezsko	96 737	131 408	146 757	152 884	163 814	172 869	190 045	207 258
Region - NUTS 3								
Hlavní město Praha	117 850	178 762	210 653	218 057	228 492	251 856	273 813	298 352
Středočeský kraj	89 426	132 092	159 457	167 811	175 788	193 492	215 156	235 753
Jihočeský kraj	48 515	69 146	79 346	82 649	87 167	95 281	102 897	111 450
Plzeňský kraj	44 148	62 579	71 944	75 770	79 419	84 964	94 037	102 914
Karlovarský kraj	23 080	33 719	36 916	37 693	39 306	42 086	45 787	49 349
Ústecký kraj	62 183	85 761	95 428	98 938	104 314	113 493	121 284	132 392
Liberecký kraj	31 983	46 667	52 540	55 091	57 817	62 180	67 600	72 802
Královéhradecký kraj	43 760	62 777	68 877	71 854	76 751	82 658	89 805	96 909
Pardubický kraj	37 515	53 060	60 851	64 785	69 064	74 042	81 173	88 372
Vysočina	37 070	53 120	63 201	66 488	68 794	74 871	82 577	88 215
Jihomoravský kraj	88 048	125 232	140 386	149 849	158 729	167 300	187 573	202 655
Olomoucký kraj	47 029	66 946	77 011	79 742	83 279	90 710	99 409	106 527
Zlínský kraj	44 658	63 615	72 493	74 640	79 350	87 912	95 638	102 413
Moravskoslezský kraj	96 737	131 408	146 757	152 884	163 814	172 869	190 045	207 258

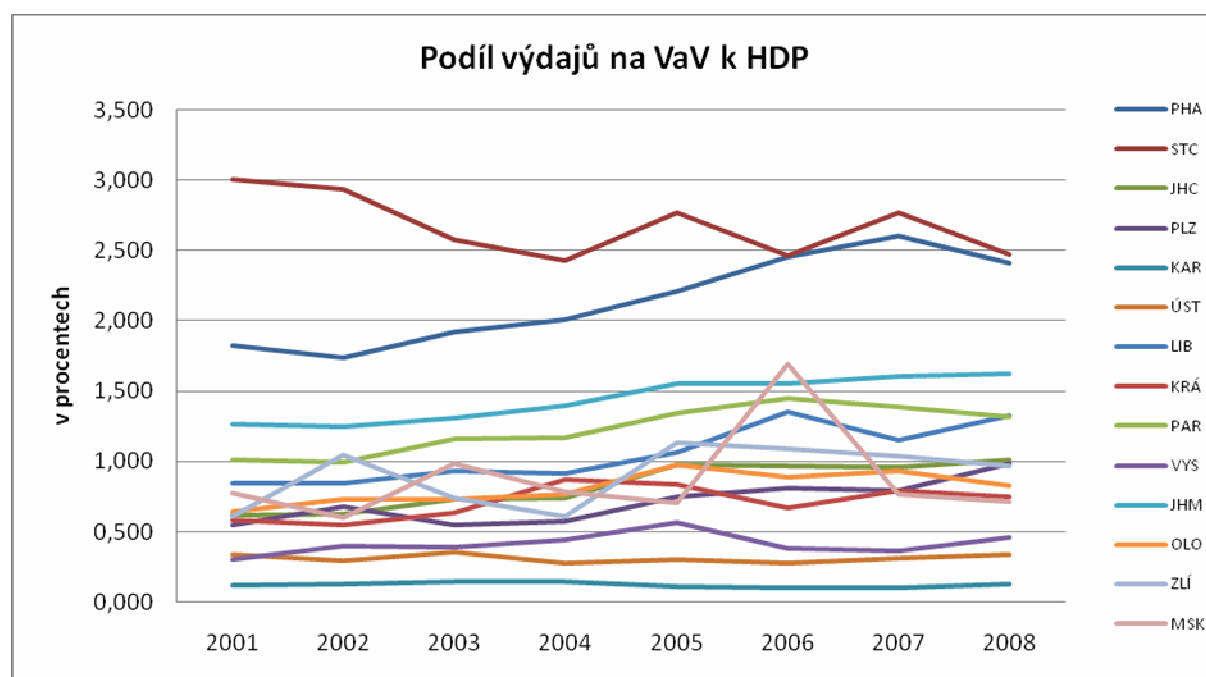
Čistý disponibilní důchod domácností na obyvatele v Kč

	1995	2000	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Česká republika	78 600	113 398	130 945	136 795	143 841	155 232	169 219	181 728
ČR bez Prahy	76 129	108 501	124 472	130 312	137 292	147 732	161 401	173 505
Region - NUTS 2								
Praha	97 184	150 994	181 308	187 074	194 277	212 792	228 853	243 497
Střední Čechy	80 744	118 665	140 937	147 494	152 842	165 869	181 255	193 753
Jihozápad	78 312	111 855	128 838	134 867	141 518	152 526	165 672	178 534
Severozápad	75 406	105 586	117 751	121 521	127 373	137 953	147 701	159 023
Severovýchod	75 821	109 140	123 054	129 584	137 434	147 322	159 953	171 711
Jihovýchod	75 142	107 590	124 196	131 939	138 709	147 476	163 928	175 434
Střední Morava	73 209	104 943	121 260	125 405	132 280	145 304	158 509	169 470
Moravskoslezsko	75 260	103 028	116 767	121 892	130 866	138 305	152 118	165 784
Region - NUTS 3								
Hlavní město Praha	97 184	150 994	181 308	187 074	194 277	212 792	228 853	243 497
Středočeský kraj	80 744	118 665	140 937	147 494	152 842	165 869	181 255	193 753
Jihočeský kraj	77 354	110 459	126 962	132 149	139 075	151 520	162 969	175 619
Plzeňský kraj	79 392	113 439	130 972	137 961	144 302	153 671	168 733	181 801
Karlovarský kraj	75 648	110 701	121 402	124 103	129 048	138 179	149 817	159 924
Ústecký kraj	75 316	103 702	116 396	120 566	126 752	137 869	146 918	158 690
Liberecký kraj	74 566	108 753	123 017	128 899	135 001	144 672	156 443	167 059
Královéhradecký kraj	78 966	113 871	125 752	131 362	140 095	150 528	163 127	175 079
Pardubický kraj	73 460	104 338	120 166	128 239	136 611	146 095	159 501	172 030
Vysočina	71 844	103 358	123 792	130 310	134 889	146 485	161 109	171 495
Jihomoravský kraj	76 623	109 492	124 378	132 675	140 433	147 923	165 201	177 206
Olomoucký kraj	72 221	103 623	120 213	124 640	130 331	141 862	155 203	165 977
Zlínský kraj	74 280	106 369	122 393	126 233	134 389	149 036	162 098	173 263
Moravskoslezský kraj	75 260	103 028	116 767	121 892	130 866	138 305	152 118	165 784

Podíl výdajů na výzkum a vývoj k HDP

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Česká republika	1,205	1,199	1,251	1,246	1,414	1,549	1,535	1,467
ČR bez Prahy	1,013	1,031	1,040	1,012	1,163	1,258	1,182	1,148
ČR bez Prahy a Středních Čech	0,706	0,726	0,794	0,784	0,909	1,059	0,916	0,926
PRAHA	1,826	1,737	1,924	2,009	2,211	2,457	2,601	2,407
STŘEDNÍ ČECHY	3,003	2,936	2,581	2,426	2,773	2,464	2,766	2,473
JIHOZÁPAD	0,586	0,651	0,643	0,660	0,867	0,893	0,881	0,996
SEVEROZÁPAD	0,277	0,247	0,300	0,241	0,254	0,237	0,258	0,287
SEVEROVÝCHOD	0,797	0,781	0,895	0,983	1,068	1,130	1,095	1,104
JIHOVÝCHOD	0,978	0,996	1,039	1,111	1,259	1,211	1,239	1,283
STŘEDNÍ MORAVA	0,624	0,888	0,736	0,687	1,051	0,993	0,987	0,896
MORAVSKOSLEZSKO	0,775	0,601	0,981	0,780	0,706	1,695	0,768	0,715
HL.M.PRAHA	1,826	1,737	1,924	2,009	2,211	2,457	2,601	2,407
STŘEDOČESKÝ KRAJ	3,003	2,936	2,581	2,426	2,773	2,464	2,766	2,473
JIHOČESKÝ KRAJ	0,621	0,624	0,728	0,743	0,978	0,967	0,962	1,008
PLZEŇSKÝ KRAJ	0,547	0,680	0,550	0,573	0,746	0,814	0,794	0,984
KARLOVARSKÝ KRAJ	0,122	0,129	0,149	0,148	0,114	0,103	0,104	0,125
ÚSTECKÝ KRAJ	0,334	0,291	0,354	0,274	0,302	0,280	0,309	0,340
LIBERECKÝ KRAJ	0,843	0,848	0,935	0,916	1,060	1,352	1,150	1,329
KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ	0,586	0,551	0,632	0,869	0,835	0,674	0,792	0,746
PARDUBICKÝ KRAJ	1,009	0,992	1,163	1,168	1,344	1,447	1,386	1,320
VYSOČINA KRAJ	0,306	0,397	0,386	0,441	0,561	0,383	0,363	0,459
JIHOMORAVSKÝ KRAJ	1,267	1,250	1,312	1,394	1,552	1,555	1,602	1,619
OLOMOUCKÝ KRAJ	0,644	0,733	0,732	0,763	0,972	0,893	0,932	0,828
ZLÍNSKÝ KRAJ	0,604	1,044	0,739	0,606	1,131	1,091	1,041	0,965
MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ	0,775	0,601	0,981	0,780	0,706	1,695	0,768	0,715

Alternativní metody měření pokroku

Podle prof. Stieglitze²⁵ je současná ekonomika výrazně výkonově orientovaná a s tím je spojen i vývoj poznání, včetně statistiky, která se orientuje primárně na hodnocení globálního vývoje ekonomiky. Aktuální problémy globální ekonomie a analýzy krizových situací v posledních letech poukazují na fakt, že možnosti statistiky včas upozornit na vznik krizových situací jsou za současných podmínek, zejména pak pro potřeby regionální politiky omezené, respektive nulové.²⁶

Již téměř 80 let se pro hodnocení stavu a vývoje hospodářství využívá ukazatel „Hrubý domácí produkt“, který představuje úhrn nově vytvořené hodnoty za všechny ekonomické aktivity na určitém území a časovou jednotku (čtvrtletí, kalendářní rok). V období mezi světovými válkami byl předpokladem pokroku ekonomický růst. Od tempa růstu HDP se odvozovalo hodnocení, že se život zlepšuje. Dnes se však zjišťuje, že i přes vysokou úroveň ekonomického růstu v řadě zemí není náš život šťastnější než byl dříve. Zvyšující se příjmy neznamenají vždy spokojenější život.

HDP se pro mnohé politiky a média stal fetišem. Ačkoliv je bezesporu pravdou, že HDP je velmi účinným a všeobecně uznávaným indikátorem pro sledování krátkodobých až střednědobých výkyvů v hospodářství, nelze přehlížet jeho omezení. Stále je třeba jej považovat za indikátor určený pro měření výkonnosti tržního hospodářství. HDP má svá omezení zejména co se týče měření sociálního pokroku, účinného využívání zdrojů nebo sociálního začleňování. HDP neumožňuje rozlišit aktivity s pozitivním a negativním dopadem na společnost, zejména:

- nebere v úvahu udržitelnost rozvoje;
- neupozorňuje na nepřiměřené zasahování člověka do přírody a jejích zdrojů;
- nezahrnuje vyčerpávajícím způsobem netržní aktivity;
- nekvantifikuje chudobu, volný čas, kvalitu života;
- není a ani nemůže být mírou bohatství, blahobytu a pokroku.

Hrubý domácí produkt v době svých počátků neměl takové limity pro svou vypovídací schopnost jako je tomu dnes. Tržní hospodářství USA a zemí v západní Evropě v podstatě neznalo netržní služby, nebyl uplatňován princip solidarity tak, jak jej známe dnes. Vzhledem k míře intenzity těžby surovin nebyly obavy z drancování přírodních zdrojů, otázky související se životním prostředím tudíž nedeterminovaly chování lidí v takové míře, jako je tomu dnes; otázky s vazbou na volný čas a kvalitu života též nikdo řešit nemusel. Dnes je však zcela jiná situace, která si vynutí přizpůsobit se úrovni rozvoje lidské společnosti.

Počet sad ukazatelů a indexů, které se snaží o co nejkomplexnější zrcadlo pokroku společnosti, v posledních letech přibývá. Výzkumem a vývojem těchto nástrojů měření se zabývají po celém světě různé mezinárodní organizace i národní instituty. Vzhledem k rozmanitosti metodik těchto měření se OECD rozhodla počátkem 21. století sjednotit výzkum v této oblasti.²⁷

Prvním mezníkem této spolupráce bylo **světové Fórum OECD o klíčových indikátorech „Statistics, Knowledge and Policy“** v Palermu na Sicílii ve dnech 10.-13. listopadu 2004²⁸. Cílem tohoto setkání byla výměna dosavadních zkušeností a posouzení možnosti vytvoření společného výzkumného projektu na klíčové ukazatele určené pro rozhodovací procesy. Po té proběhlo několik přípravných seminářů a regionálních konferencí.

„Pasti jednoho ukazatele“ je nutné čelit doplněním HDP o další statistické ukazatele, jenž umožní najít odpovědi týkající se sociálních otázek, ale i otázek související s problematikou životního prostředí, blahobytu a samozřejmě i spokojenosti lidí. Rozhodování na základě jediného ukazatele není vhodným řešením. Na základě odborné diskuze, která je organizována mezinárodními orgány a institucemi – Evropský parlament, Evropská komise, Římský klub, OECD a další – se snaží experti z celého světa, ať jsou z vědeckého fóra, či národních a mezinárodních statistických institucí, připravit určitou alternativu k HDP, anebo rozšířit systém národních účtů.

²⁵ Joseph Eugene Stiglitz – americký ekonom a profesor Kolumbijské univerzity, v roce 2001 obdržel Nobelovu cenu za ekonomii.

²⁶ Mimořádné zasedání Statistického výboru OECD; Korejská republika, Bosan; říjen 2009

²⁷ Jiří Vopravil, ČSÚ – Informace „Globální projekt „Measuring the Progress of Societies“

²⁸ Viz Jílek, J. (2005). Statistika, poznatky a politika – světové fórum OECD o klíčových indikátorech. *Statistika*, 1/2005.

Určitou alternativou k užívání HDP mohou být následující ukazatele:

- ukazatele udržitelného rozvoje (Sustainable Development Indicators);
- agregátní či kompozitní ukazatele;
- klíčové ukazatele (Key Indicators);
- ekologická stopa (Ecological Footprint);
- index lidského rozvoje (HDI – Human Development Index);
- index kvality života (QOL – Quality of Life Index);
- index chudoby (HPI – Human Poverty Index);
- index reálného bohatství (HPI – Genuine Progress Indicator);
- index ekonomického blahobytu (IEWWB – Index of Economic Well-being);
- integrovaný systém účtů ekonomických, sociálních a environmentálních.

Cesta hledání ukazatele či ukazatelů „za rámec“ HDP má zatím tři kategorie:²⁹

- **Ukazatele přizpůsobující (adjusting) HDP** jsou ukazatele, kdy tradiční ukazatele jako HDP či národní úspory jsou přizpůsobovány zahrnutím environmentálních a sociálních faktorů v peněžním vyjádření; to je cesta velmi obtížná a zásadně závisí na ocenění těchto faktorů.
- **Ukazatele nahrazující (replacing) HDP** jsou takové, které se snaží ohodnotit blahobyt přímějším způsobem než HDP, např. ohodnocením průměrné spokojenosti nebo stupně uspokojení základních lidských potřeb. Tyto indikátory mohou sloužit jako cenné nástroje pro zlepšení participace občanů a pro komunikaci s nimi.
- **Ukazatele doplňující (supplementing) HDP** jsou zřejmě nejrealističtější a nepřijatelnější volbou při cestě za rámec HDP. V tomto přístupu je HDP doplňován o dodatečné environmentální a/nebo sociální informace. První podskupinou je systém satelitních účtů. Druhá podskupina využívá sociálních a environmentálních informací a dává je do vztahu k HDP.

V současné době se často diskutuje o zprávě Stiglitzovy komise, kterou ustavil v roce 2008 francouzský prezident Sarkozy, a v úvodu semináře³⁰ navrhl novou cestu pro měření prosperity a zároveň vyzval ostatní země, aby přijaly opatření ke změně měření ekonomického výkonu. Cílem uvedené Stiglitzovy komise, kromě vytvoření, filozofického základu pro komplexnější měření ekonomického a sociálního pokroku, bylo zjistit meze HDP jako ukazatele ekonomické výkonnosti a sociálního pokroku a zvážit vhodnost zapojení dalších údajů pro popis relevantního obrazu skutečnosti, způsob jejich prezentování a navrhnout vhodné nástroje pro nová měření.

Výstup komise je zveřejněn a poskytuje návod pro všechny zúčastněné země nebo skupiny zemí. Komise přijala následující doporučení:

1. Při měření materiálních hodnot je lepší využít příjem a spotřebu než ukazatele o výrobě;
2. Je nutné rozšířit pohled i na sektor domácností;
3. Bohatství je potřeba posuzovat společně s příjmy a spotřebou;
4. Je potřeba se více zaměřit na rozdělení příjmů, spotřeby a bohatství;
5. Měření příjmů musí být rozšířeno o netržní aktivity (práce doma, dobročinné práce apod.) ;
6. Kvalita života závisí na objektivních podmínkách a možnostech lidí. Měla by být přijata opatření ke zlepšení měření zdraví lidí, vzdělávání, osobních aktivit a environmentálních podmínek. Zejména značné úsilí by mělo být věnováno rozvoji a provádění robustního a spolehlivého měření sociálních vazeb, politických zadání, hospodářské nejistoty, které mohou předpovídat životní spokojenost;
7. Ukazatele kvality života pokrývající všechny dimenze by měly umožnit posouzení nerovností vyčerpávajícím způsobem;
8. Zjišťování by měla být navržena tak, aby posoudila vazby mezi různými oblastmi kvality života za každou osobu a informace by měly být použity při navrhování politik v různých oborech;

²⁹ Jiří Křovák – zpráva z konference – „Za (rámec) HDP; měření pokroku, skutečného bohatství a blahobytu národů“; Brusel, listopad 2007

³⁰ Francie, Paříž – září 2009 – Komise pro měření hospodářského výkonu a sociálního pokroku.

9. Statistické úřady by měly poskytovat potřebné informace pro agregaci napříč všemi dimenzemi kvality života, tak aby bylo možno konstruovat různé indexy;
10. Měření objektivního a subjektivního blaha poskytuje klíčové informace o kvalitě života lidí. Statistické úřady by měly včlenit otázky zachycující hodnocení života lidí;
11. Hodnocení udržitelnosti vyžaduje dobrý způsob prezentace prostřednictvím „dashboard“ ukazatelů (tj. specifický software pro komparace);
12. Ekologické aspekty udržitelnosti si zaslouží samostatné využití založené na dobře zvoleném soubor naturálních ukazatelů. Zejména je třeba jasný ukazatel vyjadřující přibližování se k hranici nevratného poškození životního prostředí (např. spojeném se změnou klimatu nebo vyčerpáním rybolovných zdrojů).

Nezávisle na výše uvedených výstupech Stiglitzovy komise, lze některé poznatky z oblasti analýzy statistických údajů zevšeobecnit:

- Komparace s průměry nevypovídají vždy objektivně o pokroku;
- Jako přínos lze hodnotit odklon od jednostranného měření výkonnosti k měření blahobytu, spokojenosti lidí, ale i orientace na životní prostředí a dopad činnosti člověka na přírodu;
- Při výběru indikátorů se projevují subjektivistické přístupy zejména při stanovení jejich váhy;
- Při měření hodnot se projevují těžkosti související se stabilitou souborů, ale i interpretací zjištěných hodnot;
- Těžkosti při definování některých pojmů a způsobu jejich měření, jde zejména o spokojenost, štěstí apod.;
- V souvislosti s hospodářskou recesí se objevují požadavky na zvýšení cykličnosti a kvality při sledování jevů a procesů;
- Řešení musí být globální a systematické;
- Prosazují se názory, že je třeba se zabývat predikcemi apod.

Alternativní hodnocení vývoje na regionální úrovni

Jako jedna z alternativních metod, které by bylo možné aplikovat při analytické činnosti na regionální úrovni, je volba multikriteriálního hodnocení či výběr kompozitních indikátorů. Samozřejmě i zde jsou možnosti limitovány regionální úrovní, za kterou lze provést měření, jejich cykličnost, termíny dostupnosti údajů (v současné době mají dostupné regionální údaje za EU dva roky zpoždění; ČSÚ prezentuje vybrané makroekonomické agregáty v regionálních účtech se zpožděním 11 měsíců).

Analýza souhrnného kompozitního ukazatele by měla vždy vycházet z dílčích systémově uspořádaných indikátorů. Zjednodušeně jej lze přirovnat k pavučině se středem, kterým by byla zjištěná hodnota souhrnného kompozitního ukazatele. Jednotlivé výseče pak mohou představovat či zastupovat dílčí indikátory nebo tematické oblasti; vzdálenost od středu pak lze považovat jako hloubku územního detailu. Výsledkem kompozitního ukazatele může být souhrn relativních odchylek absolutních hodnot jednotlivých indikátorů od zvoleného základu, zde pro ilustraci v následném příkladu byla zvolena průměrná hodnota příslušného indikátoru na národní úrovni.

Za dílčí ukazatele v tomto příkladu byly vybrány indikátory:

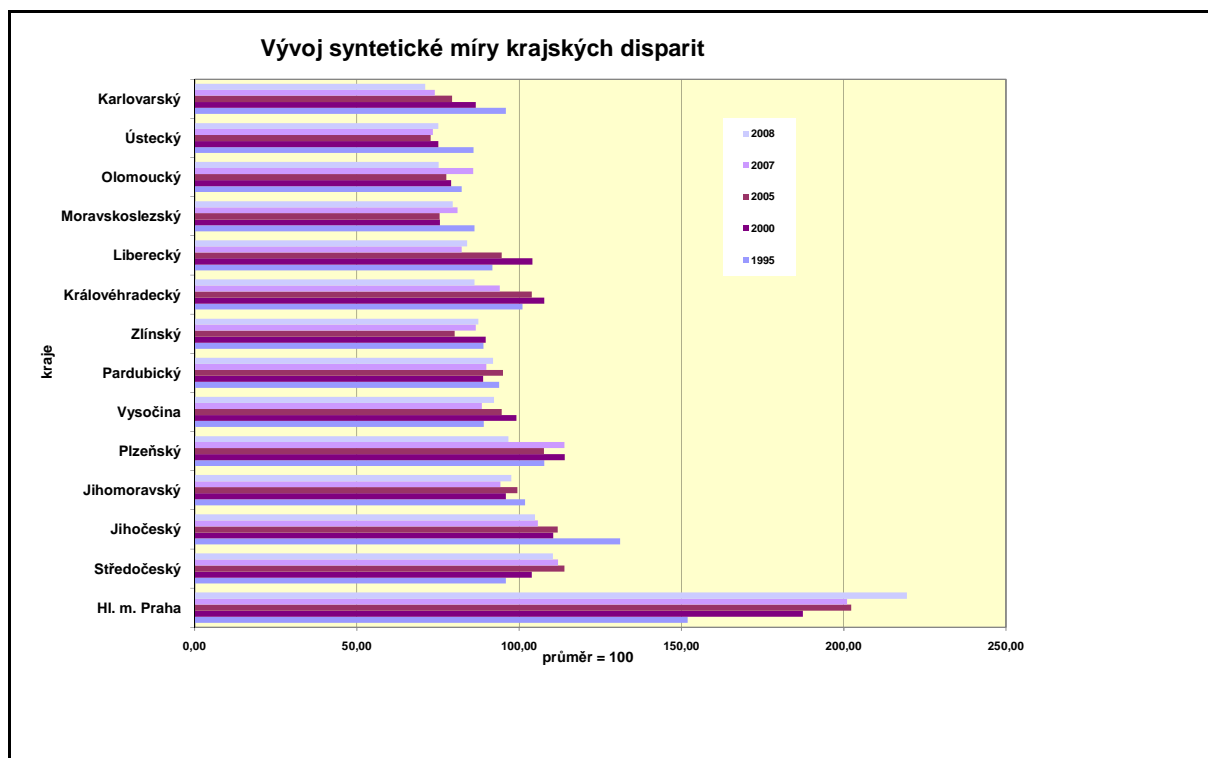
- Regionální – krajský hrubý domácí produkt na obyvatele;
- Regionální - krajský čistý disponibilní důchod domácností na obyvatele;
- Regionální – krajská tvorba hrubého fixního kapitálu na obyvatele;
- Míra nezaměstnanosti podle krajů.

Po následném utřídění sumy relativních odchylek – regionálních disparit – za vybrané indikátory lze odvodit pořadí regionů zvolené regionální úrovně. V našem případě pořadí krajů.

Bennetova metoda - pořadí podle roku 2008

Kraje	Suma odchylek						Pořadí					
	1995	2000	2005	2006	2007	2008	1995	2000	2005	2006	2007	2008
Hl. m. Praha	6,076	7,496	8,094	8,502	8,038	8,779	1	1	1	1	1	1
Středočeský kraj	3,833	4,153	4,560	4,477	4,481	4,415	7	6	2	3	3	2
Jihočeský kraj	5,245	4,419	4,473	4,041	4,229	4,193	2	3	3	4	4	3
Jihomoravský kraj	4,072	3,833	3,975	3,655	3,768	3,903	4	8	6	8	5	4
Plzeňský kraj	4,312	4,560	4,303	4,647	4,556	3,867	3	2	4	2	2	5
Vysočina kraj	3,565	3,965	3,783	3,725	3,542	3,691	10	7	8	6	8	6
Pardubický kraj	3,754	3,554	3,799	3,686	3,595	3,678	8	10	7	7	7	7
Zlínský kraj	3,562	3,589	3,204	3,493	3,463	3,494	11	9	10	9	9	8
Královéhradecký kraj	4,040	4,309	4,154	3,809	3,760	3,450	5	4	5	5	6	9
Liberecký kraj	3,668	4,162	3,783	3,346	3,291	3,357	9	5	9	11	11	10
Moravskoslezský kraj	3,450	3,022	3,018	3,195	3,239	3,179	12	13	13	12	12	11
Olomoucký kraj	3,290	3,161	3,102	3,426	3,433	3,006	14	12	12	10	10	12
Ústecký kraj	3,436	3,002	2,908	2,933	2,937	3,003	13	14	14	14	14	13
Karlovarský kraj	3,834	3,465	3,174	3,070	2,960	2,844	6	11	11	13	13	14
Průměr ČR	4,000	4,000	4,000	4,000	4,000	4,000	x	x	x	x	x	x

Z výše uvedené tabulky je vidět sumu odchylek ve vybraných letech a odvozené pořadí jednotlivých krajů. Údaje jsou utříděné podle posledního sledovaného roku 2008. Porovnáním souhrnu odchylek za uvedené indikátory v tomto vymezeném období je možné vidět určité trendy. Jedním z nich je suverénní postavení hlavního města Prahy, která se výrazně odlišuje od průměrných hodnot sledovaných indikátorů, což je zřejmé z následující tabulky a sestupný vývoj u Karlovarského kraje, který se mezi roky 1995 a 2008 propadl ze 6. místa na poslední 14. místo.

Graf - vlastní

Kraje	Základní údaje - rok 2008				Relativní odchylky od průměru				Suma odchyl.	Průměr. suma odchyl.
	HDP na obyv.	ČDDD na obyv.	THFK na obyv.	Míra nez.	HDP na obyv.	ČDDD na obyv.	THFK na obyv.	Míra nezam.		
Hl. m. Praha	762 352	243 497	251 409	1,9	2,155	1,340	2,969	2,314	8,779	219,465
Středočeský kraj	325 034	193 753	62 736	2,6	0,919	1,066	0,741	1,689	4,415	110,384
Jihočeský kraj	307 454	175 619	58 074	2,6	0,869	0,966	0,686	1,672	4,193	104,828
Plzeňský kraj	317 425	181 801	63 470	3,6	0,897	1,000	0,750	1,220	3,867	96,682
Karlovarský kraj	253 964	159 924	56 522	7,6	0,718	0,880	0,667	0,578	2,844	71,094
Ústecký kraj	284 558	158 690	65 386	7,9	0,805	0,873	0,772	0,553	3,003	75,064
Liberecký kraj	261 872	167 059	63 692	4,6	0,740	0,919	0,752	0,945	3,357	83,916
Královéhradecký kraj	293 960	175 079	45 904	3,9	0,831	0,963	0,542	1,113	3,450	86,239
Pardubický kraj	295 219	172 030	57 953	3,6	0,835	0,947	0,684	1,212	3,678	91,952
Vysočina kraj	295 785	171 495	48 009	3,3	0,836	0,944	0,567	1,344	3,691	92,269
Jihomoravský kraj	326 596	177 206	85 194	4,4	0,923	0,975	1,006	0,998	3,903	97,570
Olomoucký kraj	269 684	165 977	49 492	5,9	0,762	0,913	0,584	0,746	3,006	75,153
Zlínský kraj	286 172	173 263	49 609	3,8	0,809	0,953	0,586	1,146	3,494	87,350
Moravskoslezský kraj	297 926	165 784	70 287	7,4	0,842	0,912	0,830	0,595	3,179	79,485
Průměr ČR	353 701	181 728	84 679	4,4	1,000	1,000	1,000	1,000	4,000	100,000

Někdy se jednotlivým ukazatelům přisuzují váhy, což může být dost subjektivické a hlavně to zpravidla může výrazně ovlivnit i pořadí regionů, které je závislé samozřejmě také na vlastním výběru ukazatelů. V uvedených příkladech byla u všech indikátorů zvolená váha 1,000. Tzn. že všechny indikátory jsou postaveny na stejnou váhovou úroveň.

Relativní odchylky od republikového průměru – 1. část

	Suma odchylek	HDP na obyvatele	HDP na pracovníka	HDP na odpracovanou hodinu	Export na HDP	ČDDD na obyvatele	THFK na obyvatele
Česká republika	12,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
Praha	25,159	2,155	1,486	1,427	0,213	1,340	2,969
Středočeský	14,214	0,919	0,995	0,966	1,973	1,066	0,741
Plzeňský	13,756	0,869	0,873	0,907	0,843	0,966	0,686
Jihočeský	12,076	0,897	0,905	0,887	2,114	1,000	0,750
Pardubický	11,848	0,718	0,742	0,751	1,050	0,880	0,667
Jihomoravský	11,160	0,805	0,930	0,905	1,085	0,873	0,772
Zlínský	10,936	0,740	0,817	0,808	1,275	0,919	0,752
Královéhradecký	10,781	0,831	0,881	0,862	0,981	0,963	0,542
Vysočina	10,728	0,835	0,858	0,880	2,018	0,947	0,684
Liberecký	10,521	0,836	0,888	0,934	1,069	0,944	0,567
Moravskoslezský	10,261	0,923	0,937	0,942	0,755	0,975	1,006
Ústecký	9,588	0,762	0,806	0,845	0,908	0,913	0,584
Karlovarský	9,302	0,809	0,854	0,858	1,135	0,953	0,586
Olomoucký	9,250	0,842	0,956	0,988	1,130	0,912	0,830

Relativní odchylky od republikového průměru – dokončení

	THFK na pracovníka	Míra investic	Registrovaná míra nezaměstnanosti	Míra nezaměstnanosti žen	Počet nezaměstnaných déle než 1 rok	Počet uchazečů na 1 VPM	Pořadí
Česká republika	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	x
Praha	2,040	1,377	2,789	2,417	1,255	5,690	1
Středočeský	0,802	0,806	1,332	1,882	1,333	1,399	2
Plzeňský	0,702	0,789	1,234	1,456	1,816	0,934	3
Jihočeský	0,729	0,835	1,185	1,153	1,573	1,727	4
Pardubický	0,699	0,930	0,783	0,609	0,878	0,594	5
Jihomoravský	0,883	0,960	0,581	0,649	0,770	0,376	6
Zlínský	0,824	1,016	0,857	1,023	0,955	0,533	7
Královéhradecký	0,567	0,652	1,240	1,040	1,162	1,057	8
Vysočina	0,702	0,820	1,001	1,042	1,239	0,822	9
Liberecký	0,601	0,678	0,950	1,219	1,523	0,519	10
Moravskoslezský	1,021	1,090	0,873	0,971	0,929	0,737	11
Ústecký	0,652	0,767	0,867	0,705	0,986	0,454	12
Karlovarský	0,613	0,724	0,973	1,381	1,221	0,829	13
Olomoucký	0,929	0,985	0,702	0,546	0,843	0,596	14

Při porovnání těchto dvou příkladů alternativního posuzování regionální disparity je zřejmé, že postavení Hlavního města Prahy je dominantní a v obou případech je na prvním místě, navíc suma odchylek od národního průměru je za rok 2008 více než dvojnásobná (index 2,097 v případě 12 ukazatelů resp. 2,195 v případě 4 indikátorů). Druhým v pořadí byl Středočeský kraj, zde však index dosahuje hodnoty již pouze 1,185 (12 indikátorů) či 1,104 (4 ukazatele). Pořadí u dalších krajů doznalo určitých změn, tyto odlišnosti však nemají zásadní obsahový charakter. Proto lze považovat obě varianty za vyhovující. Jejich použití se bude lišit zejména na možnostech časové náročnosti,

datové dostupnosti a samozřejmě i finančních možnostech. Obecně však platí, že pokud bude analyzováno více aspektů, rozhodování by se tím mohlo opírat o informace, které postihnou více faktorů a tudíž i takovéto řízení by mělo být vhodnější.

Pořadí krajů podle varianty	
4 indikátory	12 indikátorů
Hl. město Praha	Hl. město Praha
Středočeský	Středočeský
Jihočeský	Plzeňský
Jihomoravský	Jihočeský
Plzeňský	Pardubický
Vysočina	Jihomoravský
Pardubický	Zlínský
Zlínský	Královéhradecký
Královéhradecký	Vysočina
Liberecký	Liberecký
Moravskoslezský	Moravskoslezský
Olomoucký	Ústecký
Ústecký	Karlovarský
Karlovarský	Olomoucký

Na druhou stranu přemíra informací není vždy zárukou kvalitního řízení. Vždy je třeba najít optimální, přiměřený rozsah, aby nedocházelo k podcenění, anebo k přehlcení informacemi.

PŘÍLOHY

Přílohové tabulky – UR téma – socioekonomický vývoj

Tempo růstu reálného HDP

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
EU 27	3,9	2,0	1,2	1,3	2,5	2,0	3,2	2,9	0,7	-4,2
EU 25	3,9	2,0	1,2	1,3	2,5	2,0	3,1	2,8	0,7	-4,1
EU 15	3,9	1,9	1,2	1,2	2,3	1,8	3,0	2,6	0,5	-4,2
EA 16	3,9	1,9	0,9	0,8	2,2	1,7	3,0	2,8	0,6	-4,1
EA 15	3,9	1,9	0,9	0,8	2,2	1,7	3,0	2,7	0,6	-4,1
Belgie	3,7	0,8	1,4	0,8	3,2	1,8	2,8	2,9	1,0	-3,1
Bulharsko	5,4	4,1	4,5	5,0	6,6	6,2	6,3	6,2	6,0	-5,0
Česká republika	3,6	2,5	1,9	3,6	4,5	6,3	6,8	6,1	2,5	-4,8
Dánsko	3,5	0,7	0,5	0,4	2,3	2,4	3,4	1,7	-0,9	-4,9
Estonsko	10,0	7,5	7,9	7,6	7,2	9,4	10,0	7,2	-3,6	-14,1
Finsko	5,3	2,3	1,8	2,0	4,1	2,9	4,4	4,9	1,2	-7,8
Francie	3,9	1,9	1,0	1,1	2,5	1,9	2,2	2,3	0,4	-2,2
Irsko	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Itálie	3,7	1,8	0,5	0,0	1,5	0,7	2,0	1,5	-1,3	-5,0
Kypr	5,0	4,0	2,1	1,9	4,2	3,9	4,1	5,1	3,6	-1,7
Litva	3,3	6,7	6,9	10,2	7,4	7,8	7,8	9,8	2,8	-15,0
Lotyšsko	6,9	8,0	6,5	7,2	8,7	10,6	12,2	10,0	-4,6	-18,0
Lucembursko	8,4	2,5	4,1	1,5	4,4	5,4	5,6	6,5	0,0	-3,4
Maďarsko	4,9	4,1	4,4	4,3	4,9	3,5	4,0	1,0	0,6	-6,3
Malta	:	-1,6	2,6	-0,3	0,7	3,9	3,6	3,8	2,1	-1,9
Německo	3,2	1,2	0,0	-0,2	1,2	0,8	3,2	2,5	1,3	-5,0
Nizozemsko	3,9	1,9	0,1	0,3	2,2	2,0	3,4	3,6	2,0	-4,0
Polsko	4,3	1,2	1,4	3,9	5,3	3,6	6,2	6,8	5,0	1,7
Portugalsko	3,9	2,0	0,8	-0,8	1,5	0,9	1,4	1,9	0,0	-2,7
Rakousko	3,7	0,5	1,6	0,8	2,5	2,5	3,5	3,5	2,0	-3,6
Rumunsko	2,4	5,7	5,1	5,2	8,5	4,2	7,9	6,3	7,3	-7,1
Řecko	4,5	4,2	3,4	5,9	4,6	2,2	4,5	4,5	2,0	-2,0
Slovensko	1,4	3,5	4,6	4,8	5,0	6,7	8,5	10,6	6,2	-4,7
Slovinsko	4,4	2,8	4,0	2,8	4,3	4,5	5,8	6,8	3,5	-7,8
Spojené království	3,9	2,5	2,1	2,8	3,0	2,2	2,9	2,6	0,5	-4,9
Španělsko	5,0	3,6	2,7	3,1	3,3	3,6	4,0	3,6	0,9	-3,6
Švédsko	4,4	1,1	2,4	1,9	4,1	3,3	4,2	2,5	-0,2	-4,9
Chorvatsko	3,0	3,8	5,4	5,0	4,2	4,2	4,7	5,5	2,4	-5,8
Makedonie	4,5	-4,5	0,9	2,8	4,1	4,1	4,0	5,9	4,9	-2,0
Turecko	6,8	-5,7	6,2	5,3	9,4	8,4	6,9	4,7	0,9	-5,8
Island	4,3	3,9	0,1	2,4	7,7	7,5	4,6	6,0	1,0	-6,5
Lichtenštejnsko	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Norsko	3,3	2,0	1,5	1,0	3,9	2,7	2,3	2,7	1,8	-1,5
Švýcarsko	3,6	1,2	0,4	-0,2	2,5	2,6	3,6	3,6	1,8	-1,5
Spojené státy	4,1	1,1	1,8	2,5	3,6	3,1	2,7	2,1	0,4	-2,4
Japonsko	2,9	0,2	0,3	1,4	2,7	1,9	2,0	2,4	-1,2	-5,2

Tabulka vlastní – zdroj Eurostat

Legenda:

	Agregace členských zemí EU
	Členské země EU
	Kandidátské země EU
	Státy EFTA
	USA a Japonsko

Tempo růstu reálného HDP na obyvatele

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
EU 27	3,6	1,7	1,0	0,9	2,0	1,5	2,8	2,4	0,3	-4,6
EU 25	3,6	1,6	0,8	0,8	2,0	1,4	2,7	2,3	0,2	-4,6
EU 15	3,5	1,5	0,6	0,6	1,7	1,2	2,4	2,0	-0,1	-4,7
Belgie	3,4	0,4	0,9	0,4	2,8	1,2	2,1	2,2	0,2	-3,8
Bulharsko	5,9	7,4	5,1	5,9	7,2	6,8	6,9	6,7	6,5	-4,6
Česká republika	3,8	2,9	2,1	3,6	4,4	6,0	6,5	5,6	1,4	-5,5
Dánsko	3,2	0,3	0,1	0,1	2,1	2,1	3,1	1,3	-1,4	-5,4
Estonsko	10,5	7,9	8,4	8,0	7,6	9,7	10,2	7,4	-3,5	-14,1
Finsko	5,1	2,0	1,6	1,8	3,8	2,6	4,0	4,5	0,7	-8,2
Francie	3,2	1,1	0,3	0,4	1,7	1,1	1,5	1,7	-0,1	-2,6
Irsko	8,0	4,1	4,6	2,7	2,8	3,9	2,8	3,5	-4,9	-8,0
Itálie	3,6	1,8	0,1	-0,8	0,5	-0,1	1,5	0,7	-2,1	-5,7
Kypr	3,9	2,9	0,8	0,2	1,8	1,4	2,1	3,6	2,4	-2,7
Litva	4,0	7,3	7,2	10,7	7,9	8,5	8,5	10,4	3,3	-14,5
Lotyšsko	7,6	8,9	7,2	7,8	9,3	11,2	12,8	10,6	-4,1	-17,6
Lucembursko	6,9	1,8	3,0	0,3	2,9	3,8	3,9	4,8	-1,7	-4,9
Maďarsko	5,2	4,4	4,7	4,6	5,1	3,7	4,1	1,1	0,8	-6,2
Malta	:	-2,4	1,9	-0,9	0,1	3,3	2,4	3,2	1,3	-2,3
Německo	3,1	1,1	-0,2	-0,3	1,2	0,8	3,3	2,6	1,4	-4,7
Nizozemsko	3,2	1,2	-0,6	-0,1	1,9	1,8	3,2	3,4	1,6	-4,5
Polsko	4,3	1,2	1,5	4,0	5,4	3,7	6,3	6,8	5,0	1,7
Portugalsko	3,4	1,4	0,0	-1,5	0,9	0,5	1,0	1,6	-0,1	-2,8
Rakousko	3,4	0,1	1,1	0,4	1,9	1,8	2,9	3,1	1,6	-3,9
Rumunsko	2,5	5,8	8,0	5,5	8,8	4,4	8,1	6,5	7,5	-6,9
Řecko	4,1	3,9	3,1	5,6	4,3	1,9	4,1	4,1	1,6	-2,2
Slovensko	1,3	3,9	4,6	4,8	5,0	6,6	8,4	10,5	6,0	-4,9
Slovinsko	4,1	2,7	3,8	2,8	4,2	4,3	5,4	6,2	3,3	-8,7
Spojené království	3,6	2,1	1,7	2,4	2,5	1,5	2,3	1,9	-0,1	-5,5
Španělsko	4,2	2,5	1,2	1,4	1,6	1,9	2,4	1,7	-0,7	-4,9
Švédsko	4,2	0,8	2,1	1,5	3,7	2,9	3,7	1,8	-1,4	-5,7
Chorvatsko	3,2	4,0	5,4	5,0	4,3	4,1	4,8	5,6	3,9	-5,8
Makedonie	3,8	-4,9	1,6	2,5	3,8	3,9	3,8	5,8	4,7	-2,3
Turecko	5,3	-7,0	4,8	3,9	8,0	7,1	5,6	3,4	-0,3	-6,8
Island	2,8	2,5	-0,7	1,8	6,5	6,3	1,7	3,5	-1,6	-6,5
Norsko	2,6	1,5	0,9	0,4	3,3	2,1	1,4	1,7	0,5	-2,8
Švýcarsko	3,0	0,6	-0,4	-0,9	1,8	2,0	3,0	2,7	0,5	-2,2
Spojené státy	4,1	1,1	1,8	2,5	3,6	3,1	2,7	2,1	0,4	-2,4
Japonsko	2,9	0,2	0,3	1,4	2,7	1,9	2,0	2,4	-1,2	-5,2

Tabulka vlastní – zdroj Eurostat

Celkové investice, podíl na HDP v %

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
EU 27	20,6	20,2	19,6	19,5	19,6	20	20,7	21,3	21,1	19,3
EU 25	20,7	20,2	19,6	19,4	19,6	19,9	20,6	21,2	20,9	19,1
EU 15	20,5	20,1	19,5	19,3	19,5	19,8	20,5	21,0	20,8	18,9
Belgie	21,1	20,8	19,1	18,8	19,8	20,7	21,0	21,7	22,6	21,2
Bulharsko	15,7	18,2	18,2	19,3	20,5	24,2	25,9	29,8	33,4	24,8
Česká republika	28,0	28,0	27,5	26,7	25,8	24,9	24,7	25,2	23,9	23,1
Dánsko	20,2	19,8	19,6	19,3	19,3	19,5	21,7	22,3	20,9	18,6
Estonsko	25,7	26,4	29,7	31,6	30,9	32,1	34,9	34,5	29,3	21,9
Finsko	20,0	20,2	18,7	19,0	19,3	20,1	20,0	21,3	21,6	19,8
Francie	19,5	19,5	18,8	18,8	19,3	20,0	20,7	21,6	21,9	20,6
Irsko	23,1	22,4	21,6	22,4	24,4	26,6	26,9	26,0	21,7	15,5
Itálie	20,3	20,3	20,9	20,4	20,5	20,7	21,1	21,2	20,7	18,9
Kypr	17,0	16,7	18,1	17,6	19,0	19,3	20,6	22,0	23,3	20,4
Litva	18,8	20,2	20,3	21,1	22,3	22,8	25,2	28,3	25,2	15,2
Lotyšsko	24,2	24,9	23,8	24,4	27,5	30,6	32,6	33,7	29,4	21,3
Lucembursko	20,8	22,6	22,6	22,2	21,5	20,5	19,1	19,9	19,3	17,6
Maďarsko	23,4	23,0	23,1	22,3	22,5	23,0	21,7	21,2	20,9	20,0
Malta	22,9	20,6	16,3	19,6	19,2	20,2	20,8	20,3	16,3	14,0
Německo	21,5	20,0	18,3	17,9	17,5	17,4	18,2	18,8	19,0	17,9
Nizozemsko	21,9	21,1	20,0	19,5	18,8	18,9	19,7	20,0	20,4	19,0
Polsko	23,7	20,7	18,7	18,2	18,1	18,2	19,7	21,6	22,1	21,0
Portugalsko	27,1	26,5	25,0	22,9	22,6	22,2	21,7	21,8	21,7	19,0
Rakousko	24,0	23,3	21,7	22,4	22,0	21,7	21,6	21,8	21,8	20,8
Rumunsko	18,8	20,5	21,3	21,5	21,8	23,7	25,6	30,2	31,9	25,6
Řecko	21,6	21,6	22,5	23,3	22,2	20,6	21,5	21,4	19,4	16,8
Slovensko	25,8	28,5	27,4	24,8	24,0	26,6	26,5	26,2	24,9	23,6
Slovinsko	26,1	24,7	23,1	24,0	24,9	25,5	26,5	27,7	28,9	24,0
Spojené království	17,1	16,8	16,8	16,4	16,7	16,7	17,1	17,8	16,8	14,9
Španělsko	25,8	26,0	26,3	27,2	28,0	29,4	30,6	30,7	28,8	24,4
Švédsko	17,6	17,5	16,8	16,3	16,4	17,4	18,2	19,0	19,5	17,4
Chorvatsko	18,8	19,4	21,2	25,0	25,5	24,6	26,1	26,2	27,6	25,5
Makedonie	16,2	14,8	16,6	16,7	17,8	17,0	18,2	20,2	24,5	20,3
Turecko	20,4	15,9	16,7	17,0	20,3	21,0	22,3	21,4	19,9	15,9
Island	22,9	21,5	18,2	20,0	23,5	28,4	34,0	28,5	24,3	14,1
Norsko	18,4	18,1	17,9	17,3	18,0	18,8	19,6	22,2	21,3	21,4
Švýcarsko	22,7	21,9	21,3	20,5	20,8	21,2	21,3	21,5	21,3	20,4

Tabulka vlastní – zdroj Eurostat

Podíl investic za vládní sektor na HDP v %

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU 27	2,3	2,4	2,3	2,4	2,4	2,2	2,5	2,6	2,7
EU 25	2,3	2,4	2,3	2,4	2,4	2,2	2,4	2,5	2,6
EU 15	2,2	2,3	2,2	2,3	2,3	2,2	2,4	2,4	2,5
Belgie	2,0	1,7	1,7	1,6	1,6	1,8	1,6	1,6	1,7
Bulharsko	3,7	3,5	2,8	2,7	2,9	4,2	4,2	4,8	5,7
Česká republika	3,6	3,5	3,9	4,5	4,8	4,9	5,0	4,7	5,0
Dánsko	1,7	1,9	1,8	1,6	1,9	1,8	1,9	1,9	1,8
Estonsko	3,7	4,1	5,3	4,4	3,8	4,0	4,7	5,2	5,3
Finsko	2,5	2,6	2,7	2,9	2,9	2,6	2,4	2,5	2,6
Francie	3,1	3,0	2,9	3,1	3,1	3,3	3,2	3,3	3,2
Irsko	3,5	4,3	4,3	3,7	3,5	3,5	3,8	4,6	5,3
Island	4,1	4,5	3,9	3,6	3,9	3,1	3,9	4,2	4,5
Itálie	2,3	2,4	1,7	2,5	2,4	2,4	2,3	2,3	2,2
Kypr	2,9	2,9	3,0	3,4	4,0	3,1	3,0	2,9	3,0
Litva	2,4	2,2	2,9	3,0	3,4	3,4	4,1	5,2	5,0
Lotyšsko	1,3	1,1	1,3	2,4	3,1	3,1	4,6	5,7	4,8
Lucembursko	3,8	4,3	4,9	4,6	4,3	4,5	3,6	3,3	3,6
Maďarsko	3,2	3,7	4,9	3,5	3,5	4,0	4,4	3,6	2,8
Malta	3,9	3,4	4,1	4,7	3,9	4,7	3,9	3,7	2,5
Německo	1,8	1,7	1,7	1,6	1,4	1,3	1,4	1,4	1,5
Nizozemsko	3,1	3,3	3,5	3,6	3,2	3,3	3,3	3,4	3,5
Norsko	2,6	2,7	2,8	3,0	2,9	2,7	2,8	3,1	3,1
Polsko	2,4	3,4	3,4	3,3	3,4	3,4	3,9	4,2	4,6
Portugalsko	3,8	3,9	3,5	3,1	3,1	2,9	2,4	2,3	2,2
Rakousko	1,5	1,2	1,3	1,2	1,1	1,1	1,1	1,0	1,1
Rumunsko	3,4	2,7	3,4	3,5	3,0	3,9	5,1	5,7	5,6
Řecko	3,6	3,6	3,4	3,5	3,5	2,8	3,0	2,9	2,9
Slovensko	2,8	3,1	3,3	2,6	2,4	2,1	2,2	1,9	2,0
Slovinsko	3,2	3,2	3,0	3,2	3,5	3,2	3,7	4,2	4,3
Spojené království	1,2	1,4	1,5	1,5	1,7	0,7	1,8	1,8	2,3
Španělsko	3,2	3,3	3,5	3,6	3,4	3,6	3,7	4,0	3,8
Švédsko	2,8	2,9	3,1	2,9	2,9	3,0	3,1	3,1	3,3
Švýcarsko	2,7	2,5	2,5	2,5	2,4	2,2	2,0	1,9	:

Tabulka vlastní – zdroj Eurostat

Podíl investic soukromého sektoru na HDP v %

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU 27	18,4	17,8	17,3	17,1	17,2	17,7	18,2	18,7	18,4
EU 25	18,4	17,8	17,3	17	17,2	17,7	18,2	18,7	18,3
EU 15	18,3	17,8	17,2	17	17,2	17,7	18,2	18,6	18,3
Belgie	19,1	19,1	17,4	17,2	18,2	18,9	19,5	20,1	21
Bulharsko	12,1	14,7	15,4	16,6	17,6	20	21,8	25	27,7
Česká republika	24,4	24,5	23,6	22,1	21	20	19,7	20,5	19
Dánsko	18,5	17,9	17,8	17,7	17,4	17,7	19,7	20,4	19
Estonsko	22	22,3	24,4	27,2	27,1	28,1	30,2	29,3	24
Finsko	17,5	17,6	16	16,1	16,4	17,4	17,6	18,8	19
Francie	16,4	16,5	15,8	15,8	16,2	16,7	17,5	18,3	18,7
Irsko	19,6	18,1	17,3	18,7	20,9	23,1	23,1	21,4	16,5
Itálie	18	18	19,2	17,9	18,1	18,4	18,8	18,9	18,5
Kypr	14	13,8	15	14,2	14,9	16,1	17,6	19,1	20,4
Litva	16,4	18	17,4	18,1	18,8	19,3	21	23,1	20,2
Lotyšsko	22,9	23,8	22,5	22	24,4	27,5	28	28	24,6
Lucembursko	17	18,3	17,7	17,6	17,3	16	15,5	16,6	15,8
Maďarsko	20,2	19,3	18,2	18,8	19	19,1	17,3	17,6	18,1
Malta	18,8	17	12	14,9	15,3	15,4	16,8	16,6	13,8
Německo	19,7	18,3	16,7	16,3	16,1	16	16,8	17,3	17,5
Nizozemsko	18,8	17,9	16,4	15,9	15,6	15,6	16,4	16,6	16,9
Polsko	21,4	17,3	15,3	14,9	14,7	14,8	15,7	17,4	17,5
Portugalsko	23,3	22,6	21,4	19,8	19,5	19,3	19,3	19,5	19,5
Rakousko	22,5	22,1	20,4	21,3	20,8	20,5	20,5	20,8	20,7
Rumunsko	15,4	17,8	17,9	18	18,7	19,9	20,5	24,5	26,4
Řecko	17,9	18,1	19,1	19,8	18,7	17,8	18,6	18,5	16,5
Slovensko	23,8	26,4	25,1	22,9	22,2	24,9	24,7	24,5	23
Slovinsko	22,4	21,2	19,9	20,6	21,5	22,3	22,9	23,5	24,6
Spojené království	15,9	15,4	15,3	14,9	14,9	16,1	15,4	16	14,5
Španělsko	22,7	22,7	22,7	23,6	24,7	25,8	26,9	26,7	25
Švédsko	14,8	14,5	13,7	13,3	13,5	14,4	15,2	15,9	16,2
Turecko	:	15,9	16,7	:	:	:	:	:	:
Island	18,8	17,1	14,3	16,3	19,7	25,3	30,1	24,3	19,9
Norsko	15,8	15,5	15,1	14,3	15,1	16,1	16,8	19,1	18,2
Švýcarsko	19,9	19,4	18,8	18,1	18,4	19	19,3	19,6	:

Tabulka vlastní – zdroj Eurostat

Rozptyl regionálního HDP na obyvatele v %

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
EU 27	:	32,0	31,4	31,0	33,5	33,1	33,1
Belgie	27,6	27,5	27,5	27,0	28,1	28,2	28,3
Bulharsko	48,1	49,9	51,5	56,6	58,8	32,6	36,7
Česká republika	22,8	24,4	24,7	24,9	24,3	25,1	25,3
Dánsko	:	:	:	:	17,8	19,1	18,6
Estonsko	36,9	37,9	38,4	40,1	41,8	39,2	44,7
Finsko	21,7	22,1	20,7	19,2	19,0	19,3	19,6
Francie	23,9	23,8	23,4	23,7	22,7	23,3	23,4
Irsko	26,3	27,3	29,4	29,9	28,6	29,8	30,9
Itálie	:	26,0	25,6	25,5	25,5	24,8	24,6
Litva	20,8	21,8	24,5	24,2	23,5	25,1	27,6
Lotyšsko	46,9	45,2	51,9	49,0	52,8	51,4	46,8
Maďarsko	:	36,7	38,9	37,2	37,2	40,0	42,4
Malta	3,4	3,3	3,4	4,2	4,2	4,2	3,3
Německo	28,7	28,9	28,6	28,9	28,7	28,6	29,2
Nizozemsko	15,7	15,7	16,1	16,4	16,7	17,6	18,5
Polsko	17,2	16,2	17,3	17,4	31,3	32,3	34,4
Portugalsko	27,3	27,0	26,9	27,3	27,6	28,1	27,1
Rakousko	26,3	26,4	26,4	25,9	25,0	24,8	24,1
Rumunsko	28,7	29,0	30,0	29,3	29,2	33,7	34,4
Řecko	22,8	23,9	25,8	25,9	27,9	27,3	28,6
Slovensko	27,7	27,4	28,1	28,7	29,2	33,6	34,5
Slovinsko	19,5	20,2	20,3	22,2	21,9	21,8	22,4
Spojené království	27,3	27,2	27,6	27,6	27,3	27,4	27,9
Španělsko	20,5	20,2	20,4	19,8	19,4	19,1	19,0
Švédsko	15,8	14,9	15,3	14,8	15,6	16,3	15,3
Chorvatsko	:	29,7	28,4	30,9	32,0	32,9	32,6
Makedonie	:	:	:	:	42,2	41,8	43,2

Tabulka vlastní – zdroj Eurostat

Čistý národní důchod

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
EU 27	86,0	85,9	85,8	86,0	86,4	86,3	86,5	86,3	85,6	:
Belgie	87,1	86,3	86,2	86,1	85,6	84,9	84,8	84,8	84,1	82,9
Bulharsko	86,6	86,4	89,8	88,1	88,0	86,8	83,8	85,2	85,1	:
Česká republika	77,1	76,3	75,5	76,0	75,4	77,0	77,1	75,7	75,5	:
Dánsko	82,1	82,5	82,6	82,9	84,1	85,5	86,1	85,0	85,1	85,9
Estonsko	85,0	83,8	83,8	82,8	82,9	83,9	82,5	80,8	81,0	81,9
Finsko	83,7	84,3	84,8	83,9	85,4	84,8	85,5	84,7	84,5	82,9
Francie	89,0	88,6	87,6	87,8	87,9	87,6	87,7	87,7	86,8	:
Irsko	76,1	74,5	72,8	75,6	75,6	75,5	77,2	76,2	76,0	:
Itálie	84,6	84,7	84,2	84,1	84,3	84,2	84,2	83,7	82,3	81,3
Kypr	83,6	84,8	86,6	87,8	85,7	85,7	85,1	84,2	83,4	:
Litva	81,3	82,6	83,8	83,2	84,1	85,2	85,1	83,2	:	:
Lotyšsko	78,0	79,7	80,9	80,9	79,4	81,0	81,0	83,3	83,9	89,5
Lucembursko	74,0	75,2	70,8	66,2	75,6	74,8	65,4	68,6	65,1	:
Maďarsko	77,5	78,2	79,2	80,2	80,3	80,0	79,4	78,3	78,4	:
Malta	83,2	85,8	85,0	84,6	83,9	81,7	81,6	82,9	83,1	79,8
Německo	84,1	84,0	83,7	84,4	86,1	86,2	87,4	87,2	86,9	86,6
Nizozemsko	87,5	86,0	86,0	86,2	87,7	85,7	88,1	87,0	83,0	:
Polsko	86,3	86,1	86,1	85,3	84,1	85,2	84,7	84,3	86,3	:
Portugalsko	81,8	81,2	81,8	82,3	82,0	81,5	79,9	79,8	79,0	78,9
Rakousko	83,2	82,4	83,3	83,4	83,8	83,6	83,6	82,8	83,1	82,9
Rumunsko	99,3	99,6	99,8	103,2	98,5	:	:	:	:	:
Řecko	88,9	89,1	88,8	87,0	87,0	86,0	85,7	85,1	84,5	84,1
Slovensko	78,7	79,3	78,9	74,5	76,2	77,9	78,7	80,4	80,9	81,0
Slovinsko	82,9	83,2	83,2	83,8	83,5	83,9	84,0	83,4	83,4	83,2
Spojené království	88,4	89,3	90,1	90,3	90,2	90,6	89,5	90,1	91,2	:
Španělsko	85,5	84,6	84,4	84,4	83,8	83,3	82,8	82,0	81,2	:
Švédsko	86,6	85,9	86,6	88,3	87,5	87,6	89,5	90,1	90,6	87,5
Chorvatsko	82,8	80,4	82,2	79,9	80,9	79,3	78,3	77,6	78,3	:
Turecko	70,5	68,6	71,6	72,4	71,3	70,1	:	:	:	:
Island	85,4	84,8	87,8	86,4	84,4	84,7	81,0	81,5	69,6	72,2
Norsko	85,1	86,2	86,1	86,6	86,7	88,0	87,8	86,8	87,1	85,7
Švýcarsko	89,8	86,4	85,0	89,3	89,2	91,5	90,0	84,0	75,4	81,4

Tabulka vlastní – zdroj Eurostat

**Míra hrubých úspor za sektor domácností
z hrubého disponibilního důchodu v %**

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU 27	11,40	12,25	12,23	12,05	11,56	11,35	10,95	10,82	11,00
Belgie	16,66	17,80	17,34	16,70	15,35	15,00	15,78	16,21	16,65
Bulharsko	:	:	:	:	-15,45	-22,68	-29,20	-27,43	:
Česká republika	8,50	7,41	8,05	7,43	5,74	8,10	9,45	10,74	10,17
Dánsko	4,28	9,56	9,51	9,79	6,37	3,71	5,45	4,76	5,48
Estonsko	4,08	3,06	0,46	-1,61	-4,77	-4,45	-3,21	-0,46	3,01
Finsko	7,49	7,70	7,77	8,25	9,20	7,80	6,08	6,38	6,75
Francie	14,90	15,58	16,67	15,57	15,56	14,65	14,81	15,34	15,14
Irsko	:	:	9,02	9,17	12,50	11,01	9,95	8,21	9,96
Itálie	14,16	16,03	16,82	15,97	16,01	15,83	15,23	14,53	15,07
Kypr	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Litva	6,54	4,88	4,74	2,95	1,18	1,21	1,08	-5,28	-1,28
Lotyšsko	2,33	-0,98	1,09	2,67	4,43	1,45	-3,46	-4,19	0,82
Lucembursko	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Maďarsko	14,02	13,49	11,35	9,23	11,46	10,75	12,18	9,64	8,25
Malta	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Německo	15,10	15,21	15,71	15,98	16,13	16,29	16,36	16,83	17,23
Nizozemsko	11,95	14,49	13,69	12,97	12,99	12,18	12,17	13,87	12,98
Polsko	12,41	14,17	10,44	10,03	10,08	9,31	8,92	9,48	6,48
Portugalsko	10,23	10,93	10,57	10,55	9,73	9,24	8,09	6,14	6,41
Rakousko	13,90	12,95	12,93	13,96	14,12	14,42	15,45	16,03	16,70
Rumunsko	1,21	1,60	-1,36	-9,69	-6,57	-12,05	-13,98	-11,54	:
Řecko	3,18	2,23	-0,22	1,25	0,99	-0,81	-3,21	2,24	-1,44
Slovensko	11,14	9,11	8,70	6,91	6,06	6,75	5,95	7,58	6,74
Slovinsko	13,95	15,51	16,05	13,87	15,35	17,35	17,61	15,43	16,45
Spojené království	4,67	6,04	4,80	5,12	3,70	3,95	2,87	2,15	1,75
Španělsko	11,14	11,08	11,36	11,98	11,28	11,32	11,15	10,65	12,91
Švédsko	7,41	11,82	11,55	11,44	10,30	9,49	10,50	12,02	14,16
Norsko	9,16	8,18	12,75	13,33	11,79	14,50	5,62	4,64	:
Švýcarsko	16,86	17,14	16,07	14,82	14,42	15,42	16,64	17,76	:

Tabulka vlastní – zdroj Eurostat

Tempo růstu hodinové produktivity práce v %

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
EU 27	:	1,6	1,7	1,5	1,6	1,2	1,8	1,1	0,1	:
EU 25	:	1,6	1,7	1,4	1,5	1,1	1,8	1,0	0,1	:
EU 15	2,7	1,0	1,4	1,2	1,4	1,1	1,8	1,1	0,2	:
Belgie	4,0	-2,7	1,3	1,1	4,2	-0,6	1,3	1,5	-1,1	:
Bulharsko	9,9	4,1	4,3	2,7	2,5	3,8	3,2	2,8	:	:
Česká republika	3,9	6,7	2,4	4,9	3,7	4,6	5,0	4,0	0,5	:
Dánsko	2,0	-0,7	0,8	1,7	2,7	1,4	0,9	-0,3	-2,0	-1,3
Estonsko	:	7,1	6,3	5,9	6,7	6,5	4,8	6,5	-2,3	2,5
Finsko	4,0	2,0	1,3	2,4	3,4	2,0	2,9	2,9	-0,2	-2,0
Francie	3,7	0,9	3,1	1,3	0,5	1,5	2,7	-0,1	:	:
Irsko	5,0	3,0	5,7	3,2	1,6	1,5	1,3	2,7	-1,5	:
Itálie	2,5	0,8	-0,6	-1,2	1,1	0,5	0,3	0,1	-1,2	-2,0
Kypr	2,4	0,5	1,4	-1,4	2,4	1,9	1,4	2,1	0,9	0,2
Litva	0,8	11,9	4,8	8,8	6,0	1,7	6,8	5,7	1,6	-7,5
Lotyšsko	3,5	7,2	5,5	5,8	9,2	7,1	8,0	7,5	-1,2	-2,3
Lucembursko	:	:	:	1,3	2,2	3,7	2,3	1,4	-4,2	:
Maďarsko	-5,8	7,0	4,2	5,7	6,1	3,8	3,5	1,5	1,9	-2,9
Malta	:	15,1	-12,0	2,4	-2,3	3,1	3,7	-0,3	-0,8	:
Německo	2,6	1,8	1,5	1,2	0,6	1,4	2,9	0,7	0,0	-2,2
Nizozemsko	1,8	0,7	0,7	1,4	3,3	2,0	1,6	1,6	0,9	:
Polsko	:	3,4	4,9	4,8	4,2	1,5	2,9	2,3	1,6	:
Portugalsko	:	1,0	0,7	0,4	1,3	1,3	1,4	2,8	-0,3	-0,7
Rakousko	2,2	-0,1	1,9	0,2	1,8	2,0	2,6	2,2	0,3	-2,3
Rumunsko	3,0	6,8	16,0	7,0	9,8	5,4	6,2	5,4	7,6	:
Řecko	:	4,0	1,7	5,0	3,4	1,1	-0,5	4,6	1,9	-1,0
Slovensko	3,0	4,4	7,9	7,1	1,9	3,2	6,8	8,4	2,3	2,0
Slovinsko	4,2	2,2	2,6	4,4	3,3	21,7	6,0	4,5	-1,2	:
Spojené království	3,4	1,4	2,5	3,0	2,2	0,9	2,3	1,7	1,0	:
Španělsko	0,1	0,7	0,6	0,9	0,7	0,8	0,8	1,7	0,8	:
Švédsko	3,3	0,4	3,9	3,4	3,3	3,1	2,9	-0,6	-1,8	-2,0
Norsko	4,0	3,5	2,2	3,2	2,0	1,3	-0,9	-1,6	-1,5	-0,1
Švýcarsko	2,9	1,9	1,0	-0,6	0,4	2,2	2,1	1,6	:	:

Tabulka vlastní – zdroj Eurostat

Podíl celkových výdajů na výzkum a vývoj k HDP v %

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
EU 27	1,85	1,86	1,87	1,86	1,82	1,82	1,85	1,85	1,90	:
EU 25										
EU 15	1,91	1,92	1,93	1,92	1,89	1,89	1,92	1,93	1,99	:
Belgie	1,97	2,07	1,94	1,88	1,86	1,83	1,86	1,90	1,92	:
Bulharsko	0,52	0,47	0,49	0,50	0,50	0,49	0,48	0,48	0,49	:
Česká republika	1,21	1,20	1,20	1,25	1,25	1,41	1,55	1,54	1,47	:
Dánsko	2,24	2,39	2,51	2,58	2,48	2,46	2,48	2,55	2,72	:
Estonsko	0,60	0,70	0,72	0,77	0,85	0,93	1,14	1,11	1,29	:
Finsko	3,35	3,32	3,37	3,44	3,45	3,48	3,48	3,48	3,73	3,91
Francie	2,15	2,20	2,23	2,17	2,15	2,10	2,10	2,04	2,02	:
Irsko	1,12	1,10	1,10	1,17	1,23	1,25	1,25	1,28	1,43	:
Itálie	1,05	1,09	1,13	1,11	1,10	1,09	1,13	1,18	1,18	:
Kypr	0,24	0,25	0,30	0,35	0,37	0,40	0,43	0,44	0,46	:
Litva	0,59	0,67	0,66	0,67	0,75	0,75	0,79	0,81	0,80	:
Lotyšsko	0,44	0,41	0,42	0,38	0,42	0,56	0,70	0,59	0,61	:
Lucembursko	1,65	:	:	1,65	1,63	1,56	1,65	1,58	1,62	:
Maďarsko	0,79	0,92	1,00	0,93	0,87	0,94	1,00	0,97	1,00	:
Malta	:	:	0,26	0,26	0,53	0,57	0,61	0,58	0,54	:
Německo	2,45	2,46	2,49	2,52	2,49	2,49	2,53	2,53	2,63	:
Nizozemsko	1,82	1,80	1,72	1,76	1,81	1,79	1,78	1,71	1,63	:
Polsko	0,64	0,62	0,56	0,54	0,56	0,57	0,56	0,57	0,61	:
Portugalsko	0,76	0,80	0,76	0,74	0,77	0,81	1,02	1,21	1,51	:
Rakousko	1,94	2,07	2,14	2,26	2,26	2,45	2,47	2,54	2,67	2,78
Rumunsko	0,37	0,39	0,38	0,39	0,39	0,41	0,45	0,52	0,58	:
Řecko	:	0,58	:	0,57	0,55	0,59	0,58	0,58	:	:
Slovensko	0,65	0,63	0,57	0,57	0,51	0,51	0,49	0,46	0,47	:
Slovinsko	1,39	1,50	1,47	1,27	1,40	1,44	1,56	1,45	1,66	:
Spojené království	1,81	1,79	1,79	1,75	1,68	1,73	1,75	1,82	1,88	:
Španělsko	0,91	0,91	0,99	1,05	1,06	1,12	1,20	1,27	1,35	:
Švédsko	:	4,17	:	3,85	3,62	3,60	3,74	3,61	3,75	:
Chorvatsko	:	:	0,96	0,97	1,05	0,87	0,76	0,81	0,90	:
Turecko	0,48	0,54	0,53	0,48	0,52	0,59	0,58	0,72	:	:
Island	2,67	2,95	2,95	2,82	:	2,77	2,99	2,70	2,65	:
Norsko	:	1,59	1,66	1,71	1,59	1,52	1,52	1,65	1,62	:
Švýcarsko	2,53	:	:	:	2,90	:	:	:	:	:

Tabulka vlastní – zdroj Eurostat

Reálný efektivní kurz Kč, index 1999 = 100

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU 27	89,38	91,50	97,32	109,12	115,63	114,14	115,10	122,10	124,03
Belgie	95,14	97,46	98,80	102,06	101,67	101,56	102,34	103,80	106,35
Bulharsko	85,83	94,38	93,52	96,93	97,37	96,41	99,62	111,03	125,52
Česká republika	101,69	110,04	127,91	129,78	131,25	137,48	145,14	150,02	170,67
Dánsko	94,05	97,01	100,00	105,15	106,28	106,86	108,13	111,60	117,99
Estonsko	97,24	98,33	99,92	106,40	111,23	112,44	121,22	138,47	152,30
Finsko	94,29	96,27	97,31	101,66	102,84	103,50	102,18	102,64	106,89
Francie	94,78	95,08	97,63	102,16	103,75	103,71	104,85	106,19	107,69
Irsko	95,48	98,26	99,05	107,37	113,10	116,96	119,71	124,63	135,90
Itálie	94,08	95,27	98,60	106,42	109,57	110,12	111,42	112,40	115,30
Kypr	97,35	97,77	101,47	113,23	114,43	114,78	114,28	112,27	113,81
Litva	101,43	98,84	103,72	107,23	110,99	114,53	123,43	127,10	132,73
Lotyšsko	102,39	98,14	92,72	90,37	92,34	99,55	112,62	138,53	164,13
Maďarsko	103,51	113,88	129,39	132,92	141,54	145,97	137,72	150,01	152,26
Malta	95,36	102,58	103,18	110,58	111,96	109,82	110,61	113,48	117,09
Německo	93,74	92,29	92,64	96,88	97,43	94,33	91,67	91,17	91,39
Nizozemsko	98,11	101,27	105,30	110,17	110,52	108,39	108,16	109,43	111,14
Polsko	105,96	120,89	110,65	94,06	89,24	99,06	100,21	103,90	116,84
Portugalsko	99,67	101,16	103,33	108,51	109,29	110,90	110,55	110,80	112,68
Rakousko	95,30	94,33	93,42	96,03	95,69	95,04	95,31	95,29	95,49
Rumunsko	131,88	143,95	134,67	137,00	130,05	172,94	184,83	220,56	223,15
Řecko	93,58	90,69	99,40	102,42	104,10	104,27	103,71	105,07	106,61
Slovensko	109,35	106,99	110,21	119,14	127,50	135,03	140,93	153,35	168,93
Slovinsko	97,15	98,20	99,30	100,85	102,32	100,69	100,78	101,63	104,25
Spojené království	103,78	103,19	104,24	100,97	106,65	106,06	107,62	110,67	95,60
Španělsko	97,41	98,56	100,48	105,28	107,95	109,36	111,62	114,93	118,52
Švédsko	102,83	96,76	97,85	102,67	103,05	99,14	97,64	101,40	98,35
Turecko	96,63	76,93	74,19	76,78	80,91	87,58	86,00	93,43	94,88
Norsko	97,26	100,26	110,58	108,86	105,16	111,48	116,80	124,13	131,02
Švýcarsko	96,78	103,09	108,75	108,49	105,79	105,56	103,83	101,48	107,05

Tabulka vlastní – zdroj Eurostat

Celková míra zaměstnanosti, v procentech

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU 27	62,2	62,6	62,4	62,6	63,0	63,5	64,5	65,4	65,9
EU 25	62,4	62,8	62,8	63,0	63,4	64,0	64,8	65,8	66,3
EU 15	63,4	64,1	64,2	64,5	64,9	65,4	66,2	66,9	67,3
Belgie	60,5	59,9	59,9	59,6	60,3	61,1	61,0	62,0	62,4
Bulharsko	50,4	49,7	50,6	52,5	54,2	55,8	58,6	61,7	64,0
Česká republika	65,0	65,0	65,4	64,7	64,2	64,8	65,3	66,1	66,6
Dánsko	76,3	76,2	75,9	75,1	75,7	75,9	77,4	77,1	78,1
Německo	65,6	65,8	65,4	65,0	65,0	66,0	67,5	69,4	70,7
Estonsko	60,4	61,0	62,0	62,9	63,0	64,4	68,1	69,4	69,8
Irsko	65,2	65,8	65,5	65,5	66,3	67,6	68,6	69,1	67,6
Řecko	56,5	56,3	57,5	58,7	59,4	60,1	61,0	61,4	61,9
Španělsko	56,3	57,8	58,5	59,8	61,1	63,3	64,8	65,6	64,3
Francie	62,1	62,8	63,0	64,0	63,8	63,7	63,7	64,3	64,9
Itálie	53,7	54,8	55,5	56,1	57,6	57,6	58,4	58,7	58,7
Kypr	65,7	67,8	68,6	69,2	68,9	68,5	69,6	71,0	70,9
Lotyšsko	57,5	58,6	60,4	61,8	62,3	63,3	66,3	68,3	68,6
Litva	59,1	57,5	59,9	61,1	61,2	62,6	63,6	64,9	64,3
Lucembursko	62,7	63,1	63,4	62,2	62,5	63,6	63,6	64,2	63,4
Maďarsko	56,3	56,2	56,2	57,0	56,8	56,9	57,3	57,3	56,7
Malta	54,2	54,3	54,4	54,2	54,0	53,9	53,6	54,6	55,3
Nizozemsko	72,9	74,1	74,4	73,6	73,1	73,2	74,3	76,0	77,2
Rakousko	68,5	68,5	68,7	68,9	67,8	68,6	70,2	71,4	72,1
Polsko	55,0	53,4	51,5	51,2	51,7	52,8	54,5	57,0	59,2
Portugalsko	68,4	69,0	68,8	68,1	67,8	67,5	67,9	67,8	68,2
Rumunsko	63,0	62,4	57,6	57,6	57,7	57,6	58,8	58,8	59,0
Slovinsko	62,8	63,8	63,4	62,6	65,3	66,0	66,6	67,8	68,6
Slovensko	56,8	56,8	56,8	57,7	57,0	57,7	59,4	60,7	62,3
Finsko	67,2	68,1	68,1	67,7	67,6	68,4	69,3	70,3	71,1
Švédsko	73,0	74,0	73,6	72,9	72,1	72,5	73,1	74,2	74,3
Spojené království	71,2	71,4	71,4	71,5	71,7	71,7	71,6	71,5	71,5
Chorvatsko	:	:	53,4	53,4	54,7	55,0	55,6	57,1	57,8
Makedonie	:	:	:	:	:	:	39,6	40,7	41,9
Turecko	:	:	:	:	:	:	45,9	45,8	45,9
Island	:	:	:	83,3	82,3	83,8	84,6	85,1	83,6
Norsko	77,5	77,2	76,8	75,5	75,1	74,8	75,4	76,8	78,0
Švýcarsko	78,3	79,1	78,9	77,9	77,4	77,2	77,9	78,6	79,5

Tabulka vlastní – zdroj Eurostat

Míra zaměstnanosti mužů, v procentech

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU 27	70,8	70,9	70,4	70,3	70,4	70,8	71,6	72,5	72,8
EU 25	71,3	71,4	71,0	70,9	71,0	71,4	72,1	73,0	73,2
EU 15	72,8	73,1	72,8	72,7	72,8	73,0	73,6	74,2	74,2
Belgie	69,5	68,8	68,3	67,3	67,9	68,3	67,9	68,7	68,6
Bulharsko	54,7	52,7	53,7	56,0	57,9	60,0	62,8	66,0	68,5
Česká republika	73,2	73,2	73,9	73,1	72,3	73,3	73,7	74,8	75,4
Dánsko	80,8	80,2	80,0	79,6	79,7	79,8	81,2	81,0	81,9
Estonsko	64,3	65,0	66,5	67,2	66,4	67,0	71,0	73,2	73,6
Finsko	70,1	70,8	70,0	69,7	69,7	70,3	71,4	72,1	73,1
Francie	69,2	69,7	69,5	69,9	69,5	69,2	68,9	69,2	69,6
Irsko	76,3	76,6	75,4	75,2	75,9	76,9	77,7	77,4	74,9
Itálie	68,0	68,5	69,1	69,6	70,1	69,9	70,5	70,7	70,3
Kypr	78,7	79,3	78,9	78,8	79,8	79,2	79,4	80,0	79,2
Litva	60,5	58,9	62,7	64,0	64,7	66,1	66,3	67,9	67,1
Lotyšsko	61,5	61,9	64,3	66,1	66,4	67,6	70,4	72,5	72,1
Lucembursko	75,0	75,0	75,1	73,3	72,8	73,3	72,6	72,3	71,5
Maďarsko	63,1	62,9	62,9	63,5	63,1	63,1	63,8	64,0	63,0
Malta	75,0	76,2	74,7	74,5	75,1	73,8	73,3	72,9	72,5
Německo	72,9	72,8	71,8	70,9	70,8	71,3	72,8	74,7	75,9
Nizozemsko	82,1	82,8	82,4	81,1	80,2	79,9	80,9	82,2	83,2
Polsko	61,2	59,2	56,9	56,5	57,2	58,9	60,9	63,6	66,3
Portugalsko	76,5	77,0	76,5	75,0	74,2	73,4	73,9	73,8	74,0
Rakousko	77,3	76,4	76,4	76,4	74,9	75,4	76,9	78,4	78,5
Rumunsko	68,6	67,8	63,6	63,8	63,4	63,7	64,6	64,8	65,7
Řecko	71,5	71,4	72,2	73,4	73,7	74,2	74,6	74,9	75,0
Slovensko	62,2	62,0	62,4	63,3	63,2	64,6	67,0	68,4	70,0
Slovinsko	67,2	68,6	68,2	67,4	70,0	70,4	71,1	72,7	72,7
Spojené království	77,8	78,0	77,7	77,8	77,9	77,7	77,5	77,5	77,3
Španělsko	71,2	72,5	72,6	73,2	73,8	75,2	76,1	76,2	73,5
Švédsko	75,1	75,7	74,9	74,2	73,6	74,4	75,5	76,5	76,7
Chorvatsko	:	:	60,5	60,3	61,8	61,7	62,0	64,4	65,0
Makedonie	:	:	:	:	:	:	48,3	48,8	50,7
Turecko	:	:	:	:	:	:	68,1	68,0	67,7
Island	:	:	:	86,3	85,8	86,9	88,1	89,1	87,3
Norsko	81,3	80,7	79,9	78,3	77,9	77,8	78,4	79,5	80,5
Švýcarsko	87,3	87,6	86,2	85,1	84,4	83,9	84,7	85,6	85,4

Tabulka vlastní – zdroj Eurostat

Míra zaměstnanosti žen, v procentech

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU 27	53,7	54,3	54,4	54,9	55,6	56,3	57,3	58,3	59,1
EU 25	53,6	54,3	54,7	55,2	55,8	56,6	57,6	58,6	59,4
EU 15	54,1	55,0	55,6	56,2	57,0	57,8	58,7	59,7	60,4
Belgie	51,5	51,0	51,4	51,8	52,6	53,8	54,0	55,3	56,2
Bulharsko	46,3	46,8	47,5	49,0	50,6	51,7	54,6	57,6	59,5
Česká republika	56,9	56,9	57,0	56,3	56,0	56,3	56,8	57,3	57,6
Dánsko	71,6	72,0	71,7	70,5	71,6	71,9	73,4	73,2	74,3
Estonsko	56,9	57,4	57,9	59,0	60,0	62,1	65,3	65,9	66,3
Finsko	64,2	65,4	66,2	65,7	65,6	66,5	67,3	68,5	69,0
Francie	55,2	56,0	56,7	58,2	58,3	58,4	58,6	59,7	60,4
Irsko	53,9	54,9	55,4	55,7	56,5	58,3	59,3	60,6	60,2
Itálie	39,6	41,1	42,0	42,7	45,2	45,3	46,3	46,6	47,2
Kypr	53,5	57,2	59,1	60,4	58,7	58,4	60,3	62,4	62,9
Litva	57,7	56,2	57,2	58,4	57,8	59,4	61,0	62,2	61,8
Lotyšsko	53,8	55,7	56,8	57,9	58,5	59,3	62,4	64,4	65,4
Lucembursko	50,1	50,9	51,6	50,9	51,9	53,7	54,6	56,1	55,1
Maďarsko	49,7	49,8	49,8	50,9	50,7	51,0	51,1	50,9	50,6
Malta	33,1	32,1	33,9	33,6	32,7	33,7	33,4	35,7	37,4
Německo	58,1	58,7	58,9	58,9	59,2	60,6	62,2	64,0	65,4
Nizozemsko	63,5	65,2	66,2	66,0	65,8	66,4	67,7	69,6	71,1
Polsko	48,9	47,7	46,2	46,0	46,2	46,8	48,2	50,6	52,4
Portugalsko	60,5	61,3	61,4	61,4	61,7	61,7	62,0	61,9	62,5
Rakousko	59,6	60,7	61,3	61,6	60,7	62,0	63,5	64,4	65,8
Rumunsko	57,5	57,1	51,8	51,5	52,1	51,5	53,0	52,8	52,5
Řecko	41,7	41,5	42,9	44,3	45,2	46,1	47,4	47,9	48,7
Slovensko	51,5	51,8	51,4	52,2	50,9	50,9	51,9	53,0	54,6
Slovinsko	58,4	58,8	58,6	57,6	60,5	61,3	61,8	62,6	64,2
Spojené království	64,7	65,0	65,2	65,3	65,6	65,8	65,8	65,5	65,8
Španělsko	41,3	43,1	44,4	46,3	48,3	51,2	53,2	54,7	54,9
Švédsko	70,9	72,3	72,2	71,5	70,5	70,4	70,7	71,8	71,8
Chorvatsko	:	:	46,7	46,7	47,8	48,6	49,4	50,0	50,7
Makedonie	:	:	:	:	:	:	30,7	32,3	32,9
Turecko	:	:	:	:	:	:	23,9	23,8	24,3
Island	:	:	:	80,1	78,8	80,5	80,8	80,8	79,6
Norsko	73,6	73,6	73,7	72,6	72,2	71,7	72,2	74,0	75,4
Švýcarsko	69,3	70,6	71,5	70,7	70,3	70,4	71,1	71,6	73,5

Tabulka vlastní – zdroj Eurostat

Celková míra zaměstnanosti osob ve věku 55 až 64 let

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU 27	36,9	37,7	38,5	40,0	40,7	42,3	43,5	44,6	45,6
EU 25	36,6	37,5	38,7	40,3	41,0	42,6	43,6	44,8	45,7
EU 15	37,8	38,8	40,2	41,7	42,6	44,2	45,3	46,5	47,4
EU	37,8	38,8	40,2	41,7	42,6	42,6	43,6	44,6	45,6
EA	34,2	35,2	36,5	37,9	38,7	40,5	41,8	43,3	44,3
EA 16	34,2	35,0	36,2	37,7	38,5	40,3	41,6	43,2	44,2
EA 15	34,4	35,1	36,4	37,8	38,7	40,5	41,8	43,3	44,3
EA 13	34,3	35,1	36,4	37,8	38,6	40,5	41,8	43,3	44,3
EA 12	34,4	35,2	36,5	37,9	38,7	40,5	41,8	43,3	44,4
Belgie	26,3	25,1	26,6	28,1	30,0	31,8	32,0	34,4	34,5
Bulharsko	20,8	24,0	27,0	30,0	32,5	34,7	39,6	42,6	46,0
Česká republika	36,3	37,1	40,8	42,3	42,7	44,5	45,2	46,0	47,6
Dánsko	55,7	58,0	57,9	60,2	60,3	59,5	60,7	58,6	57,0
Estonsko	46,3	48,5	51,6	52,3	52,4	56,1	58,5	60,0	62,4
Finsko	41,6	45,7	47,8	49,6	50,9	52,7	54,5	55,0	56,5
Francie	29,9	31,9	34,7	37,0	37,8	38,5	38,1	38,2	38,2
Irsko	45,3	46,8	48,0	49,0	49,5	51,6	53,1	53,8	53,7
Itálie	27,7	28,0	28,9	30,3	30,5	31,4	32,5	33,8	34,4
Kypr	49,4	49,1	49,4	50,4	49,9	50,6	53,6	55,9	54,8
Litva	40,4	38,9	41,6	44,7	47,1	49,2	49,6	53,4	53,1
Lotyšsko	36,0	36,9	41,7	44,1	47,9	49,5	53,3	57,7	59,4
Lucembursko	26,7	25,6	28,1	30,3	30,4	31,7	33,2	32,0	34,1
Maďarsko	22,2	23,5	25,6	28,9	31,1	33,0	33,6	33,1	31,4
Malta	28,5	29,4	30,1	32,5	31,5	30,8	29,8	28,5	29,2
Německo	37,6	37,9	38,9	39,9	41,8	45,4	48,4	51,5	53,8
Nizozemsko	38,2	39,6	42,3	44,3	45,2	46,1	47,7	50,9	53,0
Polsko	28,4	27,4	26,1	26,9	26,2	27,2	28,1	29,7	31,6
Portugalsko	50,7	50,2	51,4	51,6	50,3	50,5	50,1	50,9	50,8
Rakousko	28,8	28,9	29,1	30,3	28,8	31,8	35,5	38,6	41,0
Rumunsko	49,5	48,2	37,3	38,1	36,9	39,4	41,7	41,4	43,1
Řecko	39,0	38,2	39,2	41,3	39,4	41,6	42,3	42,4	42,8
Slovensko	21,3	22,4	22,8	24,6	26,8	30,3	33,1	35,6	39,2
Slovinsko	22,7	25,5	24,5	23,5	29,0	30,7	32,6	33,5	32,8
Spojené království	50,7	52,2	53,4	55,4	56,2	56,8	57,3	57,4	58,0
Španělsko	37,0	39,2	39,6	40,7	41,3	43,1	44,1	44,6	45,6
Švédsko	64,9	66,7	68,0	68,6	69,1	69,4	69,6	70,0	70,1
Chorvatsko	:	:	24,8	28,4	30,1	32,6	34,3	35,8	36,7
Makedonie	:	:	:	:	:	:	27,9	28,8	31,7
Turecko	:	:	:	:	:	:	30,1	29,5	29,5
Island	:	:	:	83,0	81,8	84,3	84,3	84,7	82,9
Norsko	65,2	65,9	66,2	66,9	65,8	65,5	67,4	69,0	69,2
Švýcarsko	63,3	67,1	64,6	65,8	65,2	65,1	65,7	67,2	68,4
USA	57,8	58,6	59,5	59,9	59,9	60,8	61,8	61,8	62,1
Japonsko	62,8	62,0	61,6	62,1	63,0	63,9	64,7	66,1	66,3

Tabulka vlastní – zdroj Eurostat

Celková míra nezaměstnanosti, v procentech

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
EU 27	8,70	8,50	8,90	9,00	9,10	8,90	8,20	7,10	7,00	8,90
EU 25	8,60	8,40	8,80	9,00	9,10	9,00	8,20	7,20	7,10	9,00
EU 15	7,70	7,30	7,60	8,00	8,10	8,10	7,70	7,00	7,10	9,00
Belgie	6,90	6,60	7,50	8,20	8,40	8,50	8,30	7,50	7,00	7,90
Bulharsko	16,40	19,50	18,20	13,70	12,10	10,10	9,00	6,90	5,60	6,80
Česká republika	8,70	8,00	7,30	7,80	8,30	7,90	7,20	5,30	4,40	6,70
Dánsko	4,30	4,50	4,60	5,40	5,50	4,80	3,90	3,80	3,30	6,00
Estonsko	13,60	12,60	10,30	10,00	9,70	7,90	5,90	4,70	5,50	13,80
Finsko	9,80	9,10	9,10	9,00	8,80	8,40	7,70	6,90	6,40	8,20
Francie	9,00	8,30	8,60	9,00	9,30	9,30	9,20	8,40	7,80	9,50
Irsko	4,20	3,90	4,50	4,60	4,50	4,40	4,50	4,60	6,30	11,90
Itálie	10,10	9,10	8,60	8,40	8,00	7,70	6,80	6,10	6,70	7,80
Kypr	4,90	3,80	3,60	4,10	4,70	5,30	4,60	4,00	3,60	5,30
Litva	16,40	16,50	13,50	12,50	11,40	8,30	5,60	4,30	5,80	13,70
Lotyšsko	13,70	12,90	12,20	10,50	10,40	8,90	6,80	6,00	7,50	17,10
Lucembursko	2,20	1,90	2,60	3,80	5,00	4,60	4,60	4,20	4,90	5,40
Maďarsko	6,40	5,70	5,80	5,90	6,10	7,20	7,50	7,40	7,80	10,00
Malta	6,70	7,60	7,50	7,60	7,40	7,20	7,10	6,40	5,90	6,90
Německo	7,50	7,60	8,40	9,30	9,80	10,70	9,80	8,40	7,30	7,50
Nizozemsko	2,80	2,20	2,80	3,70	4,60	4,70	3,90	3,20	2,80	3,40
Polsko	16,10	18,30	20,00	19,70	19,00	17,80	13,90	9,60	7,10	8,20
Portugalsko	4,00	4,10	5,10	6,40	6,70	7,70	7,80	8,10	7,70	9,60
Rakousko	3,60	3,60	4,20	4,30	4,90	5,20	4,80	4,40	3,80	4,80
Rumunsko	7,30	6,80	8,60	7,00	8,10	7,20	7,30	6,40	5,80	6,90
Řecko	11,20	10,70	10,30	9,70	10,50	9,90	8,90	8,30	7,70	9,50
Slovensko	18,80	19,30	18,70	17,60	18,20	16,30	13,40	11,10	9,50	12,00
Slovinsko	6,70	6,20	6,30	6,70	6,30	6,50	6,00	4,90	4,40	5,90
Spojené království	5,40	5,00	5,10	5,00	4,70	4,80	5,40	5,30	5,60	7,60
Španělsko	11,10	10,30	11,10	11,10	10,60	9,20	8,50	8,30	11,30	18,00
Švédsko	5,60	5,80	6,00	6,70	7,60	7,70	7,00	6,10	6,20	8,30
Chorvatsko	:	:	14,80	14,20	13,70	12,70	11,20	9,60	8,40	9,60
Turecko	:	:	:	:	:	9,20	8,70	8,80	9,70	12,50
Norsko	3,20	3,40	3,70	4,20	4,30	4,50	3,40	2,50	2,50	3,10

Tabulka vlastní – zdroj Eurostat

Míra nezaměstnanosti mužů, v procentech

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
EU 27	7,80	7,80	8,30	8,40	8,50	8,30	7,60	6,60	6,60	9,00
EU 25	7,60	7,60	8,10	8,30	8,40	8,30	7,50	6,60	6,60	9,10
EU 15	6,70	6,50	6,90	7,30	7,40	7,50	7,10	6,40	6,70	9,10
Belgie	5,60	5,90	6,70	7,70	7,50	7,60	7,40	6,70	6,50	7,80
Bulharsko	16,70	20,20	18,90	14,10	12,60	10,30	8,70	6,50	5,50	7,00
Česká republika	7,30	6,70	6,00	6,20	7,10	6,50	5,80	4,20	3,50	5,90
Dánsko	3,90	4,10	4,30	4,80	5,10	4,40	3,30	3,50	3,00	6,50
Estonsko	14,50	12,90	10,80	10,20	10,40	8,80	6,20	5,40	5,80	16,90
Finsko	9,10	8,60	9,10	9,20	8,70	8,20	7,40	6,50	6,10	8,90
Francie	7,50	7,00	7,70	8,10	8,40	8,40	8,40	7,80	7,30	9,20
Irsko	4,30	4,10	4,70	4,90	4,80	4,60	4,60	4,90	7,40	14,90
Itálie	7,80	7,10	6,70	6,50	6,40	6,20	5,40	4,90	5,50	6,80
Kypr	3,20	2,60	2,90	3,60	3,60	4,30	4,00	3,40	3,10	5,10
Litva	18,60	18,60	14,20	12,70	11,00	8,20	5,80	4,30	6,10	17,10
Lotyšsko	14,40	14,20	13,30	10,60	10,60	9,10	7,40	6,40	8,00	20,30
Lucembursko	1,80	1,60	2,00	3,00	3,60	3,60	3,60	3,40	4,10	4,80
Maďarsko	7,00	6,30	6,20	6,10	6,10	7,00	7,20	7,10	7,60	10,30
Malta	6,40	6,90	6,60	6,90	6,60	6,40	6,30	5,90	5,60	6,60
Německo	7,50	7,80	8,80	9,80	10,30	11,20	10,20	8,50	7,40	8,00
Nizozemsko	2,20	1,80	2,50	3,50	4,30	4,50	3,50	2,80	2,50	3,40
Polsko	14,40	16,90	19,20	19,00	18,20	16,60	13,00	9,00	6,40	7,80
Portugalsko	3,20	3,20	4,20	5,60	5,90	6,80	6,60	6,70	6,60	9,00
Rakousko	3,10	3,10	4,00	4,00	4,50	4,90	4,30	3,90	3,60	5,00
Rumunsko	8,00	7,30	9,20	7,60	9,10	7,80	8,20	7,20	6,70	7,70
Řecko	7,40	7,20	6,80	6,20	6,60	6,10	5,60	5,20	5,10	6,90
Slovensko	18,90	19,80	18,60	17,40	17,40	15,50	12,30	9,90	8,40	11,40
Slovinsko	6,50	5,70	5,90	6,30	5,90	6,10	4,90	4,00	4,00	5,90
Spojené království	5,90	5,50	5,70	5,50	5,10	5,20	5,80	5,60	6,10	8,60
Španělsko	7,90	7,50	8,10	8,20	8,00	7,10	6,30	6,40	10,10	17,70
Švédsko	5,90	6,10	6,40	7,10	7,90	7,80	6,90	5,80	5,90	8,60
Chorvatsko	:	:	13,30	12,90	12,10	11,60	9,90	8,40	7,00	8,70
Turecko	:	:	:	:	:	9,10	8,60	8,70	9,60	12,50
Norsko	3,40	3,50	3,80	4,50	4,60	4,70	3,50	2,60	2,70	3,60

Tabulka vlastní – zdroj Eurostat

Míra nezaměstnanosti žen, v procentech

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
EU 27	9,8	9,4	9,7	9,7	9,8	9,6	8,9	7,8	7,5	8,8
EU 25	9,9	9,4	9,6	9,8	9,9	9,8	9,0	7,9	7,6	9,0
EU 15	8,9	8,3	8,5	8,8	8,9	8,9	8,5	7,8	7,6	9,0
Belgie	8,5	7,5	8,6	8,9	9,5	9,5	9,3	8,5	7,6	8,1
Bulharsko	16,2	18,6	17,3	13,2	11,5	9,8	9,3	7,3	5,8	6,6
Česká republika	10,3	9,7	9,0	9,9	9,9	9,8	8,9	6,7	5,6	7,7
Dánsko	4,8	5,0	5,0	6,1	6,0	5,3	4,5	4,2	3,7	5,4
Estonsko	12,7	12,2	9,7	9,9	8,9	7,1	5,6	3,9	5,3	10,6
Finsko	10,6	9,7	9,1	8,9	8,9	8,6	8,1	7,2	6,7	7,6
Francie	10,8	9,9	9,7	9,9	10,3	10,3	10,1	9,0	8,4	9,8
Irsko	4,1	3,8	4,1	4,1	4,0	4,1	4,2	4,1	4,9	8,0
Itálie	13,6	12,2	11,5	11,3	10,5	10,0	8,8	7,9	8,5	9,3
Kypr	7,2	5,3	4,5	4,8	6,0	6,5	5,4	4,6	4,2	5,5
Litva	14,1	14,3	12,7	12,2	11,8	8,3	5,4	4,3	5,6	10,4
Lotyšsko	12,9	11,5	10,9	10,4	10,2	8,7	6,2	5,6	6,9	13,9
Lucembursko	2,9	2,4	3,5	4,9	6,8	6,0	6,0	5,1	5,9	6,1
Maďarsko	5,6	5,0	5,4	5,6	6,1	7,4	7,8	7,7	8,1	9,7
Malta	7,4	9,3	9,3	9,1	9,0	8,9	8,7	7,5	6,6	7,6
Němicko	7,5	7,4	7,9	8,7	9,1	10,1	9,5	8,3	7,2	6,9
Nizozemsko	3,6	2,8	3,1	3,9	4,8	5,1	4,4	3,6	3,0	3,5
Polsko	18,2	19,9	21,0	20,5	20,0	19,2	14,9	10,4	8,0	8,7
Portugalsko	5,0	5,1	6,1	7,3	7,7	8,8	9,1	9,7	9,0	10,3
Rakousko	4,3	4,2	4,4	4,7	5,4	5,5	5,2	5,0	4,1	4,6
Rumunsko	6,5	6,1	7,9	6,4	6,9	6,4	6,1	5,4	4,7	5,8
Řecko	17,1	16,1	15,7	15,0	16,2	15,3	13,6	12,8	11,4	13,2
Slovensko	18,6	18,7	18,7	17,8	19,2	17,2	14,7	12,7	10,9	12,8
Slovinsko	7,0	6,8	6,8	7,1	6,9	7,1	7,2	5,9	4,8	5,8
Spojené království	4,8	4,4	4,5	4,3	4,2	4,3	4,9	5,0	5,1	6,4
Španělsko	16,0	14,8	15,7	15,3	14,3	12,2	11,6	10,9	13,0	18,4
Švédsko	5,3	5,5	5,6	6,2	7,3	7,7	7,2	6,4	6,5	8,0
Chorvatsko	:	:	16,6	15,8	15,7	13,9	12,8	11,2	10,1	10,6
Turecko	:	:	:	:	:	9,3	9,1	9,1	10,0	12,6
Norsko	3,1	3,3	3,5	3,9	3,9	4,3	3,3	2,5	2,3	2,6

Tabulka vlastní – zdroj Eurostat

Míra nezaměstnaných do 25 let, v procentech

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
EU 27	17,3	17,3	18,0	18,1	18,5	18,4	17,1	15,3	15,4	19,6
EU 25	17,0	17,0	17,5	17,9	18,3	18,2	16,9	15,2	15,4	19,6
EU 15	14,8	14,2	14,7	15,4	16,0	16,4	15,7	14,7	15,3	19,2
Belgie	16,7	16,8	17,7	21,8	21,2	21,5	20,5	18,8	18,0	21,9
Bulharsko	33,7	38,8	37,0	28,2	25,8	22,3	19,5	15,1	12,7	16,2
Česká republika	17,8	17,3	16,9	18,6	21,0	19,2	17,5	10,7	9,9	16,6
Dánsko	6,2	8,3	7,4	9,2	8,2	8,6	7,7	7,9	7,6	11,2
Estonsko	24,4	23,2	17,6	20,6	21,7	15,9	12,0	10,0	12,0	27,5
Finsko	21,4	19,8	21,0	21,8	20,7	20,1	18,7	16,5	16,5	21,5
Francie	19,6	18,9	19,3	19,2	20,6	21,1	22,1	19,6	19,1	23,3
Irsko	6,7	7,2	8,4	8,7	8,7	8,6	8,6	8,9	13,3	24,4
Itálie	27,0	24,1	23,1	23,7	23,5	23,9	21,7	20,3	21,2	25,3
Kypr	10,1	8,1	8,1	8,9	10,5	13,0	10,5	10,1	8,8	13,8
Litva	30,6	30,9	22,4	25,1	22,7	15,7	9,8	8,2	13,4	29,2
Lotyšsko	21,4	22,9	22,0	18,0	18,1	13,6	12,2	10,7	13,1	33,6
Lucembursko	6,6	6,2	7,0	11,2	16,4	14,3	15,8	15,6	17,3	17,5
Maďarsko	12,4	11,3	12,7	13,4	15,5	19,4	19,1	18,0	19,9	26,5
Malta	13,7	18,8	17,1	17,2	16,8	16,2	16,5	13,8	11,9	14,3
Německo	7,5	7,7	9,1	9,8	11,9	14,2	12,8	11,1	9,9	10,3
Nizozemsko	5,7	4,5	5,0	6,3	8,0	8,2	6,6	5,9	5,3	6,6
Polsko	35,1	39,5	42,5	41,9	39,6	36,9	29,8	21,7	17,3	20,6
Portugalsko	8,6	9,4	11,6	14,5	15,3	16,1	16,3	16,6	16,4	20,0
Rakousko	5,3	5,8	6,7	8,1	9,7	10,3	9,1	8,7	8,0	10,0
Rumunsko	20,0	18,6	23,2	19,6	21,9	20,2	21,4	20,1	18,6	20,8
Řecko	29,1	28,0	26,8	26,8	26,9	26,0	25,2	22,9	22,1	25,8
Slovensko	36,9	39,2	37,7	33,4	33,1	30,1	26,6	20,3	19,0	27,3
Slovinsko	16,3	17,8	16,5	17,3	16,1	15,9	13,9	10,1	10,4	13,6
Spojené království	12,2	11,7	12,0	12,2	12,1	12,8	14,0	14,3	15,0	19,1
Španělsko	24,3	23,2	24,2	24,6	23,9	19,7	17,9	18,2	24,6	37,8
Švédsko	10,5	14,7	16,5	17,9	21,6	22,9	21,5	19,1	20,0	25,0
Chorvatsko	:	:	35,4	35,8	33,2	32,3	28,9	24,0	21,9	25,5
Turecko	:	:	:	:	:	17,4	16,4	17,2	18,4	22,7
Norsko	9,8	10,0	10,8	11,2	11,2	11,4	8,6	7,3	7,2	8,9

Tabulka vlastní – zdroj Eurostat

Míra nezaměstnanosti osob ve věku od 25 do 74 let

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
EU 27	7,4	7,2	7,6	7,7	7,8	7,6	7,0	6,1	5,9	7,6
EU 25	7,4	7,2	7,5	7,7	7,8	7,7	7,0	6,1	6,0	7,7
EU 15	6,6	6,3	6,6	6,9	7,0	7,0	6,6	6,0	6,0	7,7
Belgie	5,8	5,4	6,4	6,7	7,0	7,1	7,0	6,3	5,9	6,6
Bulharsko	14,5	17,2	16,0	12,2	10,7	8,9	7,9	6,1	5,0	6,0
Česká republika	7,3	6,8	6,2	6,6	7,0	6,8	6,2	4,8	3,9	5,8
Dánsko	4,0	3,9	4,1	4,8	5,1	4,2	3,2	3,1	2,5	5,0
Estonsko	12,3	11,3	9,4	8,7	8,2	7,0	5,2	4,0	4,6	12,0
Finsko	8,1	7,6	7,4	7,2	7,2	6,8	6,2	5,4	4,9	6,4
Francie	7,8	7,1	7,4	7,8	7,9	7,9	7,7	7,0	6,5	7,8
Irsko	3,6	3,2	3,6	3,7	3,6	3,5	3,6	3,8	5,1	10,1
Itálie	8,0	7,4	7,0	6,8	6,5	6,2	5,5	4,9	5,6	6,4
Kypr	4,2	3,3	3,0	3,6	4,0	4,3	3,9	3,3	3,1	4,4
Litva	14,6	14,9	12,5	11,1	10,4	7,6	5,2	3,9	5,0	12,1
Lotyšsko	12,7	11,6	10,8	9,5	9,4	8,3	6,0	5,3	6,6	14,9
Lucembursko	1,8	1,5	2,1	3,2	4,1	3,8	3,8	3,3	3,9	4,3
Maďarsko	5,4	5,0	5,0	5,0	5,2	6,1	6,5	6,5	6,9	8,7
Malta	4,7	4,0	4,6	4,9	4,8	4,9	4,9	4,7	4,7	5,4
Německo	7,5	7,6	8,3	9,2	9,5	10,2	9,4	8,0	6,9	7,1
Nizozemsko	2,3	1,8	2,3	3,2	3,9	4,1	3,4	2,6	2,3	2,8
Polsko	13,3	14,9	16,5	16,3	16,1	15,1	11,8	8,1	5,9	6,8
Portugalsko	3,3	3,3	4,1	5,3	5,7	6,8	6,8	7,2	6,8	8,7
Rakousko	3,4	3,3	3,8	3,7	4,1	4,3	4,0	3,7	3,1	3,9
Rumunsko	5,4	5,0	6,5	5,4	6,2	5,6	5,7	4,9	4,4	5,4
Řecko	8,7	8,5	8,4	7,9	8,7	8,4	7,5	7,1	6,6	8,3
Slovensko	15,3	15,7	15,3	14,9	16,0	14,4	11,7	10,0	8,4	10,4
Slovinsko	5,4	4,8	5,1	5,5	5,1	5,4	5,1	4,2	3,7	5,1
Spojené království	4,2	3,8	3,9	3,6	3,3	3,3	3,8	3,6	3,9	5,5
Španělsko	8,9	8,3	9,1	9,1	8,7	7,7	7,3	7,0	9,8	15,9
Švédsko	5,0	4,6	4,6	5,2	5,7	5,7	5,1	4,3	4,1	5,9
Chorvatsko	:	:	11,8	11,2	11,2	10,1	9,1	8,0	6,9	7,8
Turecko	:	:	:	:	:	7,2	6,9	6,9	7,8	10,3
Norsko	2,2	2,3	2,5	3,1	3,2	3,4	2,6	1,8	1,7	2,2

Tabulka vlastní – zdroj Eurostat

Celková míra plodnosti

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU 27	:	:	1,45	1,47	1,50	1,51	1,53	:	:
EU 25	:	:	:	1,48	1,51	1,52	:	:	:
Belgie	:	:	:	1,66	1,72	1,76	:	:	:
Bulharsko	1,26	1,21	1,21	1,23	1,29	1,32	1,38	1,42	1,48
Česká republika	1,14	1,14	1,17	1,18	1,23	1,28	1,33	1,44	1,50
Dánsko	1,77	1,74	1,72	1,76	1,78	1,80	1,85	1,84	1,89
Estonsko	1,38	1,34	1,37	1,37	1,47	1,50	1,55	1,63	1,65
Finsko	1,73	1,73	1,72	1,76	1,80	1,80	1,84	1,83	1,85
Francie	1,89	1,90	1,88	1,89	1,92	1,94	2,00	1,98	2,00
Irsko	1,89	1,94	1,97	1,96	1,94	1,87	1,93	2,01	2,10
Itálie	1,26	1,25	1,27	1,29	1,33	1,32	1,35	1,37	:
Kypr	1,64	1,57	1,49	1,50	1,49	1,42	1,45	1,39	1,46
Litva	1,39	1,30	1,24	1,26	1,26	1,27	1,31	1,35	1,47
Lotyšsko	:	:	1,23	1,29	1,24	1,31	1,35	1,41	1,44
Lucembursko	1,76	1,66	1,63	1,62	1,66	1,63	1,65	1,61	1,61
Maďarsko	1,32	1,31	1,30	1,27	1,28	1,31	1,34	1,32	1,35
Malta	1,70	1,48	1,45	1,48	1,40	1,38	1,39	1,37	1,44
Německo	1,38	1,35	1,34	1,34	1,36	1,34	1,33	1,37	1,38
Nizozemsko	1,72	1,71	1,73	1,75	1,72	1,71	1,72	1,72	1,77
Polsko	1,35	1,31	1,25	1,22	1,23	1,24	1,27	1,31	1,39
Portugalsko	1,55	1,45	1,47	1,44	1,40	1,40	1,36	1,33	1,37
Rakousko	1,36	1,33	1,39	1,38	1,42	1,41	1,41	1,38	1,41
Rumunsko	1,31	1,27	1,25	1,27	1,29	1,32	1,32	1,30	1,35
Řecko	1,26	1,25	1,27	1,28	1,30	1,33	1,40	1,41	1,51
Slovensko	1,30	1,20	1,19	1,20	1,24	1,25	1,24	1,25	1,32
Slovinsko	1,26	1,21	1,21	1,20	1,25	1,26	1,31	1,38	1,53
Spojené království	1,64	1,63	1,64	1,71	1,76	1,78	1,84	:	:
Španělsko	1,23	1,24	1,26	1,31	1,33	1,35	1,38	1,40	1,46
Švédsko	1,54	1,57	1,65	1,71	1,75	1,77	1,85	1,88	1,91
Chorvatsko	:	:	1,34	1,32	1,34	1,41	1,38	1,40	1,46
Makedonie	1,88	1,73	1,80	1,77	1,52	1,46	1,46	1,46	1,47
Turecko	2,08	1,95	1,93	1,99	2,04	2,05	2,08	2,09	2,15
Island	1,57	1,52	1,47	1,36	1,44	1,49	1,43	1,42	1,43
Norsko	1,85	1,78	1,75	1,80	1,83	1,84	1,90	1,90	1,96
Švýcarsko	1,50	1,38	1,39	1,39	1,42	1,42	1,44	1,46	1,48

Tabulka vlastní – zdroj Eurostat

Míra chudoby, v procentech

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU 27	:	:	:	:	:	16	16	17	17
EU 25	16	16	:	15	16	16	16	16	16
EU 15	15	15	:	15	17	16	16	17	16
Belgie	13	13	:	15	14	15	15	15	15
Bulharsko	14	16	14	14	15	14	18	22	21
Česká republika	:	8	:	:	:	10	10	10	9
Dánsko	:	10	:	12	11	12	12	12	12
Estonsko	18	18	18	18	20	18	18	19	19
Finsko	11	11	11	11	11	12	13	13	14
Francie	16	13	12	12	13	13	13	13	13
Holandsko	11	11	11	12	:	11	10	10	11
Irsko	20	21	:	20	21	20	18	18	16
Itálie	18	19	:	:	19	19	20	20	19
Kypr	:	:	:	15	:	16	16	16	16
Litva	17	17	:	:	:	21	20	19	20
Lotyšsko	16	:	:	:	:	19	23	21	26
Lucembursko	12	12	:	12	13	14	14	14	13
Maďarsko	11	11	10	12	:	13	16	12	12
Malta	15	:	:	:	:	14	14	14	15
Německo	10	11	:	:	:	12	13	15	15
Polsko	16	16	:	:	:	21	19	17	17
Portugalsko	21	20	20	19	20	19	18	18	18
Rakousko	12	12	:	13	13	12	13	12	12
Rumunsko	17	17	18	17	18	18	19	25	23
Řecko	20	20	:	21	20	20	21	20	20
Slovensko	:	:	:	:	:	13	12	11	11
Slovinsko	11	11	10	10	:	12	12	12	12
Spojené království	19	18	18	18	:	19	19	19	19
Španělsko	18	19	19	19	20	20	20	20	20
Švédsko	:	9	11	:	11	9	12	11	12
Chorvatsko	:	:	:	18	18	18	17	18	:
Makedonie	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Turecko	:	:	25	26	:	:	:	:	:
Island	:	:	:	:	10	10	10	10	10
Lichtenštejsko	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Norsko	:	11	10	11	11	11	11	12	11
Švýcarsko	:	:	:	:	:	:	:	:	:

Tabulka vlastní – zdroj Eurostat

METODICKÁ ČÁST

Evropská klasifikace NUTS

Jedním ze základů srovnatelné statistiky v Evropské unii je jednotný systém klasifikace územních statistických jednotek. Před více než 25 roky započal Eurostat s vytvářením klasifikace NUTS (La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques) v jednotlivých členských státech na základě bilaterálních dohod s jednotlivými státy. V souvislosti s rozšiřováním EU a tím i dalším růstem požadavků na statistické údaje v územním členění dle jednotné metodiky, bylo přistoupeno k úplnému sjednocení systému klasifikace územních struktur pro statistické účely.

Evropská metodika pro konstrukci klasifikace NUTS byla vypracována Eurostatem. V roce 2003 byly zásady jednotné metodiky tvorby evropské klasifikace NUTS vydány formou závazného nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003 ze dne 26. května 2003, o vytvoření společné klasifikace územních statistických jednotek (NUTS).

Klasifikace NUTS (La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques) byla zavedena Statistickým úřadem Evropských společenství (Eurostatem) ve spolupráci s ostatními orgány EU pro potřeby klasifikování jednotné unifikované struktury územních jednotek. Konstrukce klasifikace vychází z jednotných metodických principů Eurostatu s přihlédnutím k administrativnímu uspořádání konkrétního státu.

Klasifikace územních statistických jednotek (CZ-NUTS) České republiky

Vymezení statistických územních jednotek pro potřeby zavedení klasifikace NUTS v ČR bylo provedeno Českým statistickým úřadem, po dohodě s Eurostatem. **Klasifikace územních statistických jednotek CZ-NUTS** vstoupila v České republice v platnost dnem 1. ledna 2000.

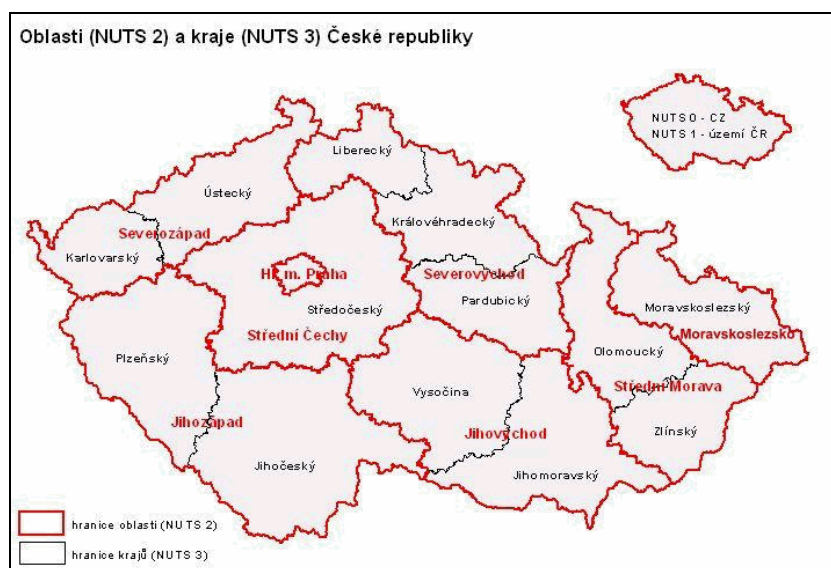
Konstrukce klasifikace CZ-NUTS

- Klasifikace CZ-NUTS je od 1. ledna 2008 v plném souladu s touto částí evropské klasifikace NUTS, která popisuje území České republiky.
- Klasifikace CZ-NUTS má hierarchickou strukturu kódů.
- Kódy jednotlivých územních prvků mají v klasifikaci následující strukturu:

Klasifikace NUTS	Úroveň	Počet znaků	Pozice v kódu	Územní jednotka	Počet územních jednotek	Hodnoty kódu
Oddíl	NUTS 0	2	1-2	Stát	1	CZ
Pododdíl	NUTS 1	1	3	Území	1 + 1	0, Z
Skupina	NUTS 2	1	4	Oblast	8 + 1	1 – 8, Z
Podskupina	NUTS 3	1	5	Kraj	14 + 1	0 – 3, Z

Charakter jednotlivých územních jednotek v České republice z pohledu klasifikace NUTS:

Stát	administrativní jednotka, Česká republika
Území	neadministrativní jednotka, zatím není vymezena
Oblast	neadministrativní jednotka
Kraj	administrativní jednotka, území kraje

Kartogram 1: Oblasti soudržnosti – NUTS 2 a kraje – NUTS 3

Číselník okresů - OKRES_LAU

LAU (Local Administrative Units)

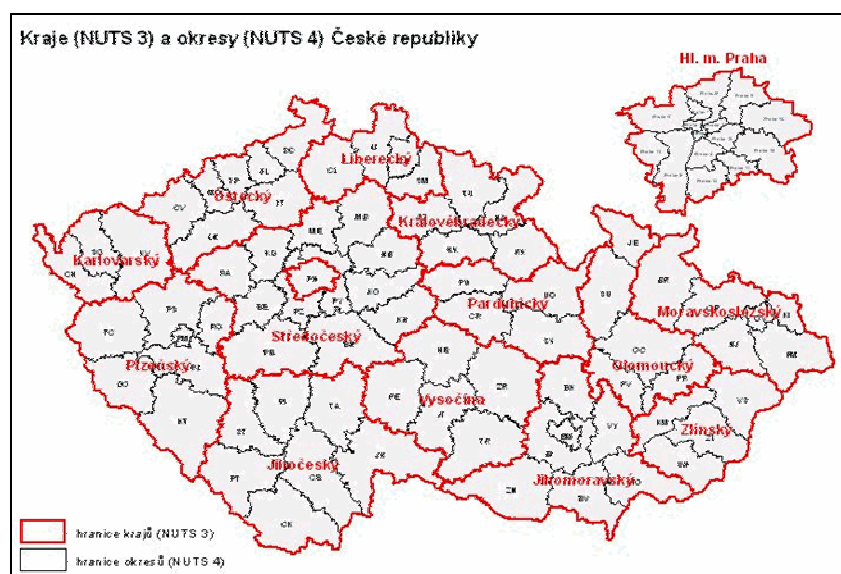
Systém LAU je určen zejména pro potřeby statistiky regionů. Na rozdíl od systému NUTS, který je postaven na právním základě, LAU legislativní oporu nemá. Změny v systému LAU jsou každoročně oznamovány Eurostatu. Z hlediska statistiky mají LAU závazný charakter.

LAU mají dvě úrovně tvořené dvěma samostatnými číselníky propojenými vazbami:

LAU 1 (dřívější NUTS 4) jsou v ČR tvořeny okresy. Praha se na úrovni LAU 1 nečlení.

LAU 2 (obce)

Oba statistické systémy, CZ-NUTS a LAU, jsou vzájemně propojeny vazbami.

Kartogram 2: Kraje – NUTS 3 a okresy – LAU 1 dříve NUTS 4

Hrubý domácí produkt (HDP) představuje souhrn hodnot přidaných zpracování ve všech odvětvích činností považovaných v systému národního účetnictví za produktivní (tj. včetně služeb tržních i netržních). Jde o propočet v kupních cenách, za které jsou realizovány tržní výkony (tzn. včetně daní z produktů a bez dotací na produkty). U netržních služeb je přidaná hodnota vyjádřena jako souhrn náhrad zaměstnancům a spotřeby fixního kapitálu. Prvotní propočet je proveden v běžných cenách. Pro potřeby sledování vývoje s vyloučením vlivu změn cen následuje převod do průměrných cen předchozího roku, ze kterých se tzv. řetěžením získají údaje ve stálých cenách roku 2000.

Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK) obsahuje hodnotu pořízení hmotného i nehmotného investičního majetku koupeného, bezúplatně převzatého nebo vyrobeného ve vlastní režii, sníženou o hodnotu jeho prodeje a bezúplatného předání. Patří sem i pořízení formou finančního leasingu. Cílem pořízení je vždy využívat tento investiční majetek při produktivní činnosti, včetně bydlení v obydlí jeho vlastníka; nespádají sem předměty dlouhodobé spotřeby pořízené domácnostmi pro uspokojování konečné spotřeby ani čisté pořízení cenností.

Inflace je obecně definována jako růst cenové hladiny, tj. charakterizuje míru znehodnocování měny v přesně vymezeném časovém období. Míra inflace je měřena pomocí přírůstku indexu spotřebitelských cen.

Míra inflace (r/r průměr) vyjadřuje procentní změnu průměrné cenové hladiny za dvanáct měsíců roku proti průměrné cenové hladině dvanácti měsíců předchozího roku. Tyto průměry jsou počítány z bazických indexů spotřebitelských cen s cenovým základem prosinec 2005 = 100.

Vývoj **spotřebitelských cen (životních nákladů)** se sleduje na spotřebních koších založených na souboru vybraných druhů zboží a služeb placených obyvatelstvem. Za cenové reprezentanty byly vybrány takové výrobky a služby, které se významně podílejí na vydáních obyvatelstva a svým rozsahem pokrývají celou sféru spotřeby. Celkový počet reprezentantů je cca 800. Jejich soubor je postupně agregován až do 12-ti hlavních oddílů spotřebního koše a to formou váženého aritmetického průměru individuálních cenových indexů. Váhy ve spotřebních koších byly pro výpočet indexů spotřebitelských cen (životních nákladů) stanoveny na základě struktury výdajů domácností podle výsledků statistiky rodinných účtů v roce 2005, které byly korigovány na základě údajů statistiky národních účtů.

Index reálné mzdy je podíl indexu průměrné hrubé měsíční nominální mzdy a indexu spotřebitelských cen za shodné období.

Průměrná hrubá měsíční mzda – je uvedena mzda na fyzické osoby, tj. bez přihlédnutí k délce odpracované doby. Průměrná hrubá měsíční mzda představuje podíl mezd bez ostatních osobních nákladů připadající na jednoho zaměstnance evidenčního počtu za měsíc. Do mezd se zahrnují základní mzdy a platy, příplatky a doplátky ke mzdě nebo platu, prémie a odměny, náhrady mezd a platů, odměny za pracovní pohotovost a jiné složky mzdy nebo platu, které byly v daném období zaměstnancům zúčtovány k výplatě. Jedná se o hrubé mzdy, tj. před snížením o pojistné na všeobecné zdravotní pojištění a sociální zabezpečení, zálohové splátky daně z příjmů fyzických osob a další zákonné nebo se zaměstnancem dohodnuté srážky.

Zaměstnaní jsou všechny osoby 15-ti leté a starší, které během referenčního období příslušely mezi placené zaměstnané nebo zaměstnané ve vlastním podniku. Není přitom rozhodující, zda jejich pracovní aktivita měla trvalý, dočasný, sezónní či příležitostný charakter a zda měly jen jedno nebo více souběžných zaměstnání. Pro účely zjišťování je pojem práce interpretován jako **práce alespoň po dobu 1 hodiny v referenčním období**. Za zaměstnané jsou považováni i učni, kteří dostávají mzdu, plat nebo odměnu podle stejného principu jako jiné osoby. Obdobně studenti, osoby v domácnosti a další osoby zabývající se především mimoekonomickými aktivitami, kteří však v referenčním období byli navíc v zaměstnání, jsou také považováni za zaměstnané.

Za **nezaměstnané** jsou podle definice ILO považovány osoby, které v referenčním období neměly žádné zaměstnání, neodpracovaly ani jednu hodinu za mzdu nebo odměnu a aktivně hledaly práci, do které by byly schopny nastoupit nejpozději do dvou týdnů. Tato metodika je jednotná pro všechny členské země EU a poskytuje mezinárodně srovnatelné údaje. Je třeba respektovat skutečnost, že definice nezaměstnaných podle ILO se liší od definice uchazečů o zaměstnání registrovaných na úřadech práce.

Pracovní síly tvoří zaměstnaní a nezaměstnaní.

Obecná míra nezaměstnanosti (ILO) je počítána jako podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle (v procentech), kde číselník i jmenovatel jsou ukazatele konstruované podle mezinárodních definic a doporučení (Eurostatu a Mezinárodní organizace práce ILO). Jedná se o odhady z výběrového šetření pracovních sil. Předmětem šetření jsou všechny osoby obvykle bydlící v soukromých domácnostech. Šetření se nevztahuje na osoby bydlící dlouhodobě v hromadných ubytovacích zařízeních. Z toho důvodu jsou údaje za určité skupiny obyvatelstva, zejména za cizí státní příslušníky žijící a pracující na území republiky, k dispozici v omezené míře.

Míra registrované nezaměstnanosti podle původní metodiky je počítána jako **podíl**, kde je **v čitateli počet neumístěných uchazečů o zaměstnání** registrovaných na úřadech práce k poslednímu dni sledovaného období (zdrojem dat je Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR) a **ve jmenovateli pracovní síla**. **Od 3. čtvrtletí 2004** přistoupilo Ministerstvo práce a sociálních věcí k metodické změně spočívající v odlišném zahrnování některých skupin osob jak do číselníku, tak do jmenovatele. **V čitateli je počet tzv. dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání** (vč. občanů ČR a občanů EU (EHP), jsou to evidovaní nezaměstnaní ke konci období, kteří mohou ihned nastoupit do zaměstnání a **ve jmenovateli pracovní síla**, tj. počet zaměstnaných z VŠPS + počet zaměstnaných občanů EU (EHP) + počet pracujících cizinců ze třetích zemí s platným povolením k zaměstnání či živnostenským oprávněním + počet dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání (vše klouzavý roční průměr).

Míra dlouhodobé nezaměstnanosti - do roku 2005 byla míra založena na počtu nezaměstnaných, kteří si hledali zaměstnání déle než 1 rok. Od roku 2006 je podle Eurostatu tato míra konstruována na základě kratší doby z doby hledání zaměstnání a doby od ukončení posledního zaměstnání respondenta. Tato kratší doba musí překročit délku 1 roku.

CZK/EUR = průměr denních nominálních kurzů koruny vůči euru za rok

CZK/USD = průměr denních nominálních kurzů koruny vůči dolaru za rok

PPP (Purchasing Power Parity) – parita kupní síly – je jednotkou měnové konverze, která vyjadřuje poměr ceny stejného druhu zboží a služeb v národní měně k jeho ceně v měnové jednotce srovnávané referenční země nebo skupiny zemí. Koeficienty pro konverzi národních měn, které mají eliminovat rozdíly v cenových hladinách příslušných zemí a vyjádřit tak paritu kupní síly jejich měn, byly získány pomocí specifických statistických šetření, označovaných jako International Comparison Programmes (ICP).

PPS (Purchasing Power Standard) – **standard kupní síly** – je měnová jednotka, v níž se navzájem vyrovnávají rozdíly mezi kupní silou jednotek národních měn členských zemí EU podle stavu po jejím rozšíření k 1.1.2007 na EU 27. Úhrn údajů o HDP za všech 27 zemí přepočtených do eur (dříve do ECU) se rovná stejné částce vyjádřené v PPS. Údaje o hodnotě PPS za jednotlivé členské státy jsou převzaty z obecné databáze Eurostatu. V ní jsou obsaženy i údaje aktualizované v prosinci 2008. Výsledky za rok 2006 a 2007 nejsou konečné a budou Eurostatem přepočteny na podzim 2009.

ERDI (Exchange Rate Deviation Index) je koeficientem charakterizující poměr směnného kurzu a parity kupní síly (ve vztahu k US dolaru), nebo směnného kursu a standardu kupní síly (ve vztahu k EUR). Vyjadřuje kursovou odchylku mezi paritou a příslušným směnným kursem.

CPLI (Comparative Price Level Indexes) – **koeficient komparativní úrovně cen** - vychází z metodiky Evropského srovnávacího programu. Základní verze tohoto koeficientu se vztahuje k cenám konečné spotřeby soukromých domácností (spotřebitelským cenám). Spotřeba domácností zahrnuje kromě výdajů na individuální spotřebu též naturální sociální transféry a výdaje neziskových institucí sloužících domácnostem. Jde o poměr parity kupní síly ke směnnému kursu (vyjadřuje reciprokou hodnotu ERDI).

Harmonizované indexy spotřebitelských cen (Harmonised Indices of Consumer Prices – HICP) vznikly jako reakce na potřebu vytvořit srovnatelné indexy spotřebitelských cen, aby bylo možné změřit trendy inflace členských států Evropské unie (EU) jako kritérium vstupu do měnové unie. HICP se v ČR počítá od ledna 2001. Mezi strukturou spotřebního koše národního indexu spotřebitelských cen ČR a strukturou spotřebního koše HICP jsou určité rozdíly. Ve váhách HICP jsou zahrnuty tržby za nákupy cizinců na území České republiky, ale není v něm zahrnuto hypotetické nájemné na rozdíl od národního indexu spotřebitelských cen, kde tržby za nákupy cizinců zahrnuty nejsou, ale je zde zahrnuto hypotetické nájemné. Harmonizovaný index spotřebitelských cen užívá řetězových vah, které jsou obměňovány každoročně v prosinci. Základním cenovým obdobím v současné době je průměr roku 2005.

Přehled zkratk

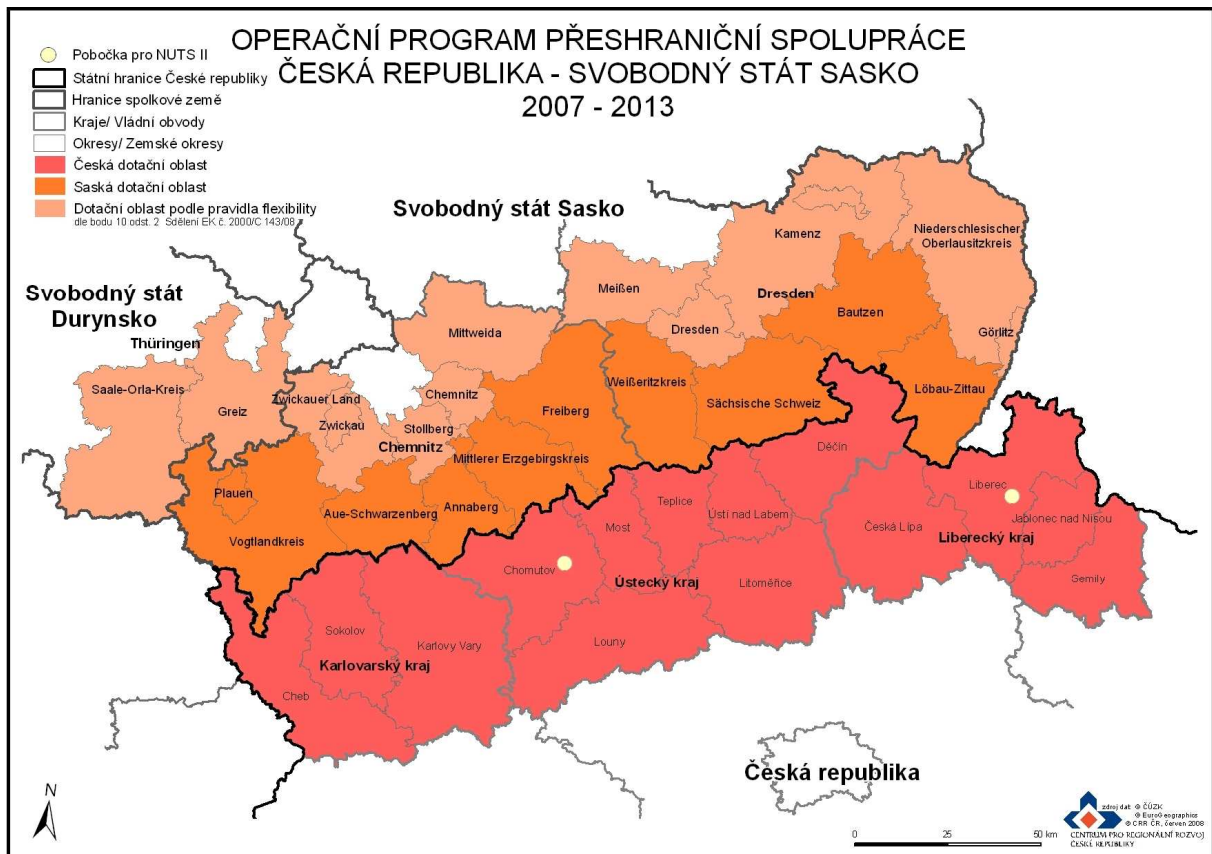
HDP	Hrubý domácí produkt
THFK	Tvorba hrubého fixního kapitálu
r/r	Meziroční index
ERDI	Exchange Rate Deviation Index – Index odchylky směnného kurzu
PPP	Purchasing Power Parities – Parita kupní síly
PPS	Purchasing Power Standard – Standart kupní síly
PPCS	Purchasing Power Consumption Standards – Standart kupní síly odvozený od konečné spotřeby domácností
ČDDD	Čistý disponibilní důchod domácností
CZK	Česká koruna
USD	Americký dolar
EURO (ECU)	Euro dříve ECU
EA	EURO Area – měnová unie – Eurozóna
EA11	Zakládající členské země – Belgie, Finsko, Francie, Holandsko, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Portugalsko, Rakousko a Španělsko
EA 12	EA11 + Řecko
EA13	EA12 + Slovinsko
EA15	EA13 + Kypr a Malta
EA16	EA15 + Slovensko
EU15	Belgie, Dánsko, Finsko, Francie, Holandsko, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Španělsko, Švédsko a Velká Británie
EU25	EU 15 + Česká republika, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko a Slovinsko
EU27	EU 25 + Bulharsko a Rumunsko
CC	Kandidátské země – Chorvatsko, Makedonie (FYROM), Turecko
V a V	Výzkum a vývoj
PZI	Přímé zahraniční investice
RVHP	Rada vzájemné hospodářské pomoci
HICP	Harmonizovaný index spotřebitelských cen
CPLI	Koeficient komparativní úrovně cen

Regiony přeshraniční spolupráce

Česká republika – Svobodný stát Sasko 2007 - 2013

Program je zaměřen na zlepšení dopravní dostupnosti přeshraničního regionu, ochranu životního prostředí, podporu rozvoje přeshraniční infrastruktury i služeb cestovního ruchu, podporu budování infrastruktury a poskytování služeb v oblasti vzdělávání a sociální integrace, podporu spolupráce hospodářských subjektů a transferu technologií, podporu přeshraniční spolupráce územních samospráv na obou stranách hranice.

Přeshraniční spolupráce ČR - Bavorsko

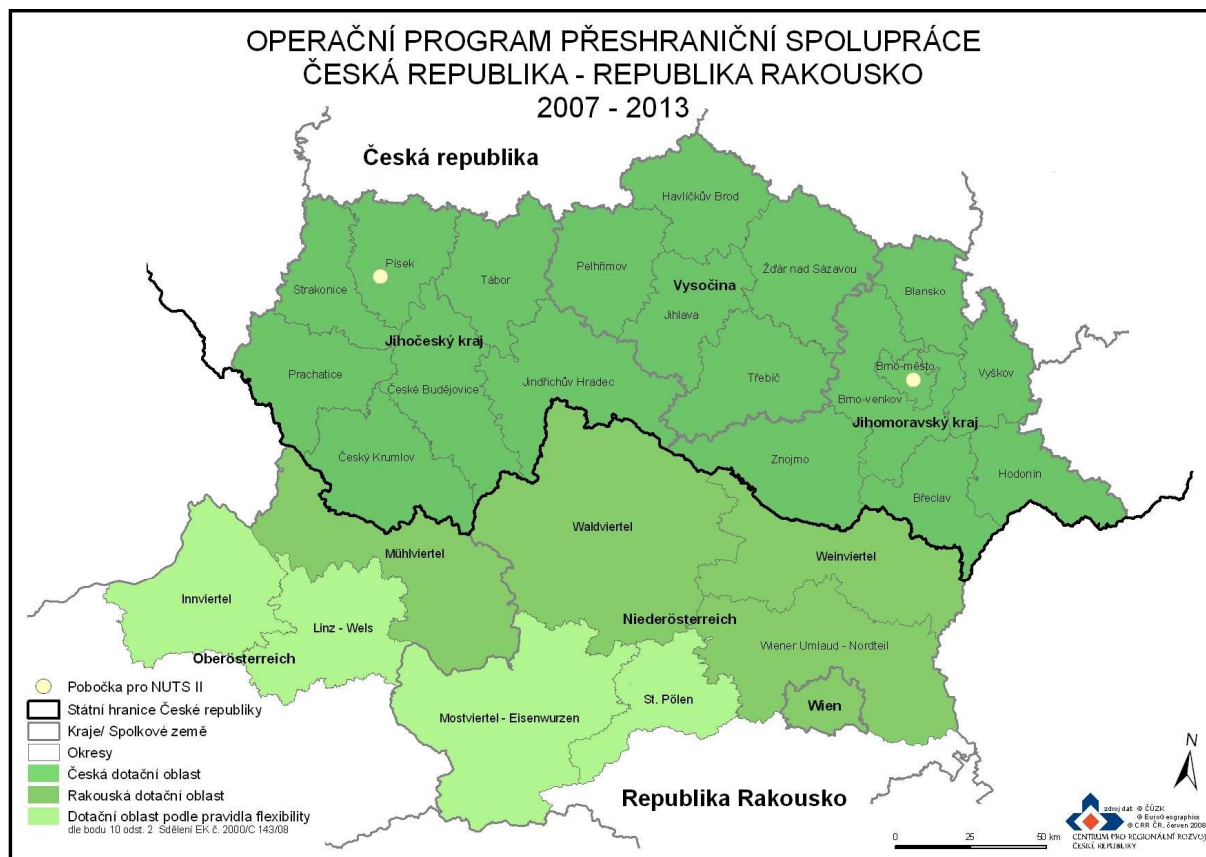
Program je zaměřen na podporu přeshraniční hospodářské, kulturní a komunální spolupráce, rozvoj cestovního ruchu, podporu vzdělání a sociální integrace, zlepšení dopravní dostupnosti přeshraničního regionu a ochranu životního prostředí.

Přeshraniční spolupráce ČR - Rakousko

Program je zaměřen na zlepšení dopravní dostupnosti přeshraničního regionu, ochranu životního prostředí, podporu rozvoje přeshraniční infrastruktury i služeb cestovního ruchu, podporu vzdělávání a sociální integrace, podporu spolupráce hospodářských subjektů a transferu technologií, podporu přeshraniční spolupráce územních samospráv na obou stranách hranice.

Přeshraniční spolupráce ČR - Slovensko

Program je zaměřen na zlepšení dopravní dostupnosti přeshraničního regionu, ochranu životního prostředí, podporu rozvoje přeshraniční infrastruktury i služeb cestovního ruchu, podporu zlepšování vzdělávacích a sociálních služeb, podporu spolupráce hospodářských subjektů a transferu technologií, podporu přeshraniční spolupráce územních samospráv na obou stranách hranice.

Přeshraniční spolupráce ČR - Polsko

Program je zaměřen na zlepšení dopravní dostupnosti přeshraničního regionu, ochranu životního prostředí, podporu hospodářské spolupráce, podporu rozvoje přeshraniční infrastruktury i služeb cestovního ruchu, podporu vzdělávání, kulturních a společenských aktivit, spolupráci územních samospráv a dalších subjektů na obou stranách hranice.

CSD Indicators of Sustainable Development			
Theme	Sub-theme	Core indicator	Other indicator
Poverty	Income poverty	Proportion of population living below national poverty line	Proportion of population below \$1 a day
	Income inequality	Ratio of share in national income of highest to lowest quintile	
	Sanitation	Proportion of population using an improved sanitation facility	
	Drinking water	Proportion of population using an improved water source	
	Access to energy	Share of households without electricity or other modern energy services	Percentage of population using solid fuels for cooking
	Living conditions	Proportion of urban population living in slums	
Governance	Corruption	Percentage of population having paid bribes	
	Crime	Number of intentional homicides per 100,000 population	
Health	Mortality	Under-five mortality rate	
		Life expectancy at birth	Healthy life expectancy at birth
	Health care delivery	Percent of population with access to primary health care facilities	Contraceptive prevalence rate
		Immunization against infectious childhood diseases	
	Nutritional status	Nutritional status of children	
	Health status and risks	Morbidity of major diseases such as HIV/AIDS, malaria, tuberculosis	Prevalence of tobacco use
Suicide rate			
Education	Education level	Gross intake ratio to last grade of primary education	Life long learning
		Net enrolment rate in primary education	
		Adult secondary (tertiary) schooling attainment level	
	Literacy	Adult literacy rate	
Demographics	Population	Population growth rate	Total fertility rate
		Dependency ratio	
	Tourism		Ratio of local residents to tourists in major tourist regions and destinations
Natural hazards	Vulnerability to natural hazards	Percentage of population living in hazard prone areas	
	Disaster preparedness and response		Human and economic loss due to natural disasters
Atmosphere	Climate change	Carbon dioxide emissions	Emissions of greenhouse gases
	Ozone layer depletion	Consumption of ozone depleting substances	
	Air quality	Ambient concentration of air pollutants in urban areas	

Theme	Sub-theme	Core indicator	Other indicator
Land	Land use and status		Land use change
			Land degradation
	Desertification		Land affected by desertification
		Agriculture	Arable and permanent cropland area
			Use of agricultural pesticides
			Area under organic farming
Forests	Proportion of land area covered by forests	Percent of forest trees damaged by defoliation	
		Area of forest under sustainable forest management	
Oceans, seas and coasts	Coastal zone	Percentage of total population living in coastal areas	Bathing water quality
	Fisheries	Proportion of fish stocks within safe biological limits	
	Marine environment	Proportion of marine area protected	Marine trophic index
			Area of coral reef ecosystems and percentage live cover
Freshwater	Water quantity	Proportion of total water resources used	
		Water use intensity by economic activity	
	Water quality	Presence of faecal coliforms in freshwater	Biochemical oxygen demand in water bodies
			Wastewater treatment
Biodiversity	Ecosystem	Proportion of terrestrial area protected, total and by ecological region	Management effectiveness of protected areas
			Area of selected key ecosystems
			Fragmentation of habitats
	Species	Change in threat status of species	Abundance of selected key species
Abundance of invasive alien species			
Economic development	Macroeconomic performance	Gross domestic product (GDP) per capita	Gross saving
		Investment share in GDP	Adjusted net savings as percentage of gross national income (GNI)
			Inflation rate
	Sustainable public finance	Debt to GNI ratio	
	Employment	Employment-population ratio	Vulnerable employment
		Labor productivity and unit labor costs	
		Share of women in wage employment in the non-agricultural sector	
Information and communication technologies	Internet users per 100 population	Fixed telephone lines per 100 population	

Theme	Sub-theme	Core indicator	Other indicator
Economic development (continue)			Mobile cellular telephone subscribers per 100 population
	Research and development		Gross domestic expenditure on R&D as a percent of GDP
	Tourism	Tourism contribution to GDP	
Global economic partnership	Trade	Current account deficit as percentage of GDP	Share of imports from developing countries and from LDCs
			Average tariff barriers imposed on exports from developing countries and LDCs
	External financing	Net Official Development Assistance (ODA) given or received as a percentage of GNI	Foreign direct investment (FDI) net inflows and net outflows as percentage of GDP
			Remittances as percentage of GNI
Consumption and production patterns	Material consumption	Material intensity of the economy	Domestic material consumption
	Energy use	Annual energy consumption, total and by main user category	Share of renewable energy sources in total energy use
		Intensity of energy use, total and by economic activity	
	Waste generation and management	Generation of hazardous waste	Generation of waste
		Waste treatment and disposal	Management of radioactive waste
	Transportation	Modal split of passenger transportation	Modal split of freight transport

Širší soubor ukazatelů EUROSTATU na úrovni dílčích témat udržitelného rozvoje

1. Sociálně ekonomický rozvoj

Dílčí témata	Indikátory
Národní účty	<ul style="list-style-type: none"> - HDP/obyvatele (tempo růstu) - Investice/HDP - Disperze regionálního HDP/obyvatele - Čistý národní důchod/HDP - Míra inflace - Čisté úspory/disponibilní důchod
Inovace a konkurenceschopnost	<ul style="list-style-type: none"> - Produktivita práce (hodinová) - Reálný efektivní směnný kurz - Jednotkové pracovní náklady (celkem + průmysl) - Tržby z inovací v % z celkových tržeb
Zaměstnanost	<ul style="list-style-type: none"> - Celková míra zaměstnanosti - Růst zaměstnanosti - Celková míra zaměstnanosti u nejvyšší úrovně vzdělání - Disperze regionální míry zaměstnanosti (NUTS 3)

2. Udržitelná spotřeba a produkce

Dílčí témata	Indikátory
Eko-efektivnost	<ul style="list-style-type: none"> - Domácí materiálová spotřeba a HDP - Komponenty domácí materiálové spotřeby - Domácí materiálová spotřeba podle druhů materiálu - Municipální odpady/hlavu - Zpracování odpadů podle jednotlivých druhů metod - Generování škodlivých odpadů podle ekonomické aktivity
Spotřeba	<ul style="list-style-type: none"> - Finální energetická spotřeba podle sektorů - Spotřeba elektrické energie
Produkce	<ul style="list-style-type: none"> - Index hustoty hospodářských zvířat - Organické zemědělství - Užití pesticidů - Podniky s environmentálním řídicím systémem - Eko-značky (ocenění)

3. Sociální inkluze a stárnutí společnosti

Dílčí témata	Indikátory
Demografické změny	<ul style="list-style-type: none"> - Očekávaná délka života při stáří 65 let - Celková míra porodnosti - Čistá migrace podle věkových skupin
Příjmová adekvátnost seniorů	<ul style="list-style-type: none"> - Průměrná výše příjmů osob nad 65 let k výši příjmů osob nad 65 let
Udržitelnost veřejných financí	<ul style="list-style-type: none"> - Míra zaměstnanosti starších osob - Konsolidovaný hrubý vládní dluh v % HDP - Běžné a projektované veřejné (a soukromé) penzijní výdaje v % HDP - Průměrný věk při odchodu z trhu práce

4. Demografické změny

Dílčí témata	Indikátory
Demografie	<ul style="list-style-type: none"> - Naděje na dožití ve stáří 65 let podle pohlaví - Úhrnná plodnost - Migrace obyvatel (přírůstek/úbytek obyvatel stěhováním)
Přiměřenost starobních důchodů	<ul style="list-style-type: none"> - Časové porovnání důchodů osob starších 65 let - Riziko chudoby u osob starších 65 let
Udržitelný veřejný rozpočet	<ul style="list-style-type: none"> - Dluh veřejných rozpočtů - Průměrný věk při odchodu do důchodu - Výdaje na péči o starší občany - Dopad stárnutí na veřejné výdaje

5. Zdraví obyvatelstva

Dílčí témata	Indikátory
Stav zdraví	<ul style="list-style-type: none"> - Zdravé roky života porovnávané se střední délkou života - Roky zdravého života ve stáří 65 let - Míra sebevražd - Vážná zranění v práci
Determinanty zdraví	<ul style="list-style-type: none"> - Podíl obézního obyvatelstva - Podíl kuřáků - Výskyt salmonelózy - Rezidua pesticidů v potravinách - Index toxicity chemikálií - Podíl populace vystavené znečištění vzduchu - Podíl populace vystavené znečištění ozónem

6. Klimatické změny a energetiky

Dílčí témata	Indikátory
Klimatická změna	<ul style="list-style-type: none"> - Celkové emise skleníkových plynů - Emise podle sektorů - Globální průměrná teplota - Adaptace na klimatické změny
Energie	<ul style="list-style-type: none"> - Energetická závislost - Intenzita emisí CO₂ u spotřeby energie - Podíl obnovitelných zdrojů podle druhu - Spotřeba bioplynu v % z celkové spotřeby v dopravě - Externí náklady užití energie

7. Udržitelná doprava

Dílčí témata	Indikátory
Růst dopravy	<ul style="list-style-type: none"> - Energetická spotřeba dopravy a HDP - Podíl automobilů na vnitrostátní dopravě osob - Podíl silniční dopravy na celkové dopravě - Objem nákladní dopravy a HDP - Dostupnost veřejné dopravy
Ceny dopravy	<ul style="list-style-type: none"> - Externí náklady dopravní aktivity - Ceny nákladní dopravy - Investice do dopravní infrastruktury podle druhů

8. Přírodní zdroje

Dílčí témata

Biodiverzita

Indikátory

- Zemědělské ptactvo (index biodiverzity)
- Změny ve statutu ohrožených a chráněných druhů

Čerstvé vodní zdroje

- Dostupnost spodních vod
- Populace napojená na čističky vod
- Koncentrace organických látek v řekách
- Index chemické toxicity ohrožující vodní zdroje

Využití půdy

- Podíl zastavěného území
- Nadměrnost acidofilních substancí
- Podíl zemědělské půdy s rizikem půdních erozí
- Podíl lesních porostů poškozených defoliací

9. Globální partnerství

Dílčí témata

Globalizace obchodu

Indikátory

- Celkový dovoz EU z rozvojových zemí
- Tržby u vybraných značkových produktů
- EU dovoz z vyspělých zemí
- EU dovoz zemědělských produktů z rozvojových zemí

Financování udržitelného rozvoje

- Oficiální rozvojová asistence (ODA) v % hrubého národního důchodu
- Bilaterální ODA podle kategorií
- Celkové EU financování rozvoje podle typů
- ODA/obyvatele

Řízení zdrojů

- CO₂ emise na hlavu v EU a v rozvojových zemích

10. Dobré vládnutí

Dílčí témata

Koherentní politika a efektivnost

Indikátory

- Rozsah přestupků řešených soudní cestou
- Administrativní náklady generované legislativou

Otevřenost a participace

- Účast na volbách do národních parlamentů
- Účast na volbách do parlamentu EU

Ekonomické nástroje

- Podíl daní na životní prostředí v porovnání s daněmi z výdělečné činnosti